

VROM-Inspectie
*Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer*

Integrale handhaving bij handelaren en leveranciers van afvalstoffen gebruikt bij co-vergisting

Versie 07

Datum   12 oktober 2010
Status   Concept

Colofon

Versie	07
Contactpersoon	[REDACTED] T 010 2244444 M [REDACTED] F [REDACTED] VROM-Inspectie directie Uitvoering Bodem en Afval Nationaal Weena 723 Postbus 29036 3001 GA Rotterdam
Auteur	[REDACTED]

Inhoud

1.	Inleiding	4
2.	Branche- en procesbeschrijving	6
3.	Betrokken bevoegde gezagen	7
4.	Risicoanalyse	8
5.	Kaders, werkwijze en tijdpad.....	11
6.	Sanctiestrategie.....	14

Bijlagen:

1. Wet- en regelgeving
2. Leveranciers/handelaren co-vergistingsproducten
3. Positieve lijst
4. Controlelijst

1. Inleiding

Algemeen

In januari 2010 heeft de VROM-Inspectie (VI) het rapport "Co-vergisting van mest in Nederland, beperking van risico's voor de leefomgeving" gepubliceerd. Dit rapport bevat o.m. een rapportage van het in beeld brengen van de in Nederland operationele co-vergistingsinstallaties en het onderzoek naar een aantal ongewenste situaties/calamiteiten met betrekking tot het onderwerp. Een van de aanbevelingen was:

'Laat periodieke controles door de AID, VWA en provinciaal en gemeentelijk bevoegd gezag uitvoeren op het naleven van de milieu- en meststoffen-regelgeving door exploitanten van co-vergisters en de leveranciers van bijproducten. Geadviseerd wordt om hiervoor een gezamenlijk actieprogramma op te stellen'. Dit document, een integraal toezichtplan, voorziet in deze aanbeveling.

Co-vergisting wat is het?

Co-vergisting is het door vergisting van mest en co-producten maken van biogas dat in een warmtekrachtinstallatie (WKK-installatie) wordt omgezet in warmte en elektriciteit of dat (mogelijk over enige tijd) rechtstreeks wordt geleverd op het aardgasnet. De warmte wordt gedeeltelijk benut om de vergister op temperatuur te houden. Het overschot aan warmte kan bijvoorbeeld worden gebruikt voor ruimteverwarming of elders nuttig worden toegepast. De elektriciteit kan gedeeltelijk door het eigen bedrijf worden benut, het overgrote deel wordt als duurzame elektriciteit verkocht aan het energiebedrijf. De vergiste mest kan op het land worden uitgereden of verder worden bewerkt, gehygeniseerd en dan als verwerkte mest geëxporteerd of gescheiden en verwerkt tot specifieke meststoffen. Voor vergistingsprocessen wordt in de meeste gevallen dunne mest (verpompbaar) afkomstig van varkens en/of runderen gebruikt. In het geval van co-vergisting worden daar organische reststromen aan toegevoegd die de productie van biogas (sterk) doen toenemen. Dit is afhankelijk van de co-producten die worden toegepast.

Co-vergisting wordt op verschillende schaalgroottes toegepast. Het kan op boerderijniveau plaatsvinden waarbij bijvoorbeeld mest en organisch materiaal uit het eigen bedrijf wordt vergist. Het andere uiterste betreft grote centrale co-vergistingsinstallaties met verwerkingscapaciteiten van meer dan 100.000 m³/jaar. Een tussenvorm ontstaat wanneer een aantal boeren die in eikaars nabijheid zijn gevestigd samen besluiten een gezamenlijke vergistingsinstallatie op te richten. De schaalgrootte waarop de mestverwerking plaatsvindt, is van invloed op de regulering op het gebied van de ruimtelijke ordening en het milieu.

Achtergrond en doel

De **achtergrond** van een integraal landelijk toezichtplan gericht op leveranciers van afvalstoffen gebruikt bij co-vergisting is de noodzaak daarvan, die werd aanbevolen in de rapportage van de VROM-Inspectie "Co-vergisting van mest in Nederland, beperking van risico's voor de leefomgeving" van januari 2010.

Vastgesteld is dat meerdere bevoede gezagen en inspectiediensten een rol hebben binnen de keten van co-vergisting. Het ligt daarom voor de hand dat gezamenlijk wordt opgetrokken danwel dat in gezamenlijkheid wordt afgesproken welke dienst welk onderdeel van de keten oppakt.

Het **doel** van dit integraal landelijk toezichtplan co-vergisting is:

1. Inventarisatie welke (afval)stoffen er **verhandeld en geleverd** worden aan co-vergisters, hoeveel van die (afval)stoffen op de positieve lijst staan en wat het risico is van stoffen die worden/zijn verhandeld en die niet op de positieve lijst staan;
2. (Hoe vaak) komt het voor dat stoffen worden omgekat (worden voorzien van een andere identiteit)?
3. (Hoe vaak) komt het voor dat bepaalde stoffen die niet op de positieve lijst staan in andere partijen (stoffen) worden weggemengd?
4. Is de administratie van afvalstoffen bij de betrokken bedrijven uit de keten op orde?
5. Wat is de invloed op dit toezichtplan van de in de nabije toekomst (01-01-2011) aan te passen positieve lijst?

2. Branche- en procesbeschrijving

De branche

De branche van co-vergisters is divers, van eenvoudige vergistinginstallaties op boerenbedrijven tot meer complexe installaties bij gespecialiseerde bedrijven. Daarnaast zijn er de inzamelaars, opbulkers, be- en verwerkers van het co-vergistingmateriaal en de handelaren. Soms zijn meerdere rollen binnen één bedrijf verenigd. Zij vormen een keten waarvan het voor de inspectiediensten van belang is dat zij daar inzicht in krijgen en vervolgens vaststellen welk type van interventie de voorkeur moet krijgen. Binnen het kader van dit project zal bij vaststelling van strafbare feiten overigens handhavend worden opgetreden.

Dit project zal zich met name richten op de leveranciers van co-vergistingproducten aan de co-vergisters.

De oorspronkelijke producent levert aan een inzamelaar. De inzamelaar kan volstaan met opbulken en als groothandelaar optreden en doorverkopen aan een bedrijf dat be- en/of verwerkt. Het is ook mogelijk dat de inzamelaar zelf de be- en verwerkingsstappen uitvoert en rechtstreeks aan de co-vergister verkoopt. Daarnaast komt het voor dat alle stappen inclusief het vergistingsproces binnen een bedrijf verenigd zijn.

Via de leverancier van de co-vergistingproducten kan worden terug gegaan in de keten, waarbij door middel van fysieke en administratieve onderzoeken kan worden vastgesteld door wie, wat is gedaan in het voortraject. Met name het vaststellen van het zogenoemde omkatten van producten die niet op de positieve lijst staan is daarbij voor dit onderzoek interessant.

Het vergistingsproces

Vergisten heeft tot doel organische stof met behulp van micro-organismen om te zetten in biogas. In het algemeen zijn alle soorten mest en organische reststoffen geschikt voor vergisting. Het proces vindt plaats in afwezigheid van zuurstof (anaëroob). Bij vergisting worden alleen eenvoudig afbreekbare organische stoffen afgebroken. De moeilijk afbreekbare organische stoffen zoals houtige plantendelen, blijven in de mest aanwezig.

Biogas bestaat uit een mengsel van voornamelijk methaan (55-65%) en kooldioxide (35-40%). Verder is het verzadigd met waterdamp en bevat het sporen van waterstof, zwavelwaterstof en ammoniak.

Biogas is een brandstof die geschikt is voor verbranding in vrijwel alle verbrandingsinstallaties waarin ook aardgas kan worden verbrand. De installaties dienen wel aangepast/afgesteld te worden op het gebruik van laagcalorisch gas. Doorgaans wordt biogas verstoekt in een aangepaste of speciale warmtekracht-installatie voor biogas, waarbij elektriciteit en warmte worden geproduceerd.

Biogas heeft een lage energiedichtheid. Om die reden is de opslagcapaciteit van het biogas doorgaans beperkt tot de productie van enkele uren.

Omdat biogas corrosief is, moeten zwavelwaterstof en, in mindere mate, ammoniak worden verwijderd.

Voor de productiesnelheid van biogas zijn diverse factoren van belang, waaronder de temperatuur, de zuurgraad, de koolstof/stikstofverhouding, het drogestofgehalte en de verblijftijd.

Vergistingsinstallaties kunnen in vele vormen worden uitgevoerd, van eenvoudig geroerde tanks tot geavanceerde vergisters.

3. Betrokken bevoegde gezagen

Bij het proces van co-vergisting zijn meerdere bevoegde gezagen betrokken:

De **gemeente** is bevoegd gezag voor de milieuvergunning:

- voor het bewerken, verwerken, opslaan of overslaan van dierlijke of overige organische meststoffen (cat. 7.1 Ivb.).

De **provincie** is bevoegd gezag:

- indien er sprake is van het bewerken of verwerken van buiten de inrichting afkomstige dierlijke meststoffen met een capaciteit van meer dan 25.000 m³ per jaar (categorie 7.4 van het Ivb);
- Indien co-substraten te bestempelen zijn als afval, voor de opslag en verwerking boven een bepaalde capaciteit (zie hierna)
- indien de opslagcapaciteit voor afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) meer dan 1.000 m³ bedraagt en deze afvalstoffen afkomstig zijn van buiten de inrichting (categorie 28.4,a, 6° Ivb);
- Indien jaarlijks meer dan 15.000 m³ afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) afkomstig van buiten de inrichting wordt toegevoegd aan het vergistingsproces (categorie 28,4,c,1° Ivb).

Het ministerie van **Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit** (LNV). Bij het toepassen als meststof vallend onder de Meststoffenwet valt het digestaat van de co-vergisters binnen het domein van LNV, met als toezichthouder de **AID, nu nieuwe VWA**;

LNV is samen met het ministerie van **Volksgesondheid Welzijn en Sport** opdrachtgever van de **Voedsel en Warenautoriteit** (VWA, nu nieuwe VWA). Bepaalde dierlijke bijproducten mogen behandeld worden in een erkende biogas –of composteerinstallatie. De erkenningseisen die aan deze bedrijven gesteld worden staan in artikel 15 en Bijlage VI, Hoofdstuk II van de Verordening (EG) Nr. 1774/2002. Ten aanzien van de verwerkingseisen is Bijlage VI van deze verordening aangepast door Verordening (EG) Nr. 208/2006.

Alle overige ovetredingen/tekortkomingen (in de keten tot en met co-vergister en verwerken van digestaat als afvalstof) vallen onder de Wet milieubeheer en daarmee binnen het **VROM**-domein afval. Wm-bevoegde gezagen houden toezicht, VI heeft stelselverantwoordelijkheid.

Betrokken toezichthouders/inspectiediensten

De volgende toezichthouders/inspectiediensten zijn betrokken bij de handhaving van wet- en regelgeving binnen de keten van co-vergisting:

- AID, nu nieuwe VWA: expertise positieve lijst, verantwoordelijk toezichthouder Meststoffenwet
- VI: verantwoordelijk toezichthouder Wet Milieubeheer; expertise milieu en externe veiligheid; opsporing van milieudelicten
- Provincies: bevoegd gezag Wet milieubeheer, expertise vergunning
- politie: opsporing van milieudelicten
- Agentschap NL: subsidievoorwaarden co-vergisting
- VWA, nu nieuwe VWA: toezichthouder dierlijke bijproducten

4. Risicoanalyse

Programmatisch handhaven is informatie gestuurd handhaven. Een risicoanalyse is een eerste stap om door middel van de gegenereerde informatie en de waardering die daaraan wordt toegekend (prioritering) te komen tot handhaven met effect. Een risicoanalyse in een integraal toezichtplan heeft tot doel vast te stellen waar de risico's in de keten aanwezig zijn en vervolgens hoe daar het type en aard van interventies door de betrokken bevoegde gezagen op kunnen worden afgestemd.

Bij risico's wordt hierbij gedacht aan:

- milieuaspecten (afval, bodem, energie, (ext.-)veiligheid, geluid, lucht)
- fysieke (gezondheids-)veiligheid voor mens en dier
- kwaliteit (m.n. gevoel van veiligheid)
- financieel- economische schade (fraudegevoeligheid)
- bestuurlijk belang/imago

Dergelijk risicoaspecten kunnen worden gescoord op:

- o brancheniveau (basis vergunning/expert judgement)
- o inrichtingenniveau
- o ketenniveau

In het onderhavige project wordt gekozen voor een aanpak op brancheniveau (leveranciers en handelaren), waarbij de doorwerking van risico's als gevolg van de activiteiten van beiden in de hele keten nadrukkelijk de aandacht heeft. Bij de geplande bedrijfsbezoeken (inrichtingenniveau) wordt getracht vast te stellen of de vastgestelde risico's in de hele (of een substantieel deel van de) branche voorkomen.

De volgende risico's worden benoemd in relatie tot co-vergisting

1. Onvoldoende zicht op de gehele keten
2. Onvoldoende zicht op aantal en kwaliteit van biovergisters
3. Onvoldoende zicht op en inzicht in de soort en kwaliteit van co-vergisting producten (dierlijke bijproducten).

De Vrom-Inspectie en de nieuwe VWA zullen zich tijdens een voorgenomen inspectie binnen het kader van dit project met name richten op de handelaren/producenten van co-vergistingsproducten

Risico's binnen de keten

Het is zoals gezegd van belang om zicht te hebben op alle activiteiten binnen de keten.

Het is van belang dat de samenstellende componenten van het bio-vergistingsmateriaal herkenbaar/traceerbaar zijn om een oordeel te kunnen geven over het al dan niet genoemd zijn op de positieve lijst. Materiaal dat onherkenbaar/ontraceerbaar is weggemengd vormt mogelijk een gezondheidsrisico. Het is daarom van evident belang dat het vergistingsmateriaal van producent tot inzet bij de co-vergister kan worden gevolgd.

Zicht op aantal en kwaliteit van de biovergisters

Hoewel dit project zich niet met name richt op aantal en kwaliteit van biovergisters, zal de tijdens het project vergaarde informatie (spin-off info) wel worden geregistreerd en in de rapportage worden vermeld.

Risico's in relatie tot dierlijke bijproducten

Dierlijke bijproducten zijn verdeeld in drie categorieën. Deze indeling is gebaseerd op het risico voor de volks- en diergezondheid. Per categorie is bepaald wat er met het dierlijke bijproduct mag gebeuren en welke bestemming het mag hebben. Zo kan een dierlijk bijproduct bijvoorbeeld worden vernietigd, omgezet tot brandstof of verwerkt tot diervoeder.

Categorie 1

Algemeen geldt dat categorie 1-materiaal alleen als afval mag worden verwijderd door middel van verbranding of door storten op een afvalstortplaats al dan niet na een voorgaande be- of verwerking in een erkend categorie 1 verwerkingsbedrijf. In Nederland is storten verboden.

Voor bepaalde gevallen zijn er uitzonderingen mogelijk; bijvoorbeeld dode gezelschapsdieren of dieren in zeer afgelegen gebieden.

De dierlijke bijproducten in deze categorie staan in artikel 4, lid 1 van de Europese Verordening 1774/2002. In het kort gaat het om dierlijke bijproducten die:

- een risico vormen door een overdraagbare encefalopathie (BSE/TSE);
- verboden stoffen bevatten zoals hormonen;
- residuen bevatten van milieuverontreinigende stoffen zoals dioxines en PCB's;
- dode gezelschapsdieren;
- proefdieren; en
- keukenafval van internationale middelen van vervoer zoals vliegtuigen en schepen.

Categorie 2

Dierlijke bijproducten (categorie 2-materiaal), waarvan moet worden vastgesteld of deze mogen worden gebruikt in biogas of composteerinstallaties

- mest en de inhoud van het maag-darmkanaal;
- slib van slachthuizen;
- dierlijke producten uit derde landen die niet voldoen aan de invoereisen van de Europese Unie;
- dierlijke producten die residuen bevatten van diergeneesmiddelen;
- dieren die anders dan door slachting, voor menselijke consumptie sterven of gedood worden. Bijvoorbeeld kadavers van boerderijen of dieren die gedood worden om dierziekte te bestrijden;
- dierlijke bijproducten die niet onder categorie 1- of categorie 3-materiaal vallen. Bijvoorbeeld bedorven voedingsmiddelen of vlees dat bij de keuring tijdens het slachten ongeschikt is verklaard voor humane en dierlijke consumptie.

Categorie 3

Dierlijke bijproducten in deze categorie staan in artikel 6, lid 1 van de Europese Verordening 1774/2002. In het kort gaat het om:

- dierlijke bijproducten afkomstig van gezonde dieren. Dat wil zeggen:
  - dieren die geslacht zijn in een slachthuis en na een inspectie overeenkomstig EU-wetgeving zijn goedgekeurd;
  - melk van gezonde dieren;
  - in volle zee gevangen vis.

Alleen dierlijke bijproducten die tot deze categorie behoren, kunnen na een adequate behandeling gebruikt worden als grondstof voor diervoeder.

- Dierlijke bijproducten die ontstaan bij de productie van voor menselijke consumptie bestemde levensmiddelen.
- Voormalige voedingsmiddelen. Dit zijn voedingsmiddelen waarvan bijvoorbeeld de houdbaarheidsdatum is overschreden maar die nog niet bedorven zijn.
- Keukenafval en etensresten die niet afkomstig zijn van internationale middelen van vervoer.

Verwerking

Categorie 3-materiaal mag onder bepaalde voorwaarden worden gebruikt voor de productie van diervoeder en technische producten, maar kan ook gebruikt worden in biogas- of composteerinstallaties.

Risico's met betrekking tot het op- of in de bodem brengen van afvalstoffen

Het is mogelijk dat de co-vergister producten oplevert die niet zijn in te zetten als meststof in de zin van de Meststoffenwet. In dat geval worden afvalstoffen op- of in de bodem gebracht in strijd met de Wet bodembescherming.

Andere risico's

Naast risico's die ontstaan voor de gezondheid van mens en dier en risico's voor het milieu indien niet voldaan wordt aan de afvalstoffenwetgeving, kunnen de volgende risico's worden genoemd:

- risico's voor de luchtkwaliteit, door emissies van bio-vergisters naar de lucht
- risico's binnen het kader van (externe) veiligheid, door drukopbouw binnen de bio-vergistingsinstallaties

Deze risico's worden binnen het kader van dit project vooralsnog niet verder onderzocht.

5. Kaders, werkwijze en tijdpad

Bij de handhaving van de keten van co-vergisting is het goed om vooraf de kaders af te spreken waarbinnen de handhaving wordt opgepakt.

We onderscheiden hierbij de kaders van de totale keten en de kaders van elke deelnemende toezichthouder/inspectiedienst.

Kaders van de totale keten

De keten van co-vergisting bestaat globaal uit de producenten van de vergistingsproducten, de inzamelaars, opbulters, be- en verwerkers, de handelaren, de vergistingsbedrijven en de afnemers van de producten van de vergisting. Daarbij komen de transporteurs en eventuele extra tussenhandelaren. Het is vanzelfsprekend ook mogelijk dat meerdere rollen bij 1 bedrijf zijn gepositioneerd. Dit project beperkt zich tot de handelaren (inzamelaars en/of leveranciers) en afhankelijk van de uitkomsten van de inspecties, mogelijk in een later stadium de vergistingsbedrijven. Het is een deel van de keten waarbinnen ogenschijnlijk de grootste risico's kunnen worden vastgesteld.

Kaders van de deelnemende inspectiediensten

Gemeenten

De gemeentelijke inspecteurs zullen zich beperken tot het inrichting gebonden toezicht van de kleinere inzamelaars en handelaren en, indien nodig, vergisters (spin-off). Bij inrichting gebonden inspectiebezoeken door andere handhavingpartners wordt vooraf afgestemd met de betreffende gemeentelijke handhavingdienst

Provincies

De provinciale inspecteurs beperken zich tot toezicht en opsporing m.b.t. het bewerken of verwerken van buiten de inrichting afkomstige dierlijke meststoffen met een capaciteit van meer dan 25.000 m³ per jaar;

Indien co-substraten te bestempelen zijn als afval, deze afkomstig zijn van buiten de inrichting en indien de opslagcapaciteit voor afvalstoffen meer dan 1.000 m³ bedraagt;

Indien jaarlijks meer dan 15.000 m³ afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) afkomstig van buiten de inrichting wordt toegevoegd aan het vergistingsproces. Bij inrichting gebonden inspectiebezoeken wordt vooraf afgestemd met de betreffende provinciale handhavingdienst.

Vrom-Inspectie (VI)

De VI-inspecteurs voeren hun onderzoek in eerste instantie uit bij nader te selecteren leveranciers/handelaren (en eventueel in een later stadium bij co-vergisters)

Algemene Inspectiedienst, nu nieuwe VWA

De controle is nu nog niet gericht op de vergister, maar meer op de samenstelling van de producten die naar vergisters gaan. Daarmee wordt vastgesteld welke vergisters een risico vormen voor de meststoffenwet. Die zullen dan in een later stadium bezocht kunnen worden.

De inspecteurs van de AID/nieuwe VWA inspecteren de correcte toepassing van de Meststoffenwet, bij het toepassen van de producten van co-vergisting op- of in de bodem. Zij werken daarbij zover als mogelijk is samen met de inspectiedienst van het bevoegd gezag voor de betreffende inrichting(en). Tot aan het moment (vermoedelijk rond 1 januari 2011) dat de positieve lijst is vernieuwd/aangepast

danwel dat is onderzocht of er een andere systematiek is om te handhaven, zal deze dienst niet actief handhaven bij co-vergisters

Voedsel en Waren Autoriteit, nu nieuwe VWA

De inspecteurs van de VWA/nieuwe VWA controleren de co-vergisters in het kader van erkenningsonderhoud en positieve lijst. Zij werken daarbij zoveel als mogelijk is samen met de inspectiedienst van het bevoegd gezag voor de inrichting(en).

Werkwijze

De trekker van dit project bewaakt de voortgang van het hele project en de afspraken die al dan niet gezamenlijkheid zijn gemaakt door de betrokken handhavingspartners (de helicopterview)

De bij dit project betrokken medewerkers van nVWA en de VI zullen gezamenlijk in kleine teams optrekken en inspectiebezoeken afleggen bij vooraf te selecteren handelaren/leveranciers van co-producten.

Zij zullen daarbij samenwerking zoeken bij gemeentelijke/provinciale handhavers die opereren namens het bevoegd gezag van de geselecteerde inrichtingen.

VI en nVWA zullen in gezamenlijkheid een achttal bedrijven selecteren die **zonder** voorafgaande aankondiging worden bezocht. Hier staat, zoals ook de opzet volgens mij was, dat de vergisters niet bezocht worden zie ook eerdere opmerking. De keuze van de te inspecteren handelaren zal worden bepaald aan de hand van een reeds bestaande lijst en handelaren die naar voren komen als resultaat van bezoeken aan co-vergisters. De werkwijze voorafgaand aan/bij de bedrijfsinspecties is als volgt:

- inventariseren van lijst van handelaren
- bezoeken aan aantal te selecteren handelaren (selectiecriteria worden nader bepaald)
- maken van afspraken tussen betrokken inspecteurs
- administratieve controle bij handelaren, met name op de lijst van debiteuren (afnemers van hun producten) en in- en verkooporders
- vaststellen welke producten door de handelaren worden verhandeld en deze producten vergelijken met de positieve lijst.
- vaststellen of synoniemen worden gebruikt voor producten bestemd voor bio-vergisters, dan wel dat dergelijke producten bewust worden omgekat (worden voorzien van een valse identiteit)
- fysieke inspectie indien de betrokken handelaar beschikt over een inrichting
- waar mogelijk vaststellen van ketens of samenwerkingsverbanden
- in voorkomend geval vaststellen van handhavingstraject (bestuurlijk/strafrechtelijk of twee sporen)
- Per inspectie wordt een deelrapportage gemaakt aan de hand van items op een controlelijst
- Na de inspecties volgt een gezamenlijke bijeenkomst waarbij de resultaten van de inspecties kort worden geëvalueerd en waarbij de opzet en teneur van het eindrapport worden besproken
- De trekker van de VI maakt vervolgens de eindrapportage in concept, inclusief conclusies en aanbevelingen, dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de betrokken diensten
- Vervolgens wordt het rapport vastgesteld en gepubliceerd.

Tijdpad

Het ligt in de bedoeling om in de 3^e week van oktober (vanaf maandag 18 oktober) te starten met de inspecties. Er worden 8 bedrijven in de eerder genoemde

doelgroep geselecteerd (zie bijlage 2). Er wordt van uit gegaan dat in totaal 12 werkdagen nodig zijn voor de inspecties en deelrapportages.

Dat betekent voor VI en nVWA, ervan uitgaande dat elk van deze diensten 2 ervaren inspecteurs inzet, gemiddeld 6 dagen (4 bezoeken en 2 dagen uitwerken) per deelnemende inspecteur.

De doorlooptijd van dit project is begroot op 5 weken (t/m/ 19 november).

Voor het samenstellen van de eindrapportage en het verwerken van de commentaren worden 2 dagen begroot voor de trekker.

Elk der betrokken deelnemers zullen naar verwachting 0,5 dag nodig hebben voor het bestuderen van de conceptrapportage en geven van commentaar.

Gelet op de feestdagen in december zal de vastgestelde rapportage niet eerder dan in januari 2011 gepubliceerd worden.

6. Sanctiestrategie

Voor dit project geldt bij aantreffen van overtredingen de volgende aanpak:

Handhavers van het bevoegd gezag voor de inrichting (provincie)

Indien tijdens de inspecties in het kader van dit project overtredingen worden geconstateerd die een relatie hebben met de inrichting (bijv. handelen in strijd met de verleende vergunning), dan zal de handhaver van het betrokken bevoegde gezag voor de inrichting handelen overeenkomstig het voor die provincie vastgestelde Handhavings Uitvoerings Programma (HUP);

Handhavers van de VROM-Inspectie (VI)

De VI richt zich binnen het kader van dit project op afvalstoffen gerelateerde zaken. Indien een niet inrichting gebonden overtreding wordt vastgesteld vallende onder de werkingssfeer van de Wm wordt handhavend opgetreden. De handhaving kan bestaan uit strafrechtelijk optreden (opmaken van een proces-verbaal); al dan niet in combinatie met bestuursrechtelijk optreden (bestuursdwang of last onder dwangsom).

Handhavers van de Algemene Inspectiedienst/VWA (nVWA)

Indien vastgesteld wordt dat de handelaar producten levert die niet aan de eisen van de positieve lijst voldoen zal gekeken worden of de producten op afzienbare termijn wel een toelating zouden krijgen. Zo ja dan wordt enkel vastgelegd welke vergisters het produkt ontvangen hebben. Zo niet dan zullen de vergisters als spin-off van het onderzoek bezocht worden. De ondernemers zullen in kennis gesteld worden van de overtreding en de gevolgen hiervan voor hun bedrijf. Indien niet toegelaten producten vergist worden betekent dit dat het digestaat niet meer als meststof aangemerkt kan worden, maar als afvalstof. De ondernemer zal dan een andere oplossing moeten zoeken voor de afvoer van zijn produkt. De handhaving is strafrechtelijk in het kader van de meststoffenwet. Daarnaast wordt het bevoegd gezag, gemeente of provincie, in kennis gesteld en deze bepalen mede hoe om te gaan met de inhoud van de vergister.

BIJLAGE 1 WET- EN REGELGEVING

Bij co-vergisting komen meerdere wetten, verordeningen en besluiten in beeld zoals de Wet milieubeheer, de Wet bodembescherming, de Meststoffenwet, de Regeling dierlijke bijproducten 2008 en de Verordening dierlijke bijproducten.

De **Wet milieubeheer** definieert o.m. de begrippen 'inrichting' en 'afvalstoffen' en is van toepassing indien er binnen of buiten die inrichting handelingen worden verricht met die afvalstoffen. In hoofdstuk 8 van de Wm vinden we twee brongerichte instrumenten: vergunningen en algemene regels.

De Wm kent vier soorten inrichtingen:

- IPPC-inrichtingen (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreinigingen of gpbv)
- Aangewezen vergunningplichtige inrichtingen
- Meldingsplichtige inrichtingen
- Niet-meldingsplichtige inrichtingen

In hoofdstuk 3 van dit handavingsplan is aangegeven welk bevoegd gezag voor welk soort inrichting bevoegd is.

Belangrijk voor dit project is verder:

- Art. 10.1 Wm, zorgplicht voor hen die zich met afvalstoffen bezig houden
- Art. 10.2 stortverbod buiten inrichtingen
- Art. 10.36 e.v. afgifte van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen
- Art. 10.55 regeling voor afvalbemiddelaars en afvalmakelaars
- Art. 10.60 basis voor de EVOA (grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen)

Regeling scheiden en gescheiden houden van **gevaarlijke afvalstoffen** van 27 maart 1998, is een ministeriele regeling die zijn basis vindt in richtlijn nr. 91/689/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 12 december 1991 betreffende gevaarlijke afvalstoffen (PbEG L 377) en op de artikelen 8.44, 8.45 en 21.6, zesde lid, van de Wm. In de bijlage staan gevaarlijke afvalstoffen genoemd die onder deze regeling vallen.

Landelijk Afval Beheerplan II (LAP II)

Het LAP II is geldig van 2009 tot 2015. In het beleidskader van het LAP worden zaken behandeld als minimum standaarden, afvalscheiding, inzamelen, vervoeren, handelen en bemiddelen, mengen, storten etc.

Daarnaast staan in het LAP de sectorplannen. Sectorplan 19, handelt over dierlijk afval.

De **Wet bodembescherming** is van toepassing indien op of in de bodem bepaalde handelingen worden verricht waarvan hij wist of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat door die handelingen de bodem kan worden verontreinigd of aangetast.

Van belang voor dit project is:

- Besluit gebruik meststoffen, waarin staat aangegeven dat het gebruik van meststoffen verboden is, behalve indien die meststoffen voldoen aan de regels uit hoofdstuk III van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet (zie ook het Besluit kwaliteit en gebruik overige organische meststoffen en het Lozingenbesluit open teelt en veehouderij)

De **Meststoffenwet** is van toepassing wanneer het digestaat uit een co-vergister als meststof mag worden gebruikt, namelijk wanneer tot een maximum van 50% co-producten worden meevergist die op de zogenoemde positieve lijst staan (zie hieronder).

Voor de toepassing van digestaat volgens de Meststoffenwet treedt de Wet milieubeheer terug. Indien afvalstoffen die niet op de positieve lijst staan worden meevergist, dan is voor de verwerking van het digestaat het afvalstoffenregime van de Wet milieubeheer van toepassing. Dat afvalstoffenregime geldt ook voor de keten van ontdoener tot en met het accepteren en vergisten van afvalstoffen door een co-vergister.

Co-vergisting producten kunnen worden aangemeld bij het ministerie van LNV ter beoordeling waarna deze eventueel worden geplaatst op de **positieve lijst co-vergisting**.

Verordening 811/2003/EG voorziet in enkele afwijkingen van EG-verordening nr. 1774/2002 met betrekking tot het verbod op hergebruik binnen dezelfde soort voor via en tot de begraving en verbranding van dierlijke bijproducten.

Verordening (EG) nr. 1774/2002 (regelgeving over de bestemming en verwerking van dierlijke bijproducten)

In artikel 4, lid 2, artikel 5, lid 2 en artikel 6, lid 2 staat wat er met de beschreven dierlijke bijproducten mag gebeuren (bestemming). Deze regelgeving is aangevuld met Verordening (EG) Nr. 92/2005 waarin alternatieve bestemmingen zijn vastgelegd per categorie materiaal.

De eisen die gelden voor de verwerking van dierlijke bijproducten staan in de bijlagen van Verordening (EG) Nr. 1774/2002: bijlage IV t/m VIII. Voor alternatieve bestemmingen staan de eisen in de bijlagen van Verordening (EG) Nr. 92/2005.

De Regeling dierlijke bijproducten 2008 komt o.a. voort uit de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren en de Europese verordening dierlijke bijproducten (nr 1774/2002/EG). Deze verordening is gericht op het scheiden en het traceerbaar maken van dierlijk materiaal om te voorkomen dat deze producten een risico vormen voor de gezondheid van mens of dier. De materialen zijn ingedeeld in 3 categorieën, afhankelijk van de risico's voor de gezondheid van mens of dier. Op bijlage Aa, onderdeel IV, van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (de positieve lijst van producten die gebruikt mogen worden voor vergisting) staan een aantal producten die ingedeeld zijn in categorie 3 van de Europese verordening dierlijke bijproducten. Dierlijke mest is in de verordening aangemerkt als categorie 2 materiaal.

Als iemand een dierlijk bijproduct, zoals dierlijke mest, wil verwerken in een co-vergistingsinstallatie dan is op grond van artikel 15 van de Verordening Dierlijke Bijproducten een erkenning nodig van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA). De installatie en inrichting moeten in dat geval voldoen aan een aantal voorwaarden. De verordening stelt ook voorwaarden aan het gebruik als meststof.

EVOA

De Verordening (EG) 1013/2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen bevat procedures en controleregelingen voor de overbrengingen van afvalstoffen. Onder de Verordening valt niet de overbrenging die valt onder de erkenningseisen van de Verordening dierlijke bijproducten.

Aanvullende wetgeving:

- Voor verbranding geldt: Richtlijn 2000/76/EG.
- Voor storten geldt: Richtlijn 1999/31/EG.
- Voor alternatieve methoden: Verordening (EG) nr. 92/2005.
- Voor gebruik van biologische meststoffen en bodemverbeters, die (mede) bestaan uit categorie 2 en/of categorie 3 materiaal: Verordening (EG) nr. 181/2006.

BIJLAGE 2 LEVERANCIERS/HANDELAREN VAN CO-VERGISTING PRODUCTEN
(niet limitatief)

Rotie BV

Raasdorperweg 177
1175 KV Lijnden
inzamelen en verwijdering en verwerking van organisch afval zoals
verwerken van afgewerkt frituurvet/olie
verwerken van swill/AGF/ODOP

Orgaworld, vergistingsinstallatie Biocel, Lelystad (onderdeel van Shanks)

Karperweg 20
Postbus 204
8200 AE LELYSTAD
tel. +31 (0)320 24 50 94
fax +31 (0)320 28 17 39

Hoofdkantoor Orgaworld, 's-Hertogenbosch

Postbus 5076
Pettelaarpark 100
5216 PR 'S-HERTOGENBOSCH
tel. +31 (0)73 68 72 600

P.F. Kamstra Recycling BV en Verwerkingsbedrijf P.F. Kamstra BV

Locatie 1 is:
Oosteinderlaan 60 2181HK Hillegom NL (tevens kantooradres)
Tel. 0031(0)252-516278
Fax.0031(0)252-524325
E-mal s.kamstra@zonnet.nl
Locatie 2 is:
Nijverheidsweg 4M 3881 LA Putten NL
Tel.0031(0)341-370338
Fax.0031(0)341-361781
E-mail recvcling@orange.nl

Enorgha BV (inzamelaar en verwerker van organische reststoffen)

Nijverheidsweg 4
3881 LA Putten
T 0341 35 23 75 F 0341 35 09 63
E info@enorgha.nl I www.enorgha.nl

De Jong BV (food recycling)

De Wieken 5
8521 ME St. Nicolaasga
Tel: 0513 432 399
Fax: 0513 431 933

Van der Kooy Pijnacker B.V.

Klapwijkseweg 71 2641 RA Pijnacker
Postbus 140 2640 AC Pijnacker
T: 015-3694240 F: 015-3697871
E-mail: info@vdkooy.nl
(verwerken van olien en vetten leverancier van vloeibare en vaste biomassa)

Van Vulpen biogas en diervoeders

Varakker 4 • 4043 JZ Opheusden
Telefoon: +31 (0)488 44 05 27

Website: www.vanvulpenbv.com

E-mail: info@vanvulpenbv.com

Fax: +31 (0)488 44 05 21

Mobiel: +31 (0)6 53 91 75 09

(verwerken van Glyserine, plantaardige vetten retour levensmiddelen groente en fruit restanten)

VED milieuservice b.v.

Pioniersweg 84-86

8251 KR Dronten

Tel. 0321 381166

Fax: 0321 311771

E-mail: info@vedmilieu.nl

(inzameling en verwerking van organische reststromen)

Van Wijk en Olthuis Dronten

Pioniersweg 84-86

8251 KR Dronten

Tel. 0321 381166

Fax: 0321 311771

E-mail: info@vedmilieu.nl

(verwerking van frituurvet, keukenafval en slurry's uit vet afscheiders tot biobrandstof)

Bukom

Heerhugowaard

De afdeling plantaardige olie- en vetrecycling van Bukom is ontstaan door voor de restanten, welke vrijkomen bij de reiniging, een nuttige eindbestemming te vinden. Dit geschiedt door middel van een chemisch/ fysische splitsing waarbij de vrijkomende producten hoofdzakelijk worden afgezet in de veevoederindustrie. Ook worden hier bijproducten van plantaardige olie raffinaderijen verwerkt zoals soapstock en voedingsmiddelen welke ongeschikt zijn voor menselijk consumptie. Deze afdeling beschikt over een provinciale afvalstoffenvergunning en heeft een GMP+ erkenning.

Benelux Vet

Dronten

BeneluxVet verzorgt de inzameling van vetafval bij horecabedrijven, instellingskeukens, levensmiddelenindustrie, afvalbrengstations, vishandels, dieren- en speelparken en recreatiebedrijven. Uit gebruikte frituurvetten en frituuroliën worden na verwerking grondstoffen teruggewonnen voor nuttige toepassingen. De oliën en vetten die u aanlevert bij BeneluxVet, krijgen nog een interessant tweede leven. Zo wordt een deel verwerkt tot biobrandstoffen. Een ander deel van de oliën en vetten is na zeer grondige bewerking geschikt voor industriële verwerking.

Vierhouten Vet

Kampen

Vierhouten Vet verwerkt gebruikte frituuroliën en -vetten die van horeca en inzamelaars worden ingezameld.

Genoemde oliën en vetten worden door Vierhouten gezuiverd en uitsluitend hergebruikt voor technische toepassingen.

ATM

Moerdijk

ATM is een volcontinu bedrijf en verwerkt voornamelijk gevaarlijk afval zoals; Klein Chemisch Afval, industrieel en scheepsafval, verontreinigd afvalwater/slib en verontreinigde grond. Met 180 medewerkers wordt jaarlijks 1,5 miljoen ton afval verwerkt, wat voor ruim negentig procent weer geschikt gemaakt wordt voor hergebruik als product of als grondstof. Door de hoeveelheden die worden verwerkt is ATM één van de grootste verwerkers van gevaarlijk afval ter wereld. De afvalverwerking bij ATM is een juiste balans tussen veiligheid, doelmatigheid, efficiëntie en zorg voor milieu. Dit laatste wordt systematisch bevorderd via het milieuzorgsysteem (ISO 14001), het arbozorgsysteem (OSHAS 18001) en het nalevingsysteem (CORE).

ATM is met nog een tiental afvalbedrijven in Nederland onderdeel van Shanks Nederland. Samen met afvalbedrijven van Shanks in België en de UK, wordt zo de Shanks Group pic gevormd, een in London genoteerd beursbedrijf (www.shanks.co.uk)

Bewa

Moerdijk

Al jaren is de Bewa Groep Moerdijk een vertrouwd en dynamisch bedrijf in onder andere: diervoederbewerking, vetveredeling, tankopslag en verwerking van organische materialen.

Gerbuvet

Ermelo

<http://www.gerbuvet.nl/>

Riho Bv

Dodewaard

<http://www.rihobv.nl/>

Van Kaathoven Groep

Eversestraat 11

5491 SR Sint-Oedenrode

Verkoop: **0900 - 5228 468**

Planning: **0413 - 47 49 27** (containers ledigen e.d.)

Transport: **0413 - 48 16 20** (Huisvuilinzameling e.d.)

Van Kaathoven Compostering Sint-Oedenrode (KCO)

Eversestraat 11

5491 SR Sint-Oedenrode

Van Kaathoven Compostering Bladel (KCB)

Rootven 34/36

5531 MB Bladel

Van Kaathoven Milieu Bladel

Nijverheidsstraat 9

5531 AA Bladel

Van Kaathoven Productrecycling Veghel (VKP)

Eisenhowerweg 34A

5466 AC Veghel

Van Kaathoven Overslag Uden Veghel (ORUV)

Vliegeniersstraat 27
5405 BH Uden

Claessen en VTO

Handel in onder andere Vloeibare producten, Plantaardige oliën en vetten, Verpakte producten (in glas, plastic en blik) Snacks (eventueel met dierlijke ingrediënten)

Claessen

Columbusweg 27
5928 LA Venlo
077 3241010

VTO

Columbusweg 27
5928 LA Venlo
077 3232031

Nijpro/Nijssen

Veulenseweg 20,
5814 AC Veulen
0478 581 574

Heeft u levensmiddelenrestanten, al dan niet GMP+ waardig, vleeshoudend, vast, vloeibaar, verpakt of onverpakt ? Nijpro B.V. zorgt al jarenlang voor een correcte en betrouwbare verwerking van deze producten, die hun eindbestemming vinden zowel in onze veevoeders als in vergistinginstallaties.

ABEN Recycling en Bongard

Aben Recycling bv
Hank 20,
5446 XE Wanroij
0485 451 985

Bongardt GmbH •
Baerlagweg 103 •
47475 Kamp-Lintfort

Aben Recycling Vergister en handel in coprodukten samen met Bongardt. Bongardt werkt voortdurend aan nieuwe mogelijkheden en methoden om producten uit de voedingsmiddelenindustrie te recyclen. Dat beperkt zich niet alleen tot de verwerking tot diervoeder. Ook andere recyclingsectoren worden bediend, bijvoorbeeld partnerondernemingen voor biogas en bio-ethanol.

Jos Verberk Transport

Deurneseweg 1a
5841 CK Oploo
0485-385618
Handel en transport van coprodukten en mest.

Van der Linden/Orinso

Van der Linden
Middegaal 53
5461 XC Veghel

tel 0413 341930

ORINSO is gevestigd in het Belgische Wijnegem in de buurt van Antwerpen.
Daarnaast hebben wij een dependance in Veghel (NL).
Turnhoutsebaan 570   Middegaal 53
B-2110 Wijnegem   NL-5461 XC Veghel
België   Nederland

Handel en transport van onder andere glycerine. ORINSO kan U onder andere
producten als Glycerine, Plantaardige emulsies, Graanresten en Energiemix leveren.

[Redacted line]

Restcom

Brugstraat 15
6131 AC Sittard
tel 046 - 4580624

Handel in organische reststromen

[Redacted line]

BIJLAGE 3 POSITIEVE LIJST

Onderdeel IV van de Bijlage Aa (positieve lijst)

1. Product dat is verkregen door vergisting van minstens 50% uitwerpselen van dieren met als nevenbestanddeel uitsluitend één of meer van de stoffen die genoemd zijn onder onderscheiden categorieën of subcategorieën (covergiste mest).

In de tabel ziet u de coproducten. U leest deze tabel als volgt. De tabel is ingedeeld in de categorieën A tot en met F. Deze categorieën zijn weer onderverdeeld in subcategorieën (A1, A2 enzovoort). Alleen de stoffen die specifiek genoemd worden onder de subcategorieën mag u covergisten tot covergiste mest.

A Stoffen van plantaardige herkomst afkomstig van een landbouwbedrijf

A1 Gewas(-producten) voor humane consumptie of diervoeders

1 Weidegras, weidekuilgras, snijmaïs, kuilmaïs/maïssilage, korrelmaïs, corn cob mix (CCM), gerstkorrels, haverkorrels, roggekorrels, tarwekorrels, aardappelen, suikerbieten, voederbieten, uien, witlofpennen, zaad van erwten, zaad van lupinen, bonen/peulen van veldbonen, zonnebloempitten, zaad van kool- of raapzaad, zaad van olievlas, zaad van vezelvlas, groente en fruit behorend tot de in bijlage A opgenomen bladgewassen, koolgewassen, kruiden, vruchtgewassen, stengel-/knol-/wortel gewassen en fruitteeltgewassen.

A2 Gewas(-producten) voor de biogasproductie

1 Energiemaïs

B Stoffen van plantaardige herkomst afkomstig van natuurterrein als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel e, van het Besluit gebruik meststoffen

B1 Weidegras afkomstig van grasland als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel c, van het Besluit gebruik meststoffen.

C Stoffen afkomstig uit de voedings- en genotmiddelenindustrie

C1 Stoffen van plantaardige herkomst

1 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig verwerken van aardappelen tot zetmeel, vezels en eiwit en die bestaat uit ingedikt onteiwit aardappelvruchtwater met een droge stofpercentage van minimaal 50% (protamylasse).

2 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig verwerken van aardappelen tot zetmeel, vezels en eiwit en die bestaat uit resten aardappelzetmeel die met een bezinker zijn afgescheiden uit het vrijkomende afvalwater (primair aardappel zetmeelslib).

3 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige vergisting van tarwezetmeel ten behoeve van alcoholproductie (tarwegistconcentraat).

4 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van schillen met behulp van stoom van vooraf gewassen aardappelen en die bestaat uit aardappelschillen in water (aardappelstoomschillen).

5 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van schillen met behulp van stoom van vooraf gewassen wortelen en die bestaat uit wortelschillen in water (wortelstoomschillen).

6 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige winning van zetmeel, eiwit, kiemen en vezel van maïs en die bestaat uit ingedampt (geconcentreerd) weekwater met een drogestofgehalte van minimaal 50% (geconcentreerd maïsweekwater).

7 Reststof die als mengsel is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte frisdranken of licht alcoholische dranken die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor humane consumptie. Het mengsel bestaat uit uitgepakte frisdranken of licht-alcoholische dranken en is vrij van verpakkingsmateriaal (vloeibaar mengsel van frisdranken en licht alcoholische dranken).

8 Reststof die met behulp van water en fysische processen al dan niet als ingedikte vloeibare reststroom is vrijgekomen bij de fabrieksmatige scheiding van tarwebloem in tarwezetmeel en tarwe-eiwit (gluten) bestemd voor de levensmiddelenindustrie (tarwezetmeel).

9 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige productie van conserven en die bestaat uit een mengsel van uitgeselecteerde droge witte bonen of uitgeselecteerde geweekte geblancheerde witte bonen die ongeschikt zijn voor humane consumptie (mengsel van witte bonen).

10 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige bewerking van tarwebloem tot gluten, zemelen en zetmeel bestemd voor de levensmiddelenindustrie en die bestaat uit een geconcentreerde suikerrijke deelstroom (tarweindampconcentraat).

11 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig mechanisch schillen van gewassen sinaasappelen voor de productie van sinaasappelsap bestemd voor menselijke consumptie (schilresten van sinaasappelen).

12 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig ontslijmen van ruwe, niet ontslijmde, plantaardige olie – uitsluitend afkomstig van zaden van koolzaad, raapzaad, sojaboon of zonnebloem – door middel van fysische scheiding en waarbij het hydrofiel gedeelte van de olie in water oplost dan wel een zwak zure oplossing vormt en die bestaat uit fosfolipiden, wateroplosbare vetten, olie en eventueel zuurresten in water (waterig lecithine-oliemengsel).

13 Reststof die is vrijgekomen bij het filteren door mechanische scheiding van zuiver plantaardige olie, waarin voorgesneden en geblancheerde patat van aardappelen met vooraf aangebracht beslag, battermix of kruiden is voorgebakken en die bestaat uit resten beslag/battermix met zetmeel- en olieresten.(aardappelvetkruim).

14 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige productie van sojadranken door verwerking van ontpelde sojabonen en die bestaat uit een mengsel van kookvocht en de afgescheiden slecht oplosbare fractie (mengsel van okara en kookvocht).

15 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwerking van vooraf gewassen aardappelen, gele koolraap, witte koolraap, witte bieten en knolselderij tot luchtgedroogde groenten waarbij deze met een stoomschiller worden geschild, afgeborsteld en met water afgespoeld en vervolgens gedroogd met lucht. De reststof bestaat uit de vaste delen die met een zeefbocht zijn afgescheiden van de afvalwaterstroom die uit de stoomschiller komt en uit de knollen die na het

schillen vanwege rot of kleurafwijking zijn uitgesorteerd. (stoomschillen van knolgewassen).

16 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwerking van suikerbieten en die bestaat uit gereinigde brokstukken van de biet, met name de dunne uiteinden, en delen van bietenbladeren, al dan niet ingekuuld. (bietenpunten).

C2 Stoffen van dierlijke herkomst al dan niet gecombineerd met stoffen van plantaardige herkomst

1 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte vloeibare zuivelproducten die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor humane consumptie. De reststof bestaat uit uitgepakte vloeibare zuivelproducten of mengsels daarvan en is vrij van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (uitgepakte vloeibare zuivelproducten en mengsels daarvan).

2 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige bereiding van consumptie-ijs en die bestaat uit grondstofresten, ijsmixresten en afgekeurde ijsproducten en vrij is van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (ijsafval).

3 Reststof die als mengsel is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte voedingsmiddelen die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor humane consumptie. Het mengsel bestaat uit uitgepakte voedingsmiddelen die oorspronkelijk bestemd waren voor humane consumptie en is vrij van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (uitgepakte voedingsmiddelen voor humane consumptie).

4 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van lactose door scheiding uit het permeaat dat is verkregen door ultrafiltratie van zoete kaaswei (delactosed permeate liquid).

D Stoffen afkomstig uit de diervoederindustrie

Er zijn uit de diervoeder industrie geen stoffen die gebruikt mogen worden.

E Stoffen afkomstig uit andere industrieën

1 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige winning van biodiesel uit raapzaadolie of koolzaadolie door omestering met methanol en scheiding onder invloed van de zwaartekracht (glycerine).

F Hulpstoffen of toevoegmiddelen

1 Slib of steekvast slib dat vrijkomt bij de bereiding van drinkwater uit grondwater of oppervlaktewater en dat bestaat uit ijzer(III)hydroxide en water (ijzerwater)

BIJLAGE 4 CONTROLELIJST

De VI zal de volgende controlelijst gebruiken bij het uitvoeren van de inspecties binnen het kader van dit project.

Vrom-Inspectie	
Bodem en afval nationaal	Volgnummer:
Controlelijst project handhaving leveranciers afvalstoffen toegepast bij co-vergisting	
Bij de inspectie betrokken handhavers:	
Van de provincie: Tel. nr. / e-mail	
Van de gemeente: Tel. nr. / e-mail	
Van de nVWA: Tel. nr. / e-mail	
Van de VI: Tel. nr. / e-mail	
Datum en tijdstip inspectie	
Aard van de inspectie	Geplande controle Hercontrole Anders
A. NAW-gegevens	
naam bedrijf:	
adres bedrijf:	
vestigingsplaats bedrijf:	
telefoonnummer(s):	
e-mail adres(sen):	
directeur/bedrijfsleider:	
Eigenaar:	
bedrijf is zelfstandig/onderdeel van:	
Gesproken met: Functie binnen het bedrijf:	
B. Soort bedrijf	
-co-vergister -inzamelaar -opbulker/groothandelaar -handelaar	

-be-verwerker -transporteur -producent van vergistingsmat. (meerdere antwoorden mogelijk)	
Vinden binnen de inrichting nog andere activiteiten plaats dan de hiervoor genoemde? Indien ja, welke?	
bevoegd gezag voor de inrichting	
Vergunning afgegeven door: Datum van afgifte: Geldig tot:	
Dekt de vergunning de uitgevoerde activiteiten binnen de inrichting?	
Maken acceptatiecriteria deel uit van de vergunning? Maakt een AO/IC deel uit van de vergunning?	
Is sprake van gedogen? Indien ja, met gedoogbeschikking?	
meerdere vestigingen binnen of buiten Nederland (indien ja, adressen vermelden)	
Is de ondernemer op de hoogte van de voorschriften gesteld aan co-vergisting?	
C. Uitgevoerde inspecties	
C1 administratieve controle	
opvragen lijst van debiteuren	wel/niet aanwezig; kopie overhandigd
onderzoek van voor project relevante inkoop/verkoop gegevens (orders, vrachtbrieven, correspondentie, facturen enz.	aangeven wat werd onderzocht
aangeven van welke administratieve bescheiden afschrift werd genomen	de volgende bescheiden werden terplaatse gekopieerd/meegenomen onder afgifte van ontvangstbewijs:
Zijn zaken aangetroffen in strijd met de vigerende vergunningvoorwaarden? Indien ja, welke?	
Opgevraagde gegevens bleken niet op locatie aanwezig, maar worden centraal bewaard namelijk:	
Wordt er een mengadministratie bijgehouden?	

C2 fysieke controle	
Wat is geïnspecteerd tijdens de fysieke controle van de inrichting?	
Zijn zaken aangetroffen in strijd met de vigerende vergunningvoorwaarden? Indien ja, welke?	
D genomen maatregelen	
Welke maatregelen zijn genomen ter zake de hiervoor genoemde onregelmatigheden/overtredingen?	Stopzetten activiteiten (voorlopige maatregel) Bestuursrechtelijke aanpak Strafrechtelijke aanpak
Welke afspraken zijn gemaakt? Met wie? Voor welke datum uit te voeren?	
E Nazorg/follow-up	
Volgt een hercontrole? Indien ja, door wie? Doel hercontrole? Voor welke datum?	
F Spin-off	Bij welke bedrijven dient nog een vervolg onderzoek ingesteld te worden. En waarom?

VROM-Inspectie
*Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer*

Integrale handhaving bij handelaren en leveranciers van afvalstoffen gebruikt bij co-vergisting

Versie 06

Datum   01 oktober 2010
Status   Concept

Colofon

Versie 05
Contactpersoon [REDACTED]
T 010 2244444
[REDACTED]
F [REDACTED]
VROM-Inspectie
directie Uitvoering
Bodem en Afval Nationaal
Weena 723
Postbus 29036
3001 GA Rotterdam

Auteur [REDACTED]

Inhoud

LET op de nummering klopt niet hoofstuk 1 en 2. Verder zijn er diverse lettertypes gebruikt en is de hoofdstuk opbouw niet overal gelijk. Op een plaats wel met alinea's andere niet.

1	Inleiding.....	4
1.1	Algemeen	4
1.2	Achtergrond en doel.....	4
2.	Branche- en procesbeschrijving	6
3.	Betrokken bevoegde gezagen.....	7
4.	Risicoanalyse	8
5.	Kaders, werkwijze en tijdpad.....	11
6.	Sanctiestrategie.....	14

Bijlagen (nummering?)

Wet- en regelgeving

Leveranciers van co-vergisting producten

Positieve lijst

Controlelijst

1 Inleiding

1.1

Algemeen

In januari 2010 heeft de VROM-Inspectie (VI) het rapport "Co-vergisting van mest in Nederland, beperking van risico's voor de leefomgeving" gepubliceerd. Dit rapport bevat o.m. een rapportage van het in beeld brengen van de in Nederland operationele co-vergistingsinstallaties en het onderzoek naar een aantal ongewenste situaties/calamiteiten met betrekking tot het onderwerp. Een van de aanbevelingen was:

'Laat periodieke controles door de AID, VWA en provinciaal en gemeentelijk bevoegd gezag uitvoeren op het naleven van de milieu- en meststoffen-regelgeving door exploitanten van co-vergisters en de leveranciers van bijproducten. Geadviseerd wordt om hiervoor een gezamenlijk actieprogramma op te stellen'. Dit document, een integraal toezichtplan, voorziet in deze aanbeveling.

Co-vergisting wat is het?

Co-vergisting is het door vergisting van mest en co-produkten maken van biogas dat in een warmtekrachtinstallatie (WKK-installatie) wordt omgezet in warmte en elektriciteit of dat (mogelijk over enige tijd) rechtstreeks wordt geleverd op het aardgasnet. De warmte wordt gedeeltelijk benut om de vergister op temperatuur te houden. Het overschot aan warmte kan bijvoorbeeld worden gebruikt voor ruimteverwarming of elders nuttig worden toegepast. De elektriciteit kan gedeeltelijk door het eigen bedrijf worden benut, het overgrote deel wordt als duurzame elektriciteit verkocht aan het energiebedrijf. De vergiste mest kan op het land worden uitgereden of verder worden bewerkt, gehygeniseerd en dan als verwerkte mest geëxporteerd of gescheiden en verwerkt tot specifieke meststoffen. Voor vergistingsprocessen wordt in de meeste gevallen dunne mest (verpompbaar) afkomstig van varkens en/of runderen gebruikt. In het geval van co-vergisting worden daar organische reststromen aan toegevoegd die de productie van biogas (sterk) doen toenemen. Dit is afhankelijk van de co-produkten die worden toegepast.

Co-vergisting wordt op verschillende schaalgroottes toegepast. Het kan op boerderijniveau plaatsvinden waarbij bijvoorbeeld mest en organisch materiaal uit het eigen bedrijf wordt vergist. Het andere uiterste betreft grote centrale co-vergistingsinstallaties met verwerkingscapaciteiten van meer dan 100.000 m³/jaar. Een tussenvorm ontstaat wanneer een aantal boeren die in elkaars nabijheid zijn gevestigd samen besluiten een gezamenlijke vergistingsinstallatie op te richten. De schaalgrootte waarop de mestverwerking plaatsvindt, is van invloed op de regulering op het gebied van de ruimtelijke ordening en het milieu.

1.2

Achtergrond en doel

De **achtergrond** van een integraal landelijk toezichtplan gericht op leveranciers van afvalstoffen gebruikt bij co-vergisting is de noodzaak daarvan, die werd aanbevolen in de rapportage van de VROM-Inspectie "Co-vergisting van mest in Nederland, beperking van risico's voor de leefomgeving" van januari 2010. Vastgesteld is dat meerdere bevoede gezagen en inspectiediensten een rol hebben binnen de keten van co-vergisting. Het ligt daarom voor de hand dat gezamenlijk wordt opgetrokken danwel dat in gezamenlijkheid wordt afgesproken welke dienst welk onderdeel van de keten oppakt.

Het **doel** van dit integraal landelijk toezichtplan co-vergisting is:

1. Inventarisatie welke (afval)stoffen er **verhandeld en geleverd** worden aan co-vergisters, hoeveel van die (afval)stoffen op de positieve lijst staan en wat het risico is van stoffen die worden/zijn verhandeld en die niet op de positieve lijst staan;
2. (Hoe vaak) komt het voor dat stoffen worden omgekat (worden voorzien van een andere identiteit)?
3. (Hoe vaak) komt het voor dat bepaalde stoffen die niet op de positieve lijst staan in andere partijen (stoffen) worden weggemengd?
4. Is de administratie van afvalstoffen bij de betrokken bedrijven uit de keten op orde?
5. Wat is de invloed op dit toezichtplan van de in de nabije toekomst (01-01-2011) aan te passen positieve lijst?

2. Branche- en procesbeschrijving

2.1 De branche

de branche van co-vergisters is divers, van eenvoudige vergistinginstallaties op boerenbedrijven tot meer complexe installaties bij gespecialiseerde bedrijven. Daarnaast zijn er de inzamelaars, opbulkers, be- en verwerkers van het co-vergistingsmateriaal en de handelaren. Soms zijn meerdere rollen binnen één bedrijf verenigd. Zij vormen een keten waarvan het voor de inspectiediensten van belang is dat zij daar inzicht in krijgen en vervolgens vaststellen welk type van interventie de voorkeur moet krijgen. Binnen het kader van dit project zal bij vaststelling van strafbare feiten overigens handhavend worden opgetreden.

Dit project zal zich met name richten op de leveranciers van co-vergistingproducten aan de co-vergisters.

De oorspronkelijke producent levert aan een inzamelaar. De inzamelaar kan volstaan met opbulken en als groothandelaar optreden en doorverkopen aan een bedrijf dat be- en/of verwerkt. Het is ook mogelijk dat de inzamelaar zelf de be- en verwerkingsstappen uitvoert en rechtstreeks aan de co-vergister verkoopt. Daarnaast komt het voor dat alle stappen inclusief het vergistingsproces binnen een bedrijf verenigd zijn.

Via de leverancier van de co-vergistingproducten kan worden terug gegaan in de keten, waarbij door middel van fysieke en administratieve onderzoeken kan worden vastgesteld door wie, wat is gedaan in het voortraject. Met name het vaststellen van het zogenoemde omkatten van producten die niet op de positieve lijst staan is daarbij voor dit onderzoek interessant.

2.2 Het vergistingsproces

Vergisten heeft tot doel organische stof met behulp van micro-organismen om te zetten in biogas. In het algemeen zijn alle soorten mest en organische reststoffen geschikt voor vergisting. Het proces vindt plaats in afwezigheid van zuurstof (anaëroob). Bij vergisting worden alleen eenvoudig afbreekbare organische stoffen afgebroken. De moeilijk afbreekbare organische stoffen zoals houtige plantendelen, blijven in de mest aanwezig.

Biogas bestaat uit een mengsel van voornamelijk methaan (55-65%) en kooldioxide (35-40%). Verder is het verzadigd met waterdamp en bevat het sporen van waterstof, zwavelwaterstof en ammoniak.

Biogas is een brandstof die geschikt is voor verbranding in vrijwel alle verbrandingsinstallaties waarin ook aardgas kan worden verbrand. De installaties dienen wel aangepast/afgesteld te worden op het gebruik van laagcalorisch gas. Doorgaans wordt biogas verstoekt in een aangepaste of speciale warmtekracht-installatie voor biogas, waarbij elektriciteit en warmte worden geproduceerd.

Biogas heeft een lage energiedichtheid. Om die reden is de opslagcapaciteit van het biogas doorgaans beperkt tot de productie van enkele uren.

Omdat biogas corrosief is, moeten zwavelwaterstof en, in mindere mate, ammoniak worden verwijderd.

Voor de productiesnelheid van biogas zijn diverse factoren van belang, waaronder de temperatuur, de zuurgraad, de koolstof/stikstofverhouding, het drogestofgehalte en de verblijftijd.

Vergistingsinstallaties kunnen in vele vormen worden uitgevoerd, van eenvoudig geroerde tanks tot geavanceerde vergisters.

3. Betrokken bevoegde gezagen

Bij het proces van co-vergisting zijn meerdere bevoegde gezagen betrokken:

De **gemeente** is bevoegd gezag voor de milieuvergunning:

- voor het bewerken, verwerken, opslaan of overslaan van dierlijke of overige organische meststoffen (cat. 7.1 Ivb.).

De **provincie** is bevoegd gezag:

- indien er sprake is van het bewerken of verwerken van buiten de inrichting afkomstige dierlijke meststoffen met een capaciteit van meer dan 25.000 m³ per jaar (categorie 7.4 van het Ivb);
- Indien co-substraten te bestempelen zijn als afval, voor de opslag en verwerking boven een bepaalde capaciteit (zie hierna)
- indien de opslagcapaciteit voor afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) meer dan 1.000 m³ bedraagt en deze afvalstoffen afkomstig zijn van buiten de inrichting (categorie 28.4,a, 6° Ivb);
- Indien jaarlijks meer dan 15.000 m³ afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) afkomstig van buiten de inrichting wordt toegevoegd aan het vergistingsproces (categorie 28,4,c,1° Ivb).

Het ministerie van **Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit** (LNV). Bij het toepassen als meststof vallend onder de Meststoffenwet valt het digestaat van de co-vergisters binnen het domein van LNV, met als toezichthouder de **AID, nu nieuwe VWA**;

LNV is samen met het ministerie van **Volksgesondheid Welzijn en Sport** opdrachtgever van de **Voedsel en Warenautoriteit** (VWA, nu nieuwe VWA). Bepaalde dierlijke bijproducten mogen behandeld worden in een erkende biogas –of composteerinstallatie. De erkenningseisen die aan deze bedrijven gesteld worden staan in artikel 15 en Bijlage VI, Hoofdstuk II van de Verordening (EG) Nr. 1774/2002. Ten aanzien van de verwerkingseisen is Bijlage VI van deze verordening aangepast door Verordening (EG) Nr. 208/2006.

Alle overige overtredingen/tekortkomingen (in de keten tot en met co-vergister en verwerken van digestaat als afvalstof) vallen onder de Wet milieubeheer en daarmee binnen het **VROM**-domein afval. Wm-bevoegde gezagen houden toezicht, VI heeft stelselverantwoordelijkheid.

Betrokken toezichthouders/inspectiediensten

De volgende toezichthouders/inspectiediensten zijn betrokken bij de handhaving van wet- en regelgeving binnen de keten van co-vergisting:

- AID, nu nieuwe VWA: expertise positieve lijst, verantwoordelijk toezichthouder Meststoffenwet
- VI: verantwoordelijk toezichthouder Wet Milieubeheer; expertise milieu en externe veiligheid; opsporing van milieudelicten
- Provincies: bevoegd gezag Wet milieubeheer, expertise vergunning
- politie: opsporing van milieudelicten
- Agentschap NL: subsidievoorwaarden co-vergisting
- VWA, nu nieuwe VWA: toezichthouder dierlijke bijproducten

Risicoanalyse

Programmatisch handhaven is informatie gestuurd handhaven. Een risicoanalyse is een eerste stap om door middel van de gegenereerde informatie en de waardering die daaraan wordt toegekend (prioritering) te komen tot handhaven met effect.

Een risicoanalyse in een integraal toezichtplan heeft tot doel vast te stellen waar de risico's in de keten aanwezig zijn en vervolgens hoe daar het type en aard van interventies door de betrokken bevoegde gezagen op kunnen worden afgestemd.

Bij risico's wordt hierbij gedacht aan:

- milieuaspecten (afval, bodem, energie, (ext.-)veiligheid, geluid, lucht)
- fysieke (gezondheids-)veiligheid voor mens en dier
- kwaliteit (m.n. gevoel van veiligheid)
- financieel- economische schade (fraudegevoeligheid)
- bestuurlijk belang/imago

Dergelijk risicoaspecten kunnen worden gescoord op:

- o brancheniveau (basis vergunning/expert judgement)
- o inrichtingenniveau
- o ketenniveau

In het onderhavige project wordt gekozen voor een aanpak op brancheniveau (leveranciers en handelaren), waarbij de doorwerking van risico's als gevolg van de activiteiten van beiden in de hele keten nadrukkelijk de aandacht heeft.

Bij de geplande bedrijfsbezoeken (inrichtingenniveau) wordt getracht vast te stellen of de vastgestelde risico's in de hele (of een substantieel deel van de) branche voorkomen.

De volgende risico's worden benoemd in relatie tot co-vergisting

1. Onvoldoende zicht op de gehele keten
2. Onvoldoende zicht op aantal en kwaliteit van biovergisters
3. Onvoldoende zicht op en inzicht in de soort en kwaliteit van co-vergisting producten (dierlijke bijproducten).

De Vrom-Inspectie en de nieuwe VWA zullen zich tijdens een voorgenomen inspectie binnen het kader van dit project met name richten op de handelaren/producenten van co-vergistingsproducten

Risico's binnen de keten

Het is zoals gezegd van belang om zicht te hebben op alle activiteiten binnen de keten.

Het is van belang dat de samenstellende componenten van het bio-vergistingsmateriaal herkenbaar/traceerbaar zijn om een oordeel te kunnen geven over het al dan niet genoemd zijn op de positieve lijst. Materiaal dat onherkenbaar/ontraceerbaar is weggemengd vormt mogelijk een gezondheidsrisico. Het is daarom van evident belang dat het vergistingsmateriaal van producent tot inzet bij de co-vergister kan worden gevolgd.

Zicht op aantal en kwaliteit van de biovergisters

Hoewel dit project zich niet met name richt op aantal en kwaliteit van biovergisters, zal de tijdens het project vergaarde informatie (spin-off info) wel worden geregistreerd en in de rapportage worden vermeld.

Risico's in relatie tot dierlijke bijproducten

Dierlijke bijproducten zijn verdeeld in drie categorieën. Deze indeling is gebaseerd op het risico voor de volks- en diergezondheid. Per categorie is bepaald wat er met het dierlijke bijproduct mag gebeuren en welke bestemming het mag hebben. Zo kan een dierlijk bijproduct bijvoorbeeld worden vernietigd, omgezet tot brandstof of verwerkt tot diervoeder.

Categorie 1

Algemeen geldt dat categorie 1-materiaal alleen als afval mag worden verwijderd door middel van verbranding of door storten op een afvalstortplaats al dan niet na een voorgaande be- of verwerking in een erkend categorie 1 verwerkingsbedrijf. In Nederland is storten verboden. Voor bepaalde gevallen zijn er uitzonderingen mogelijk; bijvoorbeeld dode gezelschapsdieren of dieren in zeer afgelegen gebieden.

De dierlijke bijproducten in deze categorie staan in artikel 4, lid 1 van de Europese Verordening 1774/2002. In het kort gaat het om dierlijke bijproducten die:

- een risico vormen door een overdraagbare encefalopathie (BSE/TSE);
- verboden stoffen bevatten zoals hormonen;
- residuen bevatten van milieuverontreinigende stoffen zoals dioxines en PCB's;
- dode gezelschapsdieren;
- proefdieren; en
- keukenafval van internationale middelen van vervoer zoals vliegtuigen en schepen.

Categorie 2

Dierlijke bijproducten (categorie 2-materiaal), waarvan moet worden vastgesteld of deze mogen worden gebruikt in biogas of composteerinstallaties

- mest en de inhoud van het maag-darmkanaal;
- slib van slachthuizen;
- dierlijke producten uit derde landen die niet voldoen aan de invoereisen van de Europese Unie;
- dierlijke producten die residuen bevatten van diergeneesmiddelen;
- dieren die anders dan door slachting, voor menselijke consumptie sterven of gedood worden. Bijvoorbeeld kadavers van boerderijen of dieren die gedood worden om dierziekte te bestrijden;
- dierlijke bijproducten die niet onder categorie 1- of categorie 3-materiaal vallen. Bijvoorbeeld bedorven voedingsmiddelen of vlees dat bij de keuring tijdens het slachten ongeschikt is verklaard voor humane en dierlijke consumptie.

Categorie 3

Dierlijke bijproducten in deze categorie staan in artikel 6, lid 1 van de Europese Verordening 1774/2002. In het kort gaat het om:

- dierlijke bijproducten afkomstig van gezonde dieren. Dat wil zeggen:
  - dieren die geslacht zijn in een slachthuis en na een inspectie overeenkomstig EU-wetgeving zijn goedgekeurd;
  - melk van gezonde dieren;
  - in volle zee gevangen vis.

Alleen dierlijke bijproducten die tot deze categorie behoren, kunnen na een adequate behandeling gebruikt worden als grondstof voor diervoeder.

- Dierlijke bijproducten die ontstaan bij de productie van voor menselijke consumptie bestemde levensmiddelen.
- Voormalige voedingsmiddelen. Dit zijn voedingsmiddelen waarvan bijvoorbeeld de houdbaarheidsdatum is overschreden maar die nog niet bedorven zijn.
- Keukenafval en etensresten die niet afkomstig zijn van internationale middelen van vervoer.

Verwerking

Categorie 3-materiaal mag onder bepaalde voorwaarden worden gebruikt voor de productie van diervoeder en technische producten, maar kan ook gebruikt worden in biogas- of composteerinstallaties.

Risico's met betrekking tot het op- of in de bodem brengen van afvalstoffen

Het is mogelijk dat de co-vergister producten oplevert die niet zijn in te zetten als meststof in de zin van de Meststoffenwet. In dat geval worden afvalstoffen op- of in de bodem gebracht in strijd met de Wet bodembescherming.

Andere risico's

Naast risico's die ontstaan voor de gezondheid van mens en dier en risico's voor het milieu indien niet voldaan wordt aan de afvalstoffenwetgeving, kunnen de volgende risico's worden genoemd:

- risico's voor de luchtkwaliteit, door emissies van bio-vergisters naar de lucht
- risico's binnen het kader van (externe) veiligheid, door drukopbouw binnen de bio-vergistingsinstallaties

Deze risico's worden binnen het kader van dit project voornamelijk niet verder onderzocht.

Kaders, werkwijze en tijdpad

Bij de handhaving van de keten van co-vergisting is het goed om vooraf de kaders af te spreken waarbinnen de handhaving wordt opgepakt.

We onderscheiden hierbij de kaders van de totale keten en de kaders van elke deelnemende toezichthouder/inspectiedienst.

Kaders van de totale keten

De keten van co-vergisting bestaat globaal uit de producenten van de vergistingsproducten, de inzamelaars, opbulkers, be- en verwerkers, de handelaren, de vergistingsbedrijven en de afnemers van de producten van de vergisting. Daarbij komen de transporteurs en eventuele extra tussenhandelaren. Het is vanzelfsprekend ook mogelijk dat meerdere rollen bij 1 bedrijf zijn gepositioneerd. Dit project beperkt zich tot de handelaren (inzamelaars en/of leveranciers) en afhankelijk van de uitkomsten van de inspecties, mogelijk in een later stadium de vergistingsbedrijven. Het is een deel van de keten waarbinnen ogenschijnlijk de grootste risico's kunnen worden vastgesteld.

Kaders van de deelnemende inspectiediensten

Gemeenten

Volgens mij is het de bedoeling om in eerste instantie de vergisters niet te bezoeken tenzij ze gelegen zijn op het terrein van de handelaar of inzamelaar. Dus in mijn opinie gaat de gemeente of de provincie niet mee voor de vergister, maar juist voor de inrichting van de verzamelaar/inzamelaar.

De gemeentelijke inspecteurs zullen zich beperken tot het inrichting gebonden toezicht van de kleinere vergisters, die zich veelal beperken tot het verwerken van binnen de inrichting ontstane meststoffen met daarbij co-vergistingsproducten van elders. Bij inrichting gebonden inspectiebezoeken door andere handhavingpartners wordt vooraf afgestemd met de betreffende gemeentelijke handhavingdienst

Provincies

Zie gemeente

De provinciale inspecteurs beperken zich tot toezicht en opsporing m.b.t. het bewerken of verwerken van buiten de inrichting afkomstige dierlijke meststoffen met een capaciteit van meer dan 25.000 m³ per jaar;

Indien co-substraten te bestempelen zijn als afval, deze afkomstig zijn van buiten de inrichting en indien de opslagcapaciteit voor afvalstoffen meer dan 1.000 m³ bedraagt;

Indien jaarlijks meer dan 15.000 m³ afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) afkomstig van buiten de inrichting wordt toegevoegd aan het vergistingsproces. Bij inrichting gebonden inspectiebezoeken wordt vooraf afgestemd met de betreffende provinciale handhavingdienst.

Algemene Inspectiedienst, nu nieuwe VWA (LNV)

De controle is nu nog niet gericht op de vergister, maar meer op de samenstelling van de producten die naar vergisters gaan. Daarmee wordt vastgesteld welke vergisters een risico vormen voor de meststoffenwet. Die zullen dan in een later stadium bezocht kunnen worden.

De inspecteurs van de AID/nieuwe VWA inspecteren de correcte toepassing van de Meststoffenwet, bij het toepassen van de producten van co-vergisting op- of in de bodem. Zij werken daarbij zover als mogelijk is samen met de inspectiedienst van het bevoegd gezag voor de betreffende inrichting(en). Tot aan het moment

(vermoedelijk rond 1 januari 2011) dat de positieve lijst is vernieuwd/aangepast danwel dat is onderzocht of er een andere systematiek is om te handhaven, zal deze dienst niet actief handhaven bij co-vergisters

Vrom-Inspectie (VI)

De VI-inspecteurs voeren hun onderzoek in eerste instantie uit bij nader te selecteren leveranciers/handelaren (en eventueel in een later stadium bij co-vergisters)

Voedsel- en Warenautoriteit, nu nieuwe VWA

De inspecteurs van de VWA/nieuwe VWA controleren de erkenningsregeling co-vergisters en de zogenoemde positieve lijst. Zij werken daarbij zoveel als mogelijk is samen met de inspectiedienst van het bevoegd gezag voor de inrichting(en)

Werkwijze

De trekker van dit project bewaakt de voortgang van het hele project en de afspraken die al dan niet gezamenlijk zijn gemaakt door de betrokken handhavingpartners (de helicopterview)

De bij dit project betrokken medewerkers van nVWA en de VI zullen gezamenlijk in kleine teams optrekken en inspectiebezoeken afleggen bij vooraf te selecteren handelaren/leveranciers van co-producten.

Zij zullen daarbij samenwerking zoeken bij gemeentelijke/provinciale handhavers die opereren namens het bevoegd gezag van de geselecteerde inrichtingen.

VI en nVWA zullen in gezamenlijkheid een achttal bedrijven selecteren die **zonder** voorafgaande aankondiging worden bezocht. Hier staat, zoals ook de opzet volgens mij was, dat de vergisters niet bezocht worden zie ook eerdere opmerking. De keuze van de te inspecteren handelaren zal worden bepaald aan de hand van een reeds bestaande lijst en handelaren die naar voren komen als resultaat van bezoeken aan co-vergisters. De werkwijze voorafgaand aan/bij de bedrijfsinspecties is als volgt:

- inventariseren van lijst van handelaren
- bezoeken aan aantal te selecteren handelaren (selectiecriteria worden nader bepaald)
- maken van afspraken tussen betrokken inspecteurs
- administratieve controle bij handelaren, met name op de lijst van debiteuren (afnemers van hun producten) en in- en verkooporders
- vaststellen welke producten door de handelaren worden verhandeld en deze producten vergelijken met de negatieve lijst. Volgens mij is er geen negatieve lijst enkel een positieve lijst met daarbij het verzoek tot aanvulling met daaraan gelieerde producten. Maar dat verzoek is nog enkel een verzoek en heeft juridische geen status voor de meststoffenwet.
- vaststellen of synoniemen worden gebruikt voor producten bestemd voor bio-vergisters, dan wel dat dergelijke producten bewust worden omgekat (worden voorzien van een valse identiteit)
- fysieke inspectie indien de betrokken handelaar beschikt over een inrichting
- waar mogelijk vaststellen van ketens of samenwerkingsverbanden
- in voorkomend geval vaststellen van handhavingstraject (bestuurlijk/strafrechtelijk of twee sporen)

- Per inspectie wordt een deelrapportage gemaakt aan de hand van items op een controlelijst
- Na de inspecties volgt een gezamenlijke bijeenkomst waarbij de resultaten van de inspecties kort worden geëvalueerd en waarbij de opzet en teneur van het eindrapport worden besproken
- De trekker van de VI maakt vervolgens de eindrapportage in concept, inclusief conclusies en aanbevelingen, dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de betrokken diensten
- Vervolgens wordt het rapport vastgesteld en gepubliceerd.

Tijdpad

Het ligt in de bedoeling om in de 3^e week van oktober (vanaf maandag 18 oktober) te starten met de inspecties. Er worden 8 bedrijven in de eerder genoemde doelgroep geselecteerd (zie bijlage 2). Er wordt van uit gegaan dat in totaal 12 werkdagen nodig zijn voor de inspecties en deelrapportages.

Dat betekent voor VI en nVWA, ervan uitgaande dat elk van deze diensten 2 ervaren inspecteurs inzet, gemiddeld 6 dagen (4 bezoeken en 2 dagen uitwerken) per deelnemende inspecteur.

De doorlooptijd van dit project is begroot op 5 weken (t/m/ 19 november).

Voor het samenstellen van de eindrapportage en het verwerken van de commentaren worden 2 dagen begroot voor de trekker.

Elk der betrokken deelnemers zullen naar verwachting 0,5 dag nodig hebben voor het bestuderen van de conceptrapportage en geven van commentaar.

Gelet op de feestdagen in december zal de vastgestelde rapportage niet eerder dan in januari 2011 gepubliceerd worden.

Sanctiestrategie

Voor dit project geldt bij aantreffen van overtredingen de volgende aanpak:

- Voor handhavers van het bevoegd gezag voor de inrichting (provincie)

Indien tijdens de inspecties in het kader van dit project overtredingen worden geconstateerd die een relatie hebben met de inrichting (bijv. handelen in strijd met de verleende vergunning), dan zal de handhaver van het betrokken bevoegde gezag voor de inrichting handelen overeenkomstig het voor die provincie vastgestelde Handhavings Uitvoerings Programma (HUP);

- Voor handhavers van de Algemene Inspectiedienst/nieuwe VWA(AID/nVWA)

Indien vastgesteld wordt dat de handelaar producten levert die niet aan de eisen van de positieve lijst voldoen zal gekeken worden of de producten op afzienbare termijn wel een toelating zouden krijgen. Zo ja dan wordt enkel vastgelegd welke vergisters het produkt ontvangen hebben. Zo niet dan zullen de vergisters als spin-off van het onderzoek bezocht worden. De ondernemers zullen in kennis gesteld worden van de overtreding en de gevolgen hiervan voor hun bedrijf. Indien niet toegelaten producten vergist worden betekent dit dat het digestaat niet meer als meststof aangemerkt kan worden, maar als afvalstof. De ondernemer zal dan een andere oplossing moeten zoeken voor de afvoer van zijn produkt. De handhaving is strafrechtelijk in het kader van de meststoffenwet. Daarnaast wordt het bevoegd gezag, gemeente of provincie, in kennis gesteld en deze bepalen mede hoe om te gaan met de inhoud van de vergister.

- Voor handhavers van de VROM-Inspectie (VI)

De VI richt zich binnen het kader van dit project op afvalstoffen gerelateerde zaken. Indien een niet inrichting gebonden overtreding wordt vastgesteld vallende onder de werkingssfeer van de Wm wordt handhavend opgetreden. De handhaving kan bestaan uit strafrechtelijk optreden (opmaken van een proces-verbaal); al dan niet in combinatie met bestuursrechtelijk optreden (bestuursdwang of last onder dwangsom).

BIJLAGEN

- 1 Wet- en regelgeving
- 2 Leveranciers van co-vergisting producten
- 3 Positieve lijst
- 4 Controlelijst

BIJLAGE 1 WET EN REGELGEVING

Bij co-vergisting komen meerdere wetten, verordeningen en besluiten in beeld zoals de Wet milieubeheer, de Wet bodembescherming, de Meststoffenwet, de Regeling dierlijke bijproducten 2008 en de Verordening dierlijke bijproducten.

De **Wet milieubeheer** definieert o.m. de begrippen 'inrichting' en 'afvalstoffen' en is van toepassing indien er binnen of buiten die inrichting handelingen worden verricht met die afvalstoffen. In hoofdstuk 8 van de Wm vinden we twee brongerichte instrumenten: vergunningen en algemene regels.

De Wm kent vier soorten inrichtingen:

- IPPC-inrichtingen (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreinigingen of gpbv)
- Aangewezen vergunningplichtige inrichtingen
- Meldingsplichtige inrichtingen
- Niet-meldingsplichtige inrichtingen

In hoofdstuk 3 van dit handhavingsplan is aangegeven welk bevoegd gezag voor welk soort inrichting bevoegd is.

Belangrijk voor dit project is verder:

- Art. 10.1 Wm, zorgplicht voor hen die zich met afvalstoffen bezig houden
- Art. 10.2 stortverbod buiten inrichtingen
- Art. 10.36 e.v. afgifte van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen
- Art. 10.55 regeling voor afvalbemiddelaars en afvalmakelaars
- Art. 10.60 basis voor de EVOA (grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen)

De **Wet bodembescherming** is van toepassing indien op of in de bodem bepaalde handelingen worden verricht waarvan hij wist of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat door die handelingen de bodem kan worden verontreinigd of aangetast.

Van belang voor dit project is:

- Besluit gebruik meststoffen, waarin staat aangegeven dat het gebruik van meststoffen verboden is, behalve indien die meststoffen voldoen aan de regels uit hoofdstuk III van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet (zie ook het Besluit kwaliteit en gebruik overige organische meststoffen en het Lozingenbesluit open teelt en veehouderij)

De **Meststoffenwet** is van toepassing wanneer het digestaat uit een co-vergister als meststof mag worden gebruikt, namelijk wanneer tot een maximum van 50% co-producten worden meevergist die op de zogenoemde positieve lijst staan (zie hieronder).

Voor de toepassing van digestaat volgens de Meststoffenwet treedt de Wet milieubeheer terug. Indien afvalstoffen die niet op de positieve lijst staan

worden meevergist, dan is voor de verwerking van het digestaat het afvalstoffenregime van de Wet milieubeheer van toepassing. Dat afvalstoffenregime geldt ook voor de keten van ontdoener tot en met het accepteren en vergisten van afvalstoffen door een co-vergister.

De Regeling dierlijke bijproducten 2008 komt o.a. voort uit de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren en de Europese verordening dierlijke bijproducten (nr 1774/2002/EG). Deze verordening is gericht op het scheiden en het traceerbaar maken van dierlijk materiaal om te voorkomen dat deze producten een risico vormen voor de gezondheid van mens of dier. De materialen zijn ingedeeld in 3 categorieën, afhankelijk van de risico's voor de gezondheid van mens of dier.

Op bijlage Aa, onderdeel IV, van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (de positieve lijst van producten die gebruikt mogen worden voor vergisting) staan een aantal producten die ingedeeld zijn in categorie 3 van de Europese verordening dierlijke bijproducten. Dierlijke mest is in de verordening aangemerkt als categorie 2 materiaal.

Als iemand een dierlijk bijproduct, zoals dierlijke mest, wil verwerken in een co-vergistingsinstallatie dan is op grond van artikel 15 van de Verordening Dierlijke Bijproducten een erkenning nodig van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA). De installatie en inrichting moeten in dat geval voldoen aan een aantal voorwaarden. De verordening stelt ook voorwaarden aan het gebruik als meststof.

Verordening (EG) Nr. 1774/2002 (regelgeving over de bestemming en verwerking van dierlijke bijproducten).

In artikel 4, lid 2, artikel 5, lid 2 en artikel 6, lid 2 staat wat er met de beschreven dierlijke bijproducten mag gebeuren (bestemming). Deze regelgeving is aangevuld met Verordening (EG) Nr. 92/2005 waarin alternatieve bestemmingen zijn vastgelegd per categorie materiaal. De eisen die gelden voor de verwerking van dierlijke bijproducten staan in de bijlagen van Verordening (EG) Nr. 1774/2002: bijlage IV t/m VIII. Voor alternatieve bestemmingen staan de eisen in de bijlagen van Verordening (EG) Nr. 92/2005.

Aanvullende wetgeving

- Voor verbranding geldt: Richtlijn 2000/76/EG.
- Voor storten geldt: Richtlijn 1999/31/EG.
- Voor alternatieve methoden: Verordening (EG) nr. 92/2005.
- Voor gebruik van biologische meststoffen en bodemverbeters, die (mede) bestaan uit categorie 2 en/of categorie 3 materiaal: Verordening (EG) nr. 181/2006.

Co-vergisting producten kunnen worden aangemeld bij het ministerie van LNV ter beoordeling waarna deze eventueel worden geplaatst op de **positieve lijst co-vergisting**.

Verordening 811/2003/EG voorziet in enkele afwijkingen van EG-verordening nr. 1774/2002 met betrekking tot het verbod op hergebruik binnen dezelfde soort voor via en tot de begraving en verbranding van dierlijke bijproducten.

Regeling scheiden en gescheiden houden van **gevaarlijke afvalstoffen** van 27 maart 1998, is een ministeriele regeling die zijn basis vindt in richtlijn nr. 91/689/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 12 december 1991 betreffende gevaarlijke afvalstoffen (PbEG L 377) en op de artikelen 8.44, 8.45 en

21.6, zesde lid, van de Wm. In de bijlage staan gevaarlijke afvalstoffen genoemd die onder deze regeling vallen.

Landelijk Afval Beheerplan II (LAP II)

Het LAP II is geldig van 2009 tot 2015. In het beleidskader van het LAP worden zaken behandeld als minimum standaarden, afvalscheiding, inzamelen, vervoeren, handelen en bemiddelen, mengen, storten etc.

Daarnaast staan in het LAP de sectorplannen. Sectorplan 19, handelt over dierlijk afval.

EVOA

De Verordening (EG) 1013/2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen bevat procedures en controleregelingen voor de overbrengingen van afvalstoffen. Onder de Verordening valt niet de overbrenging die valt onder de erkenningseisen van de Verordening dierlijke bijproducten.

**BIJLAGE 2 LEVERANCIERS/HANDELAREN VAN CO-VERGISTING PRODUCTEN
(NIET LIMITATIEF)**

De orgaworld groep (mogelijk onderdeel van SHANKS):

- Rotie BV

Raasdorperweg 177

1175 KV Lijnden

inzamelen en verwijdering en verwerking van organisch afval zoals

verwerken van afgewerkt frituurvet/olie

verwerken van swill/AGF/ODOP

- Orgaworld, vergistingsinstallatie Biocel, Lelystad (onderdeel van Shanks)

Karperweg 20

Postbus 204

8200 AE LELYSTAD

tel. +31 (0)320 24 50 94

fax +31 (0)320 28 17 39

- Hoofdkantoor Orgaworld, 's-Hertogenbosch

Postbus 5076

Pettelaarpark 100

5216 PR 'S-HERTOGENBOSCH

tel. +31 (0)73 68 72 600

- P.F. Kamstra Recycling BV en Verwerkingsbedrijf P.F. Kamstra BV

Locatie 1 is:

Oosteinderlaan 60 2181HK Hillegom NL (tevens kantooradres)

Tel. 0031(0)252-516278

Fax.0031(0)252-524325

E-mal s.kamstra@zonnet.nl

Locatie 2 is:

Nijverheidsweg 4M 3881 LA Putten NL

Tel.0031(0)341-370338

Fax.0031(0)341-361781

E-mail recycling@orange.nl

- Enorgha BV (inzamelaar en verwerker van organische reststoffen)

Nijverheidsweg 4

3881 LA Putten

T 0341 35 23 75 **F** 0341 35 09 63

E info@enorgha.nl **I** www.enorgha.nl

- De Jong BV (food recycling)

De Wieken 5

8521 ME St. Nicolaasga

Tel: 0513 432 399

Fax: 0513 431 933

- Van der Kooy Pijnacker B.V.

Klapwijkseweg 71 2641 RA Pijnacker

Postbus 140 2640 AC Pijnacker

T: 015-3694240 F: 015-3697871

E-mail: info@vdkooy.nl

(verwerken van olien en vetten leverancier van vloeibare en vaste biomassa)

- Van Vulpen biogas en diervoeders

Varakker 4 • 4043 JZ Opheusden

Telefoon: +31 (0)488 44 05 27

Website: www.vanvulpenbv.com

E-mail: info@vanvulpenbv.com

Fax: +31 (0)488 44 05 21

Mobiel: +31 (0)6 53 91 75 09

(verwerken van Glyserine, plantaardige vetten retour levensmiddelen groente en fruit restanten)

-VED milieuservice b.v.

Pioniersweg 84-86

8251 KR Dronten

Tel. 0321 381166

Fax: 0321 311771

E-mail: info@vedmilieu.nl

(inzameling en verwerking van organische reststromen)

-Van Wijk en Olthuis Dronten

Pioniersweg 84-86

8251 KR Dronten

Tel. 0321 381166

Fax: 0321 311771

E-mail: info@vedmilieu.nl

(verwerking van frituurvet, keukenafval en slurry's uit vet afscheiders tot biobrandstof)

Bukom

Heerhugowaard

De afdeling plantaardige olie- en vetrecycling van Bukom is ontstaan door voor de restanten, welke vrijkomen bij de reiniging, een nuttige eindbestemming te vinden. Dit geschiedt door middel van een chemisch/ fysische splitsing waarbij de vrijkomende producten hoofdzakelijk worden afgezet in de veevoederindustrie. Ook worden hier bijproducten van plantaardige olie raffinaderijen verwerkt zoals soapstock en voedingsmiddelen welke ongeschikt zijn voor menselijk consumptie. Deze afdeling beschikt over een provinciale afvalstoffenvergunning en heeft een GMP+ erkenning.

Benelux Vet

Dronten

BeneluxVet verzorgt de inzameling van vetafval bij horecabedrijven, instellingskeukens, levensmiddelenindustrie, afvalbrengstations, vishandels, dieren- en speelparken en recreatiebedrijven. Uit gebruikte frituurvetten en frituuroliën worden na verwerking grondstoffen teruggewonnen voor nuttige toepassingen. De oliën en vetten die u aanlevert bij BeneluxVet, krijgen nog een interessant tweede leven. Zo wordt een deel verwerkt tot biobrandstoffen. Een ander deel van de oliën en vetten is na zeer grondige bewerking geschikt voor industriële verwerking.

Vierhouten Vet

Kampen

Vierhouten Vet verwerkt gebruikte frituurolieën en -vetten die van horeca en inzamelaars worden ingezameld.

Genoemde olieën en vetten worden door Vierhouten gezuiverd en uitsluitend hergebruikt voor technische toepassingen.

ATM

Moerdijk

ATM is een volcontinu bedrijf en verwerkt voornamelijk gevaarlijk afval zoals; Klein Chemisch Afval, industrieel en scheepsafval, verontreinigd afvalwater/slib en verontreinigde grond. Met 180 medewerkers wordt jaarlijks 1,5 miljoen ton afval verwerkt, wat voor ruim negentig procent weer geschikt gemaakt wordt voor hergebruik als product of als grondstof. Door de hoeveelheden die worden verwerkt is ATM één van de grootste verwerkers van gevaarlijk afval ter wereld. De afvalverwerking bij ATM is een juiste balans tussen veiligheid, doelmatigheid, efficiëntie en zorg voor milieu. Dit laatste wordt systematisch bevorderd via het milieuzorgsysteem (ISO 14001), het arbozorgsysteem (OSHAS 18001) en het nalevingsysteem (CORE).

ATM is met nog een tiental afvalbedrijven in Nederland onderdeel van Shanks Nederland. Samen met afvalbedrijven van Shanks in België en de UK, wordt zo de Shanks Group pic gevormd, een in London genoteerd beursbedrijf (www.shanks.co.uk)

Bewa

Moerdijk

Al jaren is de Bewa Groep Moerdijk een vertrouwd en dynamisch bedrijf in onder andere: diervoederbewerking, vetveredeling, tankopslag en verwerking van organische materialen.

Gerbuvet

Ermelo

<http://www.gerbuvet.nl/>

Riho Bv

Dodewaard

<http://www.rihobv.nl/>

- Van Kaathoven Groep (VKG)

hoofdvestiging:

Van Kaathoven Groep

Eversestraat 11

5491 SR Sint-Oedenrode

Verkoop: **0900 - 5228 468**

Planning: **0413 - 47 49 27** (containers ledigen e.d.)

Transport: **0413 - 48 16 20** (Huisvuilinzameling e.d.)

Van Kaathoven Compostering Sint-Oedenrode (KCO)

Eversestraat 11
5491 SR Sint-Oedenrode

Van Kaathoven Compostering Bladel (KCB)

Rootven 34/36
5531 MB Bladel

Van Kaathoven Milieu Bladel

Nijverheidsstraat 9
5531 AA Bladel

Van Kaathoven Productrecycling Veghel (VKP)

Eisenhowerweg 34A
5466 AC Veghel

Van Kaathoven Overslag Uden Veghel (ORUV)

Vliegeniersstraat 27
5405 BH Uden

Claessen en VTO

Handel in onder andere Vloeibare producten, Plantaardige oliën en vetten,
Verpakte producten (in glas, plastic en blik) Snacks (eventueel met dierlijke
ingrediënten)

Claessen

Columbusweg 27
5928 LA Venlo
077 3241010

VTO

Columbusweg 27
5928 LA Venlo
077 3232031

Nijpro/Nijssen

Veulenseweg 20,
5814 AC Veulen
0478 581 574

Heeft u levensmiddelenrestanten, al dan niet GMP+ waardig, vleeshoudend, vast, vloeibaar, verpakt of onverpakt? Nijpro B.V. zorgt al jarenlang voor een correcte en betrouwbare verwerking van deze producten, die hun eindbestemming vinden zowel in onze veevoeders als in vergistinginstallaties.

ABEN Recycling en Bongard

Aben Recycling bv
Hank 20,
5446 XE Wanroij
0485 451 985

Bongardt GmbH •
Baerlagweg 103 •
47475 Kamp-Lintfort

Aben Recycling Vergister en handel in coproducten samen met Bongardt. Bongardt werkt voortdurend aan nieuwe mogelijkheden en methoden om producten uit de voedingsmiddelenindustrie te recyclen. Dat beperkt zich niet alleen tot de verwerking tot diervoeder. Ook andere recyclingsectoren worden bediend, bijvoorbeeld partnerondernemingen voor biogas en bio-ethanol.

Jos Verberk Transport

Deurneseweg 1a

5841 CK Oploo

0485-385618

Handel en transport van coproducten en mest.

Van der Linden/Orinso

Van der Linden

Middegaal 53
5461 XC Veghel
0413 341930

Orinso

ORINSO is gevestigd in het Belgische Wijnegem in de buurt van Antwerpen.
Daarnaast hebben wij een dependance in Veghel (NL).
Turnhoutsebaan 570   Middegaal 53
B-2110 Wijnegem   NL-5461 XC Veghel
België   Nederland

Handel en transport van onder andere glycerine. ORINSO kan U onder andere producten als Glycerine, Plantaardige emulsies, Graanresten en Energiemix leveren.

Restcom

Brugstraat 15
6131 AC Sittard

tel 046 - 4580624

Handel in organische reststromen

BIJLAGE 3 POSITIEVE LIJST

Onderdeel IV van de Bijlage Aa (positieve lijst)

1. Product dat is verkregen door vergisting van minstens 50% uitwerpselen van dieren met als nevenbestanddeel uitsluitend één of meer van de stoffen die genoemd zijn onder onderscheiden categorieën of subcategorieën (covergiste mest).

In de tabel ziet u de coproducten. U leest deze tabel als volgt. De tabel is ingedeeld in de categorieën A tot en met F. Deze categorieën zijn weer onderverdeeld in subcategorieën (A1, A2 enzovoort). Alleen de stoffen die specifiek genoemd worden onder de subcategorieën mag u covergisten tot covergiste mest.

A Stoffen van plantaardige herkomst afkomstig van een landbouwbedrijf

A1 Gewas(-producten) voor humane consumptie of diervoeders

1 Weidegras, weidekuilgras, snijmaïs, kuilmaïs/maïssilage, korrelmaïs, corn cob mix (CCM), gerstkorrels, haverkorrels, roggekorrels, tarwekorrels, aardappelen, suikerbieten, voederbieten, uien, witlofpennen, zaad van erwten, zaad van lupinen, bonen/peulen van veldbonen, zonnebloempitten, zaad van kool- of raapzaad, zaad van olievlas, zaad van vezelvlas, groente en fruit behorend tot de in bijlage A opgenomen bladgewassen, koolgewassen, kruiden, vruchtgewassen, stengel-/knol-/wortel gewassen en fruitteeltgewassen.

A2 Gewas(-producten) voor de biogasproductie

1 Energiemaïs

B Stoffen van plantaardige herkomst afkomstig van natuurterrein als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel e, van het Besluit gebruik meststoffen

B1 Weidegras afkomstig van grasland als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel c, van het Besluit gebruik meststoffen.

C Stoffen afkomstig uit de voedings- en genotmiddelenindustrie

C1 Stoffen van plantaardige herkomst

1 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig verwerken van aardappelen tot zetmeel, vezels en eiwit en die bestaat uit ingedikt onteiwit aardappelvruchtwater met een droge stofpercentage van minimaal 50% (protamylasse).

2 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig verwerken van aardappelen tot zetmeel, vezels en eiwit en die bestaat uit resten aardappelzetmeel die met een bezinker zijn afgescheiden uit het vrijkomende afvalwater (primair aardappel zetmeelslib).

3 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige vergisting van tarwezetmeel ten behoeve van alcoholproductie (tarwegistconcentraat).

4 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van schillen met behulp van stoom van vooraf gewassen aardappelen en die bestaat uit aardappelschillen in water (aardappelstoomschillen).

5 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van schillen met behulp van stoom van vooraf gewassen wortelen en die bestaat uit wortelschillen in water (wortelstoomschillen).

6 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige winning van zetmeel, eiwit, kiemen en vezel van maïs en die bestaat uit ingedampt (geconcentreerd) weekwater met een drogestofgehalte van minimaal 50% (geconcentreerd maïsweekwater).

7 Reststof die als mengsel is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte frisdranken of licht alcoholische dranken die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor humane consumptie. Het mengsel bestaat uit uitgepakte frisdranken of licht-alcoholische dranken en is vrij van verpakkingsmateriaal (vloeibaar mengsel van frisdranken en licht alcoholische dranken).

8 Reststof die met behulp van water en fysische processen al dan niet als ingedikte vloeibare reststroom is vrijgekomen bij de fabrieksmatige scheiding van tarwebloem in tarwezetmeel en tarwe-eiwit (gluten) bestemd voor de levensmiddelenindustrie (tarwezetmeel).

9 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige productie van conserven en die bestaat uit een mengsel van uitgeselecteerde droge witte bonen of uitgeselecteerde geweekte geblancheerde witte bonen die ongeschikt zijn voor humane consumptie (mengsel van witte bonen).

10 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige bewerking van tarwebloem tot gluten, zemelen en zetmeel bestemd voor de levensmiddelenindustrie en die bestaat uit een geconcentreerde suikerrijke deelstroom (tarweindampconcentraat).

11 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig mechanisch schillen van gewassen sinaasappelen voor de productie van sinaasappelsap bestemd voor menselijke consumptie (schilresten van sinaasappelen).

12 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig ontslijmen van ruwe, niet ontslijmde, plantaardige olie – uitsluitend afkomstig van zaden van koolzaad, raapzaad, sojaboon of zonnebloem – door middel van fysische scheiding en waarbij het hydrofiel gedeelte van de olie in water oplost dan wel een zwak zure oplossing vormt en die bestaat uit fosfolipiden, wateroplosbare vetten, olie en eventueel zuurresten in water (waterig lecithine-oliemengsel).

13 Reststof die is vrijgekomen bij het filteren door mechanische scheiding van zuiver plantaardige olie, waarin voorgesneden en geblancheerde patat van aardappelen met vooraf aangebracht beslag, battermix of kruiden is vorgebakken en die bestaat uit resten beslag/battermix met zetmeel- en olieresten.(aardappelvetkruid).

14 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige productie van sojadranken door verwerking van ontpelde sojabonen en die bestaat uit een

mengsel van kookvocht en de afgescheiden slecht oplosbare fractie (mengsel van okara en kookvocht).

15 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwerking van vooraf gewassen aardappelen, gele koolraap, witte koolraap, witte bieten en knolselderij tot luchtgedroogde groenten waarbij deze met een stoomschiller worden geschild, afgeborsteld en met water afgespoeld en vervolgens gedroogd met lucht. De reststof bestaat uit de vaste delen die met een zeefbocht zijn afgescheiden van de afvalwaterstroom die uit de stoomschiller komt en uit de knollen die na het schillen vanwege rot of kleurafwijking zijn uitgesorteerd. (stoomschillen van knolgewassen).

16 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwerking van suikerbieten en die bestaat uit gereinigde brokstukken van de biet, met name de dunne uiteinden, en delen van bietenbladeren, al dan niet ingekuuld. (bietenpunten).

C2 Stoffen van dierlijke herkomst al dan niet gecombineerd met stoffen van plantaardige herkomst

1 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte vloeibare zuivelproducten die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor humane consumptie. De reststof bestaat uit uitgepakte vloeibare zuivelproducten of mengsels daarvan en is vrij van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (uitgepakte vloeibare zuivelproducten en mengsels daarvan).

2 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige bereiding van consumptie-ijs en die bestaat uit grondstofresten, ijsmixresten en afgekeurde ijsproducten en vrij is van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (ijsafval).

3 Reststof die als mengsel is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte voedingsmiddelen die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor humane consumptie. Het mengsel bestaat uit uitgepakte voedingsmiddelen die oorspronkelijk bestemd waren voor humane consumptie en is vrij van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (uitgepakte voedingsmiddelen voor humane consumptie).

4 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van lactose door scheiding uit het permeaat dat is verkregen door ultrafiltratie van zoete kaaswei (delactosed permeate liquid).

D Stoffen afkomstig uit de diervoederindustrie

Er zijn uit de diervoeder industrie geen stoffen die gebruikt mogen worden.

E Stoffen afkomstig uit andere industrieën

1 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige winning van biodiesel uit raapzaadolie of koolzaadolie door omestering met methanol en scheiding onder invloed van de zwaartekracht (glycerine).

F Hulpstoffen of toevoegmiddelen

1 Slib of steekvast slib dat vrijkomt bij de bereiding van drinkwater uit grondwater of oppervlaktewater en dat bestaat uit ijzer(III)hydroxide en water (ijzerwater)

BIJLAGE 4 CONTROLELIJST

De VI zal de volgende controlelijst gebruiken bij het uitvoeren van de inspecties binnen het kader van dit project

Vrom-inspectie Bodem en afval nationaal		Volgnummer:
Controlelijst project handhaving leveranciers afvalstoffen toegepast bij co-vergisting		
Bij de inspectie betrokken handhavers: Van de provincie: Tel. nr. / e-mail Van de gemeente: Tel. nr. / e-mail Van de AID: Tel. nr. / e-mail Van de VI: Tel. nr. / e-mail		
Datum en tijdstip inspectie		
Aard van de inspectie	Geplande controle Hercontrole Anders	
A. NAW-gegevens		
naam bedrijf:		
adres bedrijf:		
vestigingsplaats bedrijf:		
telefoonnummer(s):		
e-mail adres(sen):		
directeur/bedrijfsleider:		
Eigenaar:		
bedrijf is zelfstandig/onderdeel van:		

Gesproken met:	
Functie binnen het bedrijf:	
B. Soort bedrijf	
-co-vergister -inzamelaar -opbulker/groothandelaar -handelaar -be-verwerker -transporteur -producent van vergistingsmat. (meerdere antwoorden mogelijk)	
Vinden binnen de inrichting nog andere activiteiten plaats dan de hiervoor genoemde? Indien ja, welke?	
bevoegd gezag voor de inrichting	
Vergunning afgegeven door: Datum van afgifte: Geldig tot:	
Dekt de vergunning de uitgevoerde activiteiten binnen de inrichting?	
Maken acceptatiecriteria deel uit van de vergunning? Maakt een AO/IC deel uit van de vergunning?	
Is sprake van gedogen? Indien ja, met gedoogbeschikking?	
meerdere vestigingen binnen of buiten Nederland (indien ja, adressen vermelden)	
Is de ondernemer op de hoogte van de voorschriften gesteld aan co-vergisting?	
C. Uitgevoerde inspecties	
C1 administratieve controle	

opvragen lijst van debiteuren	wel/niet aanwezig; kopie overhandigd
onderzoek van voor project relevante inkoop/verkoop gegevens (orders, vrachtbrieven, correspondentie, facturen enz.	aangeven wat werd onderzocht
aangeven van welke administratieve bescheiden afschrift werd genomen	de volgende bescheiden werden terplaatse gekopieerd/meegenomen onder afgifte van ontvangstbewijs:
Zijn zaken aangetroffen in strijd met de vigerende vergunningvoorwaarden? Indien ja, welke?	
Opgevraagde gegevens bleken niet op locatie aanwezig, maar worden centraal bewaard namelijk:	
Wordt er een mengadministratie bijgehouden?	
C2 fysieke controle	
Wat is geïnspecteerd tijdens de fysieke controle van de inrichting?	
Zijn zaken aangetroffen in strijd met de vigerende vergunningvoorwaarden? Indien ja, welke?	
D genomen maatregelen	
Welke maatregelen zijn genomen ter zake de hiervoor genoemde onregelmatigheden/overtredingen?	Stopzetten activiteiten (voorlopige maatregel) Bestuursrechtelijke aanpak Strafrechtelijke aanpak
Welke afspraken zijn gemaakt? Met wie? Voor welke datum uit te voeren?	
E Nazorg/follow-up	
Volgt een hercontrole?	

Indien ja, door wie?	
Doel hercontrole?	
Voor welke datum?	
F Spin-off	Bij welke bedrijven dient nog een vervolg onderzoek ingesteld te worden. En waarom?

VROM-Inspectie
*Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer*

Integrale handhaving bij handelaren en leveranciers van afvalstoffen gebruikt bij co-vergisting

Versie 05

Datum   27 september 2010
Status   Concept

Colofon

Versie 05
Contactpersoon
T 010 2244444
M
F
VROM-Inspectie
directie Uitvoering
Bodem en Afval Nationaal
Weena 723
Postbus 29036
3001 GA Rotterdam

Auteur

Inhoud

Inleiding.....	4
1.1 Algemeen	4
1.2 Achtergrond en doel.....	4
3. Branche- en procesbeschrijving	6
3. Betrokken bevoegde gezagen.....	7
4. Risicoanalyse	8
5. Kader en werkwijze.....	11
6. Sanctiestrategie.....	14

Bijlagen

Wet- en regelgeving

Leveranciers van co-vergisting producten

Positieve lijst

Controlelijst

Inleiding

1.1

Algemeen

In januari 2010 heeft de VROM-Inspectie (VI) het rapport "Co-vergisting van mest in Nederland, beperking van risico's voor de leefomgeving" gepubliceerd. Dit rapport bevat o.m. een rapportage van het in beeld brengen van de in Nederland operationele co-vergistingsinstallaties en het onderzoek naar een aantal ongewenste situaties/calamiteiten met betrekking tot het onderwerp. Een van de aanbevelingen was:

'Laat periodieke controles door de AID, VWA en provinciaal en gemeentelijk bevoegd gezag uitvoeren op het naleven van de milieu- en meststoffen-regelgeving door exploitanten van co-vergisters en de leveranciers van bijproducten. Geadviseerd wordt om hiervoor een gezamenlijk actieprogramma op te stellen'. Dit document, een integraal toezichtplan, voorziet in deze aanbeveling.

Co-vergisting wat is het?

Co-vergisting is het door vergisting van mest en co-producten maken van biogas dat in een warmtekrachtinstallatie (WKK-installatie) wordt omgezet in warmte en elektriciteit of dat (mogelijk over enige tijd) rechtstreeks wordt geleverd op het aardgasnet. De warmte wordt gedeeltelijk benut om de vergister op temperatuur te houden. Het overschot aan warmte kan bijvoorbeeld worden gebruikt voor ruimteverwarming of elders nuttig worden toegepast. De elektriciteit kan gedeeltelijk door het eigen bedrijf worden benut, het overgrote deel wordt als duurzame elektriciteit verkocht aan het energiebedrijf. De vergiste mest kan op het land worden uitgereden of verder worden bewerkt, gehygeniseerd en dan als verwerkte mest geëxporteerd of gescheiden en verwerkt tot specifieke meststoffen. Voor vergistingsprocessen wordt in de meeste gevallen dunne mest (verpompbaar) afkomstig van varkens en/of runderen gebruikt. In het geval van co-vergisting worden daar organische reststromen aan toegevoegd die de productie van biogas (sterk) doen toenemen. Dit is afhankelijk van de co-producten die worden toegepast.

Co-vergisting wordt op verschillende schaalgroottes toegepast. Het kan op boerderijniveau plaatsvinden waarbij bijvoorbeeld mest en organisch materiaal uit het eigen bedrijf wordt vergist. Het andere uiterste betreft grote centrale co-vergistingsinstallaties met verwerkingscapaciteiten van meer dan 100.000 m³/jaar. Een tussenvorm ontstaat wanneer een aantal boeren die in elkaars nabijheid zijn gevestigd samen besluiten een gezamenlijke vergistingsinstallatie op te richten. De schaalgrootte waarop de mestverwerking plaatsvindt, is van invloed op de regulering op het gebied van de ruimtelijke ordening en het milieu.

1.2

Achtergrond en doel

De **achtergrond** van een integraal landelijk toezichtplan gericht op leveranciers van afvalstoffen gebruikt bij co-vergisting is de noodzaak daarvan, die werd aanbevolen in de rapportage van de VROM-Inspectie "Co-vergisting van mest in Nederland, beperking van risico's voor de leefomgeving" van januari 2010.

Vastgesteld is dat meerdere bevoede gezagen en inspectiediensten een rol hebben binnen de keten van co-vergisting. Het ligt daarom voor de hand dat gezamenlijk wordt opgetrokken danwel dat in gezamenlijkheid wordt afgesproken welke dienst welk onderdeel van de keten opakt.

Het **doel** van dit integraal landelijk toezichtplan co-vergisting is:

1. Inventarisatie welke (afval)stoffen er **verhandeld en geleverd** worden aan co-vergisters, hoeveel van die (afval)stoffen op de positieve lijst staan en wat het risico is van stoffen die worden/zijn verhandeld en die niet op de positieve lijst staan;
2. (Hoe vaak) komt het voor dat stoffen worden omgekat (worden voorzien van een andere identiteit)?
3. (Hoe vaak) komt het voor dat bepaalde stoffen die niet op de positieve lijst staan in andere partijen (stoffen) worden weggemengd?
4. Is de administratie van afvalstoffen bij de betrokken bedrijven uit de keten op orde?
5. Wat is de invloed op dit toezichtplan van de in de nabije toekomst (01-01-2011) aan te passen positieve lijst?

3. Branche- en procesbeschrijving

De branche

de branche van co-vergisters is divers, van eenvoudige vergistinginstallaties op boerenbedrijven tot meer complexe installaties bij gespecialiseerde bedrijven. Daarnaast zijn er de inzamelaars, opbulkers, be- en verwerkers van het co-vergistingsmateriaal en de handelaren. Soms zijn meerdere rollen binnen één bedrijf verenigd. Zij vormen een keten waarvan het voor de inspectiediensten van belang is dat zij daar inzicht in krijgen en vervolgens vaststellen welk type van interventie de voorkeur moet krijgen. Binnen het kader van dit project zal bij vaststelling van strafbare feiten overigens handhavend worden opgetreden.

Dit project zal zich met name richten op de leveranciers van co-vergistingproducten aan de co-vergisters.

De oorspronkelijke producent levert aan een inzamelaar. De inzamelaar kan volstaan met opbulken en als groothandelaar optreden en doorverkopen aan een bedrijf dat be- en/of verwerkt. Het is ook mogelijk dat de inzamelaar zelf de be- en verwerkingsstappen uitvoert en rechtstreeks aan de co-vergister verkoopt. Daarnaast komt het voor dat alle stappen inclusief het vergistingsproces binnen een bedrijf verenigd zijn.

Via de leverancier van de co-vergistingproducten kan worden terug gegaan in de keten, waarbij door middel van fysieke en administratieve onderzoeken kan worden vastgesteld door wie, wat is gedaan in het voortraject. Met name het vaststellen van het zogenoemde omkatten van producten die niet op de positieve lijst staan is daarbij voor dit onderzoek interessant.

Het vergistingsproces

Vergisten heeft tot doel organische stof met behulp van micro-organismen om te zetten in biogas. In het algemeen zijn alle soorten mest en organische reststoffen geschikt voor vergisting. Het proces vindt plaats in afwezigheid van zuurstof (anaëroob). Bij vergisting worden alleen eenvoudig afbreekbare organische stoffen afgebroken. De moeilijk afbreekbare organische stoffen zoals houtige plantendelen, blijven in de mest aanwezig.

Biogas bestaat uit een mengsel van voornamelijk methaan (55-65%) en kooldioxide (35-40%). Verder is het verzadigd met waterdamp en bevat het sporen van waterstof, zwavelwaterstof en ammoniak.

Biogas is een brandstof die geschikt is voor verbranding in vrijwel alle verbrandingsinstallaties waarin ook aardgas kan worden verbrand. De installaties dienen wel aangepast/afgesteld te worden op het gebruik van laagcalorisch gas. Doorgaans wordt biogas verstoekt in een aangepaste of speciale warmtekracht-installatie voor biogas, waarbij elektriciteit en warmte worden geproduceerd.

Biogas heeft een lage energiedichtheid. Om die reden is de opslagcapaciteit van het biogas doorgaans beperkt tot de productie van enkele uren.

Omdat biogas corrosief is, moeten zwavelwaterstof en, in mindere mate, ammoniak worden verwijderd.

Voor de productiesnelheid van biogas zijn diverse factoren van belang, waaronder de temperatuur, de zuurgraad, de koolstof/stikstofverhouding, het drogestofgehalte en de verblijftijd.

Vergistingsinstallaties kunnen in vele vormen worden uitgevoerd, van eenvoudig geroerde tanks tot geavanceerde vergisters.

3. Betrokken bevoegde gezagen

Bij het proces van co-vergisting zijn meerdere bevoegde gezagen betrokken:

De **gemeente** is bevoegd gezag voor de milieuvergunning:

- voor het bewerken, verwerken, opslaan of overslaan van dierlijke of overige organische meststoffen (cat. 7.1 Ivb.).

De **provincie** is bevoegd gezag:

- indien er sprake is van het bewerken of verwerken van buiten de inrichting afkomstige dierlijke meststoffen met een capaciteit van meer dan 25.000 m³ per jaar (categorie 7.4 van het Ivb);
- Indien co-substraten te bestempelen zijn als afval, voor de opslag en verwerking boven een bepaalde capaciteit (zie hierna)
- indien de opslagcapaciteit voor afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) meer dan 1.000 m³ bedraagt en deze afvalstoffen afkomstig zijn van buiten de inrichting (categorie 28.4,a, 6° Ivb);
- Indien jaarlijks meer dan 15.000 m³ afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) afkomstig van buiten de inrichting wordt toegevoegd aan het vergistingsproces (categorie 28,4,c,1° Ivb).

Het ministerie van **Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit** (LNV). Bij het toepassen als meststof vallend onder de Meststoffenwet valt het digestaat van de co-vergisters binnen het domein van LNV, met als toezichthouder de **AID, nu nieuwe VWA**;

LNV is samen met het ministerie van **Volksgesondheid Welzijn en Sport** opdrachtgever van de **Voedsel en Warenautoriteit** (VWA, nu nieuwe VWA). Bepaalde dierlijke bijproducten mogen behandeld worden in een erkende biogas –of composteerinstallatie. De erkenningseisen die aan deze bedrijven gesteld worden staan in artikel 15 en Bijlage VI, Hoofdstuk II van de Verordening (EG) Nr. 1774/2002. Ten aanzien van de verwerkingseisen is Bijlage VI van deze verordening aangepast door Verordening (EG) Nr. 208/2006.

Alle overige ovetredingen/tekortkomingen (in de keten tot en met co-vergister en verwerken van digestaat als afvalstof) vallen onder de Wet milieubeheer en daarmee binnen het **VROM**-domein afval. Wm-bevoegde gezagen houden toezicht, VI heeft stelselverantwoordelijkheid.

Betrokken toezichthouders/inspectiediensten

De volgende toezichthouders/inspectiediensten zijn betrokken bij de handhaving van wet- en regelgeving binnen de keten van co-vergisting:

- AID, nu nieuwe VWA: expertise positieve lijst, verantwoordelijk toezichthouder Meststoffenwet
- VI: verantwoordelijk toezichthouder Wet Milieubeheer; expertise milieu en externe veiligheid; opsporing van milieudelicten
- Provincies: bevoegd gezag Wet milieubeheer, expertise vergunning
- politie: opsporing van milieudelicten
- Agentschap NL: subsidievoorwaarden co-vergisting
- VWA, nu nieuwe VWA: toezichthouder dierlijke bijproducten

4. Risicoanalyse

Programmatisch handhaven is informatie gestuurd handhaven. Een risicoanalyse is een eerste stap om door middel van de gegenereerde informatie en de waardering die daaraan wordt toegekend (prioritering) te komen tot handhaven met effect.

Een risicoanalyse in een integraal toezichtplan heeft tot doel vast te stellen waar de risico's in de keten aanwezig zijn en vervolgens hoe daar het type en aard van interventies door de betrokken bevoegde gezagen op kunnen worden afgestemd.

Bij risico's wordt hierbij gedacht aan:

- milieuaspecten (afval, bodem, energie, (ext.-)veiligheid, geluid, lucht)
- fysieke (gezondheids-)veiligheid voor mens en dier
- kwaliteit (m.n. gevoel van veiligheid)
- financieel- economische schade (fraudegevoeligheid)
- bestuurlijk belang/imago

Dergelijk risicoaspecten kunnen worden gescoord op:

- o brancheniveau (basis vergunning/expert judgement)
- o inrichtingenniveau
- o ketenniveau

In het onderhavige project wordt gekozen voor een aanpak op brancheniveau (leveranciers en handelaren), waarbij de doorwerking van risico's als gevolg van de activiteiten van beiden in de hele keten nadrukkelijk de aandacht heeft.

Bij de geplande bedrijfsbezoeken (inrichtingenniveau) wordt getracht vast te stellen of de vastgestelde risico's in de hele (of een substantieel deel van de) branche voorkomen.

De volgende risico's worden benoemd in relatie tot co-vergisting

1. Onvoldoende zicht op de gehele keten
2. Onvoldoende zicht op aantal en kwaliteit van biovergisters
3. Onvoldoende zicht op en inzicht in de soort en kwaliteit van co-vergisting producten (dierlijke bijproducten).

De Vrom-Inspectie en de nieuwe VWA zullen zich tijdens een voorgenomen inspectie binnen het kader van dit project met name richten op de handelaren/producenten van co-vergistingsproducten

Risico's binnen de keten

Het is zoals gezegd van belang om zicht te hebben op alle activiteiten binnen de keten.

Het is van belang dat de samenstellende componenten van het bio-vergistingsmateriaal herkenbaar/traceerbaar zijn om een oordeel te kunnen geven over het al dan niet genoemd zijn op de positieve lijst. Materiaal dat onherkenbaar/ontraceerbaar is weggemengd vormt mogelijk een gezondheidsrisico. Het is daarom van evident belang dat het vergistingsmateriaal van producent tot inzet bij de co-vergister kan worden gevolgd.

Zicht op aantal en kwaliteit van de biovergisters

Hoewel dit project zich niet met name richt op aantal en kwaliteit van biovergisters, zal de tijdens het project vergaarde informatie (spin-off info) wel worden geregistreerd en in de rapportage worden vermeld.

Risico's in relatie tot dierlijke bijproducten

Dierlijke bijproducten zijn verdeeld in drie categorieën. Deze indeling is gebaseerd op het risico voor de volks- en diergezondheid. Per categorie is bepaald wat er met het dierlijke bijproduct mag gebeuren en welke bestemming het mag hebben. Zo kan een dierlijk bijproduct bijvoorbeeld worden vernietigd, omgezet tot brandstof of verwerkt tot diervoeder.

Categorie 1

Algemeen geldt dat categorie 1-materiaal alleen als afval mag worden verwijderd door middel van verbranding of door storten op een afvalstortplaats al dan niet na een voorgaande be- of verwerking in een erkend categorie 1 verwerkingsbedrijf. In Nederland is storten verboden.

Voor bepaalde gevallen zijn er uitzonderingen mogelijk; bijvoorbeeld dode gezelschapsdieren of dieren in zeer afgelegen gebieden.

De dierlijke bijproducten in deze categorie staan in artikel 4, lid 1 van de Europese Verordening 1774/2002. In het kort gaat het om dierlijke bijproducten die:

- een risico vormen door een overdraagbare encefalopathie (BSE/TSE);
- verboden stoffen bevatten zoals hormonen;
- residuen bevatten van milieuverontreinigende stoffen zoals dioxines en PCB's;
- dode gezelschapsdieren;
- proefdieren; en
- keukenafval van internationale middelen van vervoer zoals vliegtuigen en schepen.

Categorie 2

Dierlijke bijproducten (categorie 2-materiaal), waarvan moet worden vastgesteld of deze mogen worden gebruikt in biogas of composteerinstallaties

- mest en de inhoud van het maag-darmkanaal;
- slib van slachthuizen;
- dierlijke producten uit derde landen die niet voldoen aan de invoereisen van de Europese Unie;
- dierlijke producten die residuen bevatten van diergeneesmiddelen;
- dieren die anders dan door slachting, voor menselijke consumptie sterven of gedood worden. Bijvoorbeeld kadavers van boerderijen of dieren die gedood worden om dierziekte te bestrijden;
- dierlijke bijproducten die niet onder categorie 1- of categorie 3-materiaal vallen. Bijvoorbeeld bedorven voedingsmiddelen of vlees dat bij de keuring tijdens het slachten ongeschikt is verklaard voor humane en dierlijke consumptie.

Categorie 3

Dierlijke bijproducten in deze categorie staan in artikel 6, lid 1 van de Europese Verordening 1774/2002. In het kort gaat het om:

- dierlijke bijproducten afkomstig van gezonde dieren. Dat wil zeggen:
  - dieren die geslacht zijn in een slachthuis en na een inspectie overeenkomstig EU-wetgeving zijn goedgekeurd;
  - melk van gezonde dieren;
  - in volle zee gevangen vis.

Alleen dierlijke bijproducten die tot deze categorie behoren, kunnen na een adequate behandeling gebruikt worden als grondstof voor diervoeder.

- Dierlijke bijproducten die ontstaan bij de productie van voor menselijke consumptie bestemde levensmiddelen.
- Voormalige voedingsmiddelen. Dit zijn voedingsmiddelen waarvan bijvoorbeeld de houdbaarheidsdatum is overschreden maar die nog niet bedorven zijn.
- Keukenafval en etensresten die niet afkomstig zijn van internationale middelen van vervoer.

Verwerking

Categorie 3-materiaal mag onder bepaalde voorwaarden worden gebruikt voor de productie van diervoeder en technische producten, maar kan ook gebruikt worden in biogas- of composteerinstallaties.

Risico's met betrekking tot het op- of in de bodem brengen van afvalstoffen

Het is mogelijk dat de co-vergister producten oplevert die niet zijn in te zetten als meststof in de zin van de Meststoffenwet. In dat geval worden afvalstoffen op- of in de bodem gebracht in strijd met de Wet bodembescherming.

Andere risico's

Naast risico's die ontstaan voor de gezondheid van mens en dier en risico's voor het milieu indien niet voldaan wordt aan de afvalstoffenwetgeving, kunnen de volgende risico's worden genoemd:

- risico's voor de luchtkwaliteit, door emissies van bio-vergisters naar de lucht
- risico's binnen het kader van (externe) veiligheid, door drukopbouw binnen de bio-vergistingsinstallaties

Deze risico's worden binnen het kader van dit project vooralsnog niet verder onderzocht.

5. Kaders, werkwijze en tijdpad

Bij de handhaving van de keten van co-vergisting is het goed om vooraf de kaders af te spreken waarbinnen de handhaving wordt opgepakt.

We onderscheiden hierbij de kaders van de totale keten en de kaders van elke deelnemende toezichthouder/inspectiedienst.

Kaders van de totale keten

De keten van co-vergisting bestaat globaal uit de producenten van de vergistingsproducten, de inzamelaars, opbulkers, be- en verwerkers, de handelaren, de vergistingsbedrijven en de afnemers van de producten van de vergisting. Daarbij komen de transporteurs en eventuele extra tussenhandelaren. Het is vanzelfsprekend ook mogelijk dat meerdere rollen bij 1 bedrijf zijn gepositioneerd. Dit project beperkt zich tot de handelaren (inzamelaars en/of leveranciers) en afhankelijk van de uitkomsten van de inspecties, mogelijk in een later stadium de vergistingsbedrijven. Het is een deel van de keten waarbinnen ogenschijnlijk de grootste risico's kunnen worden vastgesteld.

Kaders van de deelnemende inspectiediensten

Gemeenten

De gemeentelijke inspecteurs zullen zich beperken tot het inrichting gebonden toezicht van de kleinere vergisters, die zich veelal beperken tot het verwerken van binnen de inrichting ontstane meststoffen met daarbij co-vergistingsproducten van elders. Bij inrichting gebonden inspectiebezoeken door andere handhavingpartners wordt vooraf afgestemd met de betreffende gemeentelijke handhavingdienst

Provincies

De provinciale inspecteurs beperken zich tot toezicht en opsporing m.b.t. het bewerken of verwerken van buiten de inrichting afkomstige dierlijke meststoffen met een capaciteit van meer dan 25.000 m³ per jaar;

Indien co-substraten te bestempelen zijn als afval, deze afkomstig zijn van buiten de inrichting en indien de opslagcapaciteit voor afvalstoffen meer dan 1.000 m³ bedraagt;

Indien jaarlijks meer dan 15.000 m³ afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) afkomstig van buiten de inrichting wordt toegevoegd aan het vergistingsproces. Bij inrichting gebonden inspectiebezoeken wordt vooraf afgestemd met de betreffende provinciale handhavingdienst.

Algemene Inspectiedienst, nu nieuwe VWA (LNV)

De inspecteurs van de AID/nieuwe VWA inspecteren de correcte toepassing van de Meststoffenwet, bij het toepassen van de producten van co-vergisting op- of in de bodem. Zij werken daarbij zover als mogelijk is samen met de inspectiedienst van het bevoegd gezag voor de betreffende inrichting(en). Tot aan het moment (vermoedelijk rond 1 januari 2011) dat de positieve lijst is vernieuwd/aangepast danwel dat is onderzocht of er een andere systematiek is om te handhaven, zal deze dienst niet actief handhaven bij co-vergisters

Vrom-Inspectie (VI)

De VI-inspecteurs voeren hun onderzoek in eerste instantie uit bij nader te selecteren leveranciers/handelaren (en eventueel in een later stadium bij co-vergisters)

Voedsel- en Warenautoriteit, nu nieuwe VWA

De inspecteurs van de VWA/nieuwe VWA controleren de erkenningsregeling co-vergisters en de zogenoemde positieve lijst. Zij werken daarbij zoveel als mogelijk is samen met de inspectiedienst van het bevoegd gezag voor de inrichting(en)

Werkwijze

De trekker van dit project bewaakt de voortgang van het hele project en de afspraken die al dan niet gezamenlijkheid zijn gemaakt door de betrokken handhavingspartners (de helicopterview)

De bij dit project betrokken medewerkers van nVWA en de VI zullen gezamenlijk in kleine teams optrekken en inspectiebezoeken afleggen bij vooraf te selecteren handelaren/leveranciers van co-producten.

Zij zullen daarbij samenwerking zoeken bij gemeentelijke/provinciale handhavers die opereren namens het bevoegd gezag van de geselecteerde inrichtingen.

VI en nVWA zullen in gezamenlijkheid een achttal bedrijven selecteren die **zonder** voorafgaande aankondiging worden bezocht

De keuze van de te inspecteren handelaren zal worden bepaald aan de hand van een reeds bestaande lijst en handelaren die naar voren komen als resultaat van bezoeken aan co-vergisters. De werkwijze voorafgaand aan/bij de bedrijfsinspecties is als volgt:

- inventariseren van lijst van handelaren
- bezoeken aan aantal te selecteren handelaren (selectiecriteria worden nader bepaald)
- maken van afspraken tussen betrokken inspecteurs
- administratieve controle bij handelaren, met name op de lijst van debiteuren (afnemers van hun producten) en in- en verkooporders
- vaststellen welke producten door de handelaren worden verhandeld en deze producten vergelijken met de negatieve lijst
- vaststellen of synoniemen worden gebruikt voor producten bestemd voor bio-vergisters, dan wel dat dergelijke producten bewust worden omgekat (worden voorzien van een valse identiteit)
- fysieke inspectie indien de betrokken handelaar beschikt over een inrichting
- waar mogelijk vaststellen van ketens of samenwerkingsverbanden
- in voorkomend geval vaststellen van handhavingstraject (bestuurlijk/strafrechtelijk of twee poren)
- Per inspectie wordt een deelrapportage gemaakt aan de hand van items op een controlelijst
- Na de inspecties volgt een gezamenlijke bijeenkomst waarbij de resultaten van de inspecties kort worden geëvalueerd en waarbij de opzet en teneur van het eindrapport worden besproken
- De trekker van de VI maakt vervolgens de eindrapportage in concept, inclusief conclusies en aanbevelingen, dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de betrokken diensten
- Vervolgens wordt het rapport vastgesteld en gepubliceerd.

Tijdpad

Het ligt in de bedoeling om in de 3^e week van oktober (vanaf maandag 18 oktober) te starten met de inspecties. Er worden 8 bedrijven in de eerder genoemde doelgroep geselecteerd (zie bijlage 2). Er wordt van uit gegaan dat in totaal 12 werkdagen nodig zijn voor de inspecties en deelrapportages.

Dat betekent voor VI en nVWA, ervan uitgaande dat elk van deze diensten 2 ervaren inspecteurs inzet, gemiddeld 6 dagen (4 bezoeken en 2 dagen uitwerken) per deelnemende inspecteur.

De doorlooptijd van dit project is begroot op 5 weken (t/m/ 19 november).

Voor het samenstellen van de eindrapportage en het verwerken van de commentaren worden 2 dagen begroot voor de trekker.

Elk der betrokken deelnemers zullen naar verwachting 0,5 dag nodig hebben voor het bestuderen van de conceptrapportage en geven van commentaar.

Gelet op de feestdagen in december zal de vastgestelde rapportage niet eerder dan in januari 2011 gepubliceerd worden.

6. Sanctiestrategie

Voor dit project geldt bij aantreffen van overtredingen de volgende aanpak:

- Voor handhavers van het bevoegd gezag voor de inrichting (provincie)

Indien tijdens de inspecties in het kader van dit project overtredingen worden geconstateerd die een relatie hebben met de inrichting (bijv. handelen in strijd met de verleende vergunning), dan zal de handhaver van het betrokken bevoegde gezag voor de inrichting handelen overeenkomstig het voor die provincie vastgestelde Handhavings Uitvoerings Programma (HUP);

- Voor handhavers van de Algemene Inspectiedienst/nieuwe VWA(AID/nVWA)

Nader in te vullen door

- Voor handhavers van de VROM-Inspectie (VI)

De VI richt zich binnen het kader van dit project op afvalstoffen gerelateerde zaken. Indien een niet inrichting gebonden overtreding wordt vastgesteld vallende onder de werkingssfeer van de Wm wordt handhavend opgetreden. De handhaving kan bestaan uit strafrechtelijk optreden (opmaken van een proces-verbaal); al dan niet in combinatie met bestuursrechtelijk optreden (bestuursdwang of last onder dwangsom).

BIJLAGEN

- Wet- en regelgeving
- Leveranciers van co-vergisting producten
- Positieve lijst
- Controlelijst

BIJLAGE 1 WET EN REGELGEVING

Bij co-vergisting komen meerdere wetten, verordeningen en besluiten in beeld zoals de Wet milieubeheer, de Wet bodembescherming, de Meststoffenwet, de Regeling dierlijke bijproducten 2008 en de Verordening dierlijke bijproducten.

De **Wet milieubeheer** definieert o.m. de begrippen 'inrichting' en 'afvalstoffen' en is van toepassing indien er binnen of buiten die inrichting handelingen worden verricht met die afvalstoffen. In hoofdstuk 8 van de Wm vinden we twee brongerichte instrumenten: vergunningen en algemene regels.

De Wm kent vier soorten inrichtingen:

- IPPC-inrichtingen (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreinigingen of gpbv)
- Aangewezen vergunningplichtige inrichtingen
- Meldingsplichtige inrichtingen
- Niet-meldingsplichtige inrichtingen

In hoofdstuk 3 van dit handhavingsplan is aangegeven welk bevoegd gezag voor welk soort inrichting bevoegd is.

Belangrijk voor dit project is verder:

- Art. 10.1 Wm, zorgplicht voor hen die zich met afvalstoffen bezig houden
- Art. 10.2 stortverbod buiten inrichtingen
- Art. 10.36 e.v. afgifte van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen
- Art. 10.55 regeling voor afvalbemiddelaars en afvalmakelaars
- Art. 10.60 basis voor de EVOA (grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen)

De **Wet bodembescherming** is van toepassing indien op of in de bodem bepaalde handelingen worden verricht waarvan hij wist of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat door die handelingen de bodem kan worden verontreinigd of aangetast.

Van belang voor dit project is:

- Besluit gebruik meststoffen, waarin staat aangegeven dat het gebruik van meststoffen verboden is, behalve indien die meststoffen voldoen aan de regels uit hoofdstuk III van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet (zie ook het Besluit kwaliteit en gebruik overige organische meststoffen en het Lozingenbesluit open teelt en veehouderij)

De **Meststoffenwet** is van toepassing wanneer het digestaat uit een co-vergister als meststof mag worden gebruikt, namelijk wanneer tot een maximum van 50% co-producten worden meevergist die op de zogenoemde positieve lijst staan (zie hieronder).

Voor de toepassing van digestaat volgens de Meststoffenwet treedt de Wet milieubeheer terug. Indien afvalstoffen die niet op de positieve lijst staan worden meevergist, dan is voor de verwerking van het digestaat het afvalstoffenregime van de Wet milieubeheer van toepassing. Dat afvalstoffenregime geldt ook voor de keten van ondoener tot en met het accepteren en vergisten van afvalstoffen door een co-vergister.

De Regeling dierlijke bijproducten 2008 komt o.a. voort uit de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren en de Europese verordening dierlijke bijproducten (nr 1774/2002/EG). Deze verordening is gericht op het scheiden en het traceerbaar maken van dierlijk materiaal om te voorkomen dat deze producten een risico vormen voor de gezondheid van mens of dier. De materialen zijn ingedeeld in 3 categorieën, afhankelijk van de risico's voor de gezondheid van mens of dier.

Op bijlage Aa, onderdeel IV, van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (de positieve lijst van producten die gebruikt mogen worden voor vergisting) staan een aantal producten die ingedeeld zijn in categorie 3 van de Europese verordening dierlijke bijproducten. Dierlijke mest is in de verordening aangemerkt als categorie 2 materiaal. Als iemand een dierlijk bijproduct, zoals dierlijke mest, wil verwerken in een co-vergistingsinstallatie dan is op grond van artikel 15 van de Verordening Dierlijke Bijproducten een erkenning nodig van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA). De installatie en inrichting moeten in dat geval voldoen aan een aantal voorwaarden. De verordening stelt ook voorwaarden aan het gebruik als meststof.

Verordening (EG) Nr. 1774/2002 (regelgeving over de bestemming en verwerking van dierlijke bijproducten).

In artikel 4, lid 2, artikel 5, lid 2 en artikel 6, lid 2 staat wat er met de beschreven dierlijke bijproducten mag gebeuren (bestemming). Deze regelgeving is aangevuld met Verordening (EG) Nr. 92/2005 waarin alternatieve bestemmingen zijn vastgelegd per categorie materiaal.

De eisen die gelden voor de verwerking van dierlijke bijproducten staan in de bijlagen van Verordening (EG) Nr. 1774/2002: bijlage IV t/m VIII. Voor alternatieve bestemmingen staan de eisen in de bijlagen van Verordening (EG) Nr. 92/2005.

Aanvullende wetgeving

- Voor verbranding geldt: Richtlijn 2000/76/EG.
- Voor storten geldt: Richtlijn 1999/31/EG.
- Voor alternatieve methoden: Verordening (EG) nr. 92/2005.
- Voor gebruik van biologische meststoffen en bodemverbeteraars, die (mede) bestaan uit categorie 2 en/of categorie 3 materiaal: Verordening (EG) nr. 181/2006.

Co-vergisting producten kunnen worden aangemeld bij het ministerie van LNV ter beoordeling waarna deze eventueel worden geplaatst op de **positieve lijst co-vergisting**.

Verordening 811/2003/EG voorziet in enkele afwijkingen van EG-verordening nr. 1774/2002 met betrekking tot het verbod op hergebruik binnen dezelfde soort voor via en tot de begraving en verbranding van dierlijke bijproducten.

Regeling scheiden en gescheiden houden van **gevaarlijke afvalstoffen** van 27 maart 1998, is een ministeriele regeling die zijn basis vindt in richtlijn nr. 91/689/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 12 december 1991 betreffende gevaarlijke afvalstoffen (PbEG L 377) en op de artikelen 8.44, 8.45 en 21.6, zesde lid, van de Wm. In de bijlage staan gevaarlijke afvalstoffen genoemd die onder deze regeling vallen.

Landelijk Afval Beheerplan II (LAP II)

Het LAP II is geldig van 2009 tot 2015. In het beleidskader van het LAP worden zaken behandeld als minimum standaarden, afvalscheiding, inzamelen, vervoeren, handelen en bemiddelen, mengen, storten etc.

Daarnaast staan in het LAP de sectorplannen. Sectorplan 19, handelt over dierlijk afval.

EVOA

De Verordening (EG) 1013/2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen bevat procedures en controleregelingen voor de overbrengingen van afvalstoffen. Onder de Verordening valt niet de overbrenging die valt onder de erkenningseisen van de Verordening dierlijke bijproducten.

**BIJLAGE 2 LEVERANCIERS/HANDELAREN VAN CO-VERGISTING PRODUCTEN
(NIET LIMITATIEF)**

De orgaworld groep (mogelijk onderdeel van SHANKS):

- Rotie BV

Raasdorperweg 177
1175 KV Lijnden

inzamelen en verwijdering en verwerking van organisch afval zoals
verwerken van afgewerkt frituurvet/olie
verwerken van swill/AGF/ODOP

- Orgaworld, vergistingsinstallatie Bloedel, Lelystad (onderdeel van Shanks)

Karperweg 20
Postbus 204
8200 AE LELYSTAD
tel. +31 (0)320 24 50 94
fax +31 (0)320 28 17 39

- Hoofdkantoor Orgaworld, 's-Hertogenbosch

Postbus 5076
Pettelaarpark 100
5216 PR 'S-HERTOGENBOSCH
tel. +31 (0)73 68 72 600

**- mogelijk reeds subject van onderzoek door RMT (indien dit zo blijkt te zijn
wordt het onderstaande bedrijf in het kader van dit project niet meegenomen)**

- P.F. Kamstra Recycling BV en Verwerkingsbedrijf P.F. Kamstra BV

Locatie 1 is:

Oosteinderlaan 60 2181HK Hillegom NL (tevens kantooradres)
Tel. 0031(0)252-516278
Fax.0031(0)252-524325
E-mail s.kamstra@zonnet.nl

Locatie 2 is:

Nijverheidsweg 4M 3881 LA Putten NL
Tel.0031(0)341-370338
Fax.0031(0)341-361781
E-mail recycling@orange.nl

- Enorgha BV (inzamelaar en verwerker van organische reststoffen)

Nijverheidsweg 4
3881 LA Putten
T 0341 35 23 75 F 0341 35 09 63
E info@enorgha.nl | www.enorgha.nl

- De Jong BV (food recycling)

De Wieken 5
8521 ME St. Nicolaasga
Tel: 0513 432 399
Fax: 0513 431 933

- van der Kooy Pijnacker B.V.

Klapwijkseweg 71 2641 RA Pijnacker

Postbus 140 2640 AC Pijnacker

T: 015-3694240 F: 015-3697871

E-mail: info@vdkooy.nl

(verwerken van olien en vetten leverancier van vloeibare en vaste biomassa)

- Van Vulpen blogas en diervoeders

Varakker 4 • 4043 JZ Opheusden

Telefoon: +31 (0)488 44 05 27

Website: www.vanvulpenbv.com

E-mail: info@vanvulpenbv.com

Fax: +31 (0)488 44 05 21

Mobiel: +31 (0)6 53 91 75 09

(verwerken van Glyserine, plantaardige vetten retour levensmiddelen groente en fruit restanten)

-VED milieuservice b.v.

Pioniersweg 84-86

8251 KR Dronten

Tel. 0321 381166

Fax: 0321 311771

E-mail: info@vedmilieu.nl

(inzameling en verwerking van organische reststromen)

-Van Wijk en Olthuis Dronten

Pioniersweg 84-86

8251 KR Dronten

Tel. 0321 381166

Fax: 0321 311771

E-mail: info@vedmilieu.nl

(verwerking van frituurvet, keukenafval en slurry's uit vet afscheiders tot biobrandstof)

Bukom

Heerhugowaard

Benelux Vet

Dronten

Vierhouten Vet

Kampen

ATM

Moerdijk

Bewa

Moerdijk

Vetveredeling

Moerdijk

Gerbuvet

Ermelo

Riho Bv
Dodewaard

- Van Kaathoven Groep (VKG)

hoofdvestiging:

Van Kaathoven Groep

Eversestraat 11

5491 SR Sint-Oedenrode

Verkoop: **0900 - 5228 468**

Planning: **0413 - 47 49 27** (containers ledigen e.d.)

Transport: **0413 - 48 16 20** (Huisvuilinzameling e.d.)

Van Kaathoven Compostering Sint-Oedenrode (KCO)

Eversestraat 11

5491 SR Sint-Oedenrode

Van Kaathoven Compostering Bladel (KCB)

Rootven 34/36

5531 MB Bladel

Van Kaathoven Milieu Bladel

Nijverheidsstraat 9

5531 AA Bladel

Van Kaathoven Productrecycling Veghel (VKP)

Eisenhowerweg 34A

5466 AC Veghel

Van Kaathoven Overslag Uden Veghel (ORUV)

Vliegeniersstraat 27

5405 BH Uden

BIJLAGE 3 POSITIEVE LIJST

Onderdeel IV van de Bijlage Aa (positieve lijst)

1. Product dat is verkregen door vergisting van minstens 50% uitwerpselen van dieren met als nevenbestanddeel uitsluitend één of meer van de stoffen die genoemd zijn onder onderscheiden categorieën of subcategorieën (covergiste mest).

In de tabel ziet u de coproducten. U leest deze tabel als volgt. De tabel is ingedeeld in de categorieën A tot en met F. Deze categorieën zijn weer onderverdeeld in subcategorieën (A1, A2 enzovoort). Alleen de stoffen die specifiek genoemd worden onder de subcategorieën mag u covergisten tot covergiste mest.

A Stoffen van plantaardige herkomst afkomstig van een landbouwbedrijf

A1 Gewas(-producten) voor humane consumptie of diervoeders

1 Weidegras, weidekuilgras, snijmaïs, kuilmaïs/maïssilage, korrelmaïs, corn cob mix (CCM), gerstkorrels, haverkorrels, roggekorrels, tarwekorrels, aardappelen, suikerbieten, voederbieten, uien, witlofpennen, zaad van erwten, zaad van lupinen, bonen/peulen van veldbonen, zonnebloempitten, zaad van kool- of raapzaad, zaad van olievlas, zaad van vezelvlas, groente en fruit behorend tot de in bijlage A opgenomen bladgewassen, koolgewassen, kruiden, vruchtgewassen, stengel-/knol-/wortelgewassen en fruitteeltgewassen.

A2 Gewas(-producten) voor de biogasproductie

1 Energiemaïs

B Stoffen van plantaardige herkomst afkomstig van natuurterrein als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel e, van het Besluit gebruik meststoffen

B1 Weidegras afkomstig van grasland als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel c, van het Besluit gebruik meststoffen.

C Stoffen afkomstig uit de voedings- en genotmiddelenindustrie

C1 Stoffen van plantaardige herkomst

1 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig verwerken van aardappelen tot zetmeel, vezels en eiwit en die bestaat uit ingedikt onteiwit aardappelvruchtwater met een droge stofpercentage van minimaal 50% (protamylasse).

2 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig verwerken van aardappelen tot zetmeel, vezels en eiwit en die bestaat uit resten aardappelzetmeel die met een bezinker zijn afgescheiden uit het vrijkomende afvalwater (primair aardappel zetmeelslib).

3 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige vergisting van tarwezetmeel ten behoeve van alcoholproductie (tarwegistconcentraat).

4 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van schillen met behulp van stoom van vooraf gewassen aardappelen en die bestaat uit aardappelschillen in water (aardappelstoomschillen).

5 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van schillen met behulp van stoom van vooraf gewassen wortelen en die bestaat uit wortelschillen in water (wortelstoomschillen).

6 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige winning van zetmeel, eiwit, kiemen en vezel van maïs en die bestaat uit ingedampt (geconcentreerd) weekwater met een drogestofgehalte van minimaal 50% (geconcentreerd maïswewater).

7 Reststof die als mengsel is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte frisdranken of licht alcoholische dranken die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor humane consumptie. Het mengsel bestaat uit uitgepakte frisdranken of licht-alcoholische dranken en is vrij van verpakkingsmateriaal (vloeibaar mengsel van frisdranken en licht alcoholische dranken).

8 Reststof die met behulp van water en fysische processen al dan niet als ingedikte vloeibare reststroom is vrijgekomen bij de fabrieksmatige scheiding van tarwebloem in tarwezetmeel en tarwe-eiwit (gluten) bestemd voor de levensmiddelenindustrie (tarwezetmeel).

9 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige productie van conserven en die bestaat uit een mengsel van uitgeselecteerde droge witte bonen of uitgeselecteerde geweekte geblancheerde witte bonen die ongeschikt zijn voor humane consumptie (mengsel van witte bonen).

10 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige bewerking van tarwebloem tot gluten, zemelen en zetmeel bestemd voor de levensmiddelenindustrie en die bestaat uit een geconcentreerde suikerrijke deelstroom (tarweindampconcentraat).

11 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig mechanisch schillen van gewassen sinaasappelen voor de productie van sinaasappelsap bestemd voor menselijke consumptie (schilresten van sinaasappelen).

12 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig ontslijmen van ruwe, niet ontslijmde, plantaardige olie – uitsluitend afkomstig van zaden van koolzaad, raapzaad, sojaboon of zonnebloem – door middel van fysische scheiding en waarbij het hydrofiel gedeelte van de olie in water oplost dan wel een zwak zure oplossing vormt en die bestaat uit fosfolipiden, wateroplosbare vetten, olie en eventueel zuurresten in water (waterig lecithine-oliemengsel).

13 Reststof die is vrijgekomen bij het filteren door mechanische scheiding van zuiver plantaardige olie, waarin voorgesneden en geblancheerde patat van aardappelen met vooraf aangebracht beslag, battermix of kruiden is voorgebakken en die bestaat uit resten beslag/battermix met zetmeel- en olieresten.(aardappelvetkruim).

14 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige productie van sojadranken door verwerking van ontpelde sojabonen en die bestaat uit een mengsel van kookvocht en de afgescheiden slecht oplosbare fractie (mengsel van okara en kookvocht).

15 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwerking van vooraf gewassen aardappelen, gele koolraap, witte koolraap, witte bieten en knolselderij tot luchtgedroogde groenten waarbij deze met een stoomschiller worden geschild, afgeborsteld en met water afgespoeld en vervolgens gedroogd met lucht. De reststof bestaat uit de vaste delen die met een zeefbocht zijn afgescheiden van de afvalwaterstroom die uit de stoomschiller komt en uit de knollen die na het schillen vanwege rot of kleurafwijking zijn uitgesorteerd. (stoomschillen van knolgewassen).

16 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwerking van suikerbieten en die bestaat uit gereinigde brokstukken van de biet, met name de dunne uiteinden, en delen van bietenbladeren, al dan niet ingekuld. (bietenpunten).

C2 Stoffen van dierlijke herkomst al dan niet gecombineerd met stoffen van plantaardige herkomst

1 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte vloeibare zuivelproducten die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor humane consumptie. De reststof bestaat uit uitgekakte vloeibare zuivelproducten of mengsels daarvan en is vrij van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (uitgekakte vloeibare zuivelproducten en mengsels daarvan).

2 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige bereiding van consumptie-ijs en die bestaat uit grondstofresten, ijsmixresten en afgekeurde ijsproducten en vrij is van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (ijsafval).

3 Reststof die als mengsel is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte voedingsmiddelen die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor humane consumptie. Het mengsel bestaat uit uitgekakte voedingsmiddelen die oorspronkelijk bestemd waren voor humane consumptie en is vrij van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (uitgekakte voedingsmiddelen voor humane consumptie).

4 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van lactose door scheiding uit het permeaat dat is verkregen door ultrafiltratie van zoete kaaswei (delactosed permeate liquid).

D Stoffen afkomstig uit de diervoederindustrie

Er zijn uit de diervoeder industrie geen stoffen die gebruikt mogen worden.

E Stoffen afkomstig uit andere industrieën

1 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige winning van biodiesel uit raapzaadolie of koolzaadolie door omestering met methanol en scheiding onder invloed van de zwaartekracht (glycerine).

F Hulpstoffen of toevoegmiddelen

1 Slib of steekvast slib dat vrijkomt bij de bereiding van drinkwater uit grondwater of oppervlaktewater en dat bestaat uit ijzer(III)hydroxide en water (ijzerwater)

BIJLAGE 4 CONTROLELIJST

De VI zal de volgende controlelijst gebruiken bij het uitvoeren van de inspecties binnen het kader van dit project

Vrom-inspectie Bodem en afval nationaal		Volgnummer:
Controlelijst project handhaving leveranciers afvalstoffen toegepast bij co-vergisting		
Bij de inspectie betrokken handhavers: Van de provincie: Tel. nr. / e-mail Van de AID: Tel. nr. / e-mail Van de VI: Tel. nr. / e-mail		
Datum en tijdstip inspectie		
Aard van de inspectie	Geplande controle Hercontrole Anders	
A. NAW-gegevens		
naam bedrijf:		
adres bedrijf:		
vestigingsplaats bedrijf:		
telefoonnummer(s):		
e-mail adres(sen):		
directeur/bedrijfsleider:		
Eigenaar:		
bedrijf is zelfstandig/onderdeel van:		
Gesproken met:		
Functie binnen het bedrijf:		

B. Soort bedrijf	
-co-vergister -inzamelaar -opbulker/groothandelaar -handelaar -be-verwerker -transporteur -producent van vergistingsmat. (meerdere antwoorden mogelijk)	
Vinden binnen de inrichting nog andere activiteiten plaats dan de hiervoor genoemde? Indien ja, welke?	
bevoegd gezag voor de inrichting	
Vergunning afgegeven door: Datum van afgifte: Geldig tot:	
Dekt de vergunning de uitgevoerde activiteiten binnen de inrichting?	
Maken acceptatiecriteria deel uit van de vergunning? Maakt een AO/IC deel uit van de vergunning?	
Is sprake van gedogen? Indien ja, met gedoogbeschikking?	
meerdere vestigingen binnen of buiten Nederland (indien ja, adressen vermelden)	
Is de ondernemer op de hoogte van de voorschriften gesteld aan co-vergisting?	
C. Uitgevoerde inspecties	
C1 administratieve controle	
opvragen lijst van debiteuren	wel/niet aanwezig; kopie overhandigd
onderzoek van voor project	aangeven wat werd onderzocht

relevante inkoop/verkoop gegevens (orders, vrachtbrieven, correspondentie, facturen enz.	
aangeven van welke administratieve bescheiden afschrift werd genomen	de volgende bescheiden werden terplaatse gekopieerd/meegenomen onder afgifte van ontvangstbewijs:
Zijn zaken aangetroffen in strijd met de vigerende vergunningvoorwaarden? Indien ja, welke?	
Opgevraagde gegevens bleken niet op locatie aanwezig, maar worden centraal bewaard namelijk:	
Wordt er een mengadministratie bijgehouden?	
C2 fysieke controle	
Wat is geïnspecteerd tijdens de fysieke controle van de inrichting?	
Zijn zaken aangetroffen in strijd met de vigerende vergunningvoorwaarden? Indien ja, welke?	
D genomen maatregelen	
Welke maatregelen zijn genomen ter zake de hiervoor genoemde onregelmatigheden/overtredingen?	Stopzetten activiteiten (voorlopige maatregel) Bestuursrechtelijke aanpak Strafrechtelijke aanpak
Welke afspraken zijn gemaakt? Met wie? Voor welke datum uit te voeren?	
E Nazorg/follow-up	
Volgt een hercontrole? Indien ja, door wie? Doel hercontrole?	

Voor welke datum?	
-------------------	--

VROM-Inspectie
Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Integrale handhaving bij handelaren en leveranciers van afvalstoffen gebruikt bij co-vergisting

Versie 04

Datum 17 september 2010
Status Concept

Colofon

Versie 04
Contactpersoon [REDACTED]
T 010 2244444
M [REDACTED]
F [REDACTED]
VROM-Inspectie
directie Uitvoering
Bodem en Afval Nationaal
Weena 723
Postbus 29036
3001 GA Rotterdam

Auteur [REDACTED]

Inhoud

Inleiding.....	4
1.1 Algemeen	4
1.2 Achtergrond en doel.....	4
3. Branche- en procesbeschrijving	6
3. Betrokken bevoegde gezagen.....	7
4. Risicoanalyse	8
5. Kader en werkwijze.....	11
6. Sanctiestrategie.....	14

Bijlagen

Wet- en regelgeving

Leveranciers van co-vergisting producten

Positieve lijst

Controlelijst

Inleiding

1.1

Algemeen

In januari 2010 heeft de VROM-Inspectie (VI) het rapport "Co-vergisting van mest in Nederland, beperking van risico's voor de leefomgeving" gepubliceerd. Dit rapport bevat o.m. een rapportage van het in beeld brengen van de in Nederland operationele co-vergistingsinstallaties en het onderzoek naar een aantal ongewenste situaties/calamiteiten met betrekking tot het onderwerp. Een van de aanbevelingen was:

'Laat periodieke controles door de AID, VWA en provinciaal en gemeentelijk bevoegd gezag uitvoeren op het naleven van de milieu- en meststoffen-regelgeving door exploitanten van co-vergisters en de leveranciers van bijproducten. Geadviseerd wordt om hiervoor een gezamenlijk actieprogramma op te stellen'. Dit document, een integraal toezichtplan, voorziet in deze aanbeveling.

Co-vergisting wat is het?

Co-vergisting is het door vergisting van mest en co-produkten maken van biogas dat in een warmtekrachtinstallatie (WKK-installatie) wordt omgezet in warmte en elektriciteit of dat (mogelijk over enige tijd) rechtstreeks wordt geleverd op het aardgasnet. De warmte wordt gedeeltelijk benut om de vergister op temperatuur te houden. Het overschot aan warmte kan bijvoorbeeld worden gebruikt voor ruimteverwarming of elders nuttig worden toegepast. De elektriciteit kan gedeeltelijk door het eigen bedrijf worden benut, het overgrote deel wordt als duurzame elektriciteit verkocht aan het energiebedrijf. De vergiste mest kan op het land worden uitgereden of verder worden bewerkt, gehygeniseerd en dan als verwerkte mest geëxporteerd of gescheiden en verwerkt tot specifieke meststoffen. Voor vergistingsprocessen wordt in de meeste gevallen dunne mest (verpompbaar) afkomstig van varkens en/of runderen gebruikt. In het geval van co-vergisting worden daar organische reststromen aan toegevoegd die de productie van biogas (sterk) doen toenemen. Dit is afhankelijk van de co-produkten die worden toegepast.

Co-vergisting wordt op verschillende schaalgroottes toegepast. Het kan op boerderijniveau plaatsvinden waarbij bijvoorbeeld mest en organisch materiaal uit het eigen bedrijf wordt vergist. Het andere uiterste betreft grote centrale co-vergistingsinstallaties met verwerkingscapaciteiten van meer dan 100.000 m³/jaar. Een tussenvorm ontstaat wanneer een aantal boeren die in eikaars nabijheid zijn gevestigd samen besluiten een gezamenlijke vergistingsinstallatie op te richten. De schaalgrootte waarop de mestverwerking plaatsvindt, is van invloed op de regulering op het gebied van de ruimtelijke ordening en het milieu.

1.2

Achtergrond en doel

De **achtergrond** van een integraal landelijk toezichtplan gericht op leveranciers van afvalstoffen gebruikt bij co-vergisting is de noodzaak daarvan, die werd aanbevolen in de rapportage van de VROM-Inspectie "Co-vergisting van mest in Nederland, beperking van risico's voor de leefomgeving" van januari 2010.

Vastgesteld is dat meerdere bevoede gezagen en inspectiediensten een rol hebben binnen de keten van co-vergisting. Het ligt daarom voor de hand dat gezamenlijk wordt opgetrokken danwel dat in gezamenlijkheid wordt afgesproken welke dienst welk onderdeel van de keten oppakt.

Het **doel** van dit integraal landelijk toezichtplan co-vergisting is:

1. Inventarisatie welke (afval)stoffen er **verhandeld en geleverd** worden aan co-vergisters, hoeveel van die (afval)stoffen op de positieve lijst staan en wat het risico is van stoffen die worden/zijn behandeld en die niet op de positieve lijst staan;
2. (Hoe vaak) komt het voor dat stoffen worden omgekat (worden voorzien van een andere identiteit)?
3. (Hoe vaak) komt het voor dat bepaalde stoffen die niet op de positieve lijst staan in andere partijen (stoffen) worden weggemengd?
4. Is de administratie van afvalstoffen bij de betrokken bedrijven uit de keten op orde?
5. Wat is de invloed op dit toezichtplan van de in de nabije toekomst (01-01-2011) aan te passen positieve lijst?

3. Branche- en procesbeschrijving

De branche

de branche van co-vergisters is divers, van eenvoudige vergistinginstallaties op boerenbedrijven tot meer complexe installaties bij gespecialiseerde bedrijven. Daarnaast zijn er de inzamelaars, opbulkers, be- en verwerkers van het co-vergistingsmateriaal en de handelaren. Soms zijn meerdere rollen binnen één bedrijf verenigd. Zij vormen een keten waarvan het voor de inspectiediensten van belang is dat zij daar inzicht in krijgen en vervolgens vaststellen welk type van interventie de voorkeur moet krijgen. Binnen het kader van dit project zal bij vaststelling van strafbare feiten overigens handhavend worden opgetreden.

Dit project zal zich met name richten op de leveranciers van co-vergistingproducten aan de co-vergisters.

De oorspronkelijke producent levert aan een inzamelaar. De inzamelaar kan volstaan met opbulken en als groothandelaar optreden en doorverkopen aan een bedrijf dat be- en/of verwerkt. Het is ook mogelijk dat de inzamelaar zelf de be- en verwerkingsstappen uitvoert en rechtstreeks aan de co-vergister verkoopt. Daarnaast komt het voor dat alle stappen inclusief het vergistingsproces binnen een bedrijf verenigd zijn.

Via de leverancier van de co-vergistingproducten kan worden terug gegaan in de keten, waarbij door middel van fysieke en administratieve onderzoeken kan worden vastgesteld door wie, wat is gedaan in het voortraject. Met name het vaststellen van het zogenoemde omkatten van producten die niet op de positieve lijst staan is daarbij voor dit onderzoek interessant.

Het vergistingsproces

Vergisten heeft tot doel organische stof met behulp van micro-organismen om te zetten in biogas. In het algemeen zijn alle soorten mest en organische reststoffen geschikt voor vergisting. Het proces vindt plaats in afwezigheid van zuurstof (anaëroob). Bij vergisting worden alleen eenvoudig afbreekbare organische stoffen afgebroken. De moeilijk afbreekbare organische stoffen zoals houtige plantendelen, blijven in de mest aanwezig.

Biogas bestaat uit een mengsel van voornamelijk methaan (55-65%) en kooldioxide (35-40%). Verder is het verzadigd met waterdamp en bevat het sporen van waterstof, zwavelwaterstof en ammoniak.

Biogas is een brandstof die geschikt is voor verbranding in vrijwel alle verbrandingsinstallaties waarin ook aardgas kan worden verbrand. De installaties dienen wel aangepast/afgesteld te worden op het gebruik van laagcalorisch gas. Doorgaans wordt biogas verstoekt in een aangepaste of speciale warmtekracht-installatie voor biogas, waarbij elektriciteit en warmte worden geproduceerd.

Biogas heeft een lage energiedichtheid. Om die reden is de opslagcapaciteit van het biogas doorgaans beperkt tot de productie van enkele uren.

Omdat biogas corrosief is, moeten zwavelwaterstof en, in mindere mate, ammoniak worden verwijderd.

Voor de productiesnelheid van biogas zijn diverse factoren van belang, waaronder de temperatuur, de zuurgraad, de koolstof/stikstofverhouding, het drogestofgehalte en de verblijftijd.

Vergistingsinstallaties kunnen in vele vormen worden uitgevoerd, van eenvoudig geroerde tanks tot geavanceerde vergisters.

3. Betrokken bevoegde gezagen

Bij het proces van co-vergisting zijn meerdere bevoegde gezagen betrokken:

De **gemeente** is bevoegd gezag voor de milieuvergunning:

- voor het bewerken, verwerken, opslaan of overslaan van dierlijke of overige organische meststoffen (cat. 7.1 Ivb.).

De **provincie** is bevoegd gezag:

- indien er sprake is van het bewerken of verwerken van buiten de inrichting afkomstige dierlijke meststoffen met een capaciteit van meer dan 25.000 m³ per jaar (categorie 7.4 van het Ivb);
- Indien co-substraten te bestempelen zijn als afval, voor de opslag en verwerking boven een bepaalde capaciteit (zie hierna)
- indien de opslagcapaciteit voor afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) meer dan 1.000 m³ bedraagt en deze afvalstoffen afkomstig zijn van buiten de inrichting (categorie 28.4,a, 6° Ivb);
- Indien jaarlijks meer dan 15.000 m³ afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) afkomstig van buiten de inrichting wordt toegevoegd aan het vergistingsproces (categorie 28,4,c,1° Ivb).

Het ministerie van **Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit** (LNV). Bij het toepassen als meststof vallend onder de Meststoffenwet valt het digestaat van de co-vergisters binnen het domein van LNV, met als toezichthouder de **AID, nu nieuwe VWA**;

LNV is samen met het ministerie van **Volksgesondheid Welzijn en Sport** opdrachtgever van de **Voedsel en Warenautoriteit** (VWA, nu nieuwe VWA). Bepaalde dierlijke bijproducten mogen behandeld worden in een erkende biogas –of composteerinstallatie. De erkenningseisen die aan deze bedrijven gesteld worden staan in artikel 15 en Bijlage VI, Hoofdstuk II van de Verordening (EG) Nr. 1774/2002. Ten aanzien van de verwerkingseisen is Bijlage VI van deze verordening aangepast door Verordening (EG) Nr. 208/2006.

Alle overige ovetredingen/tekortkomingen (in de keten tot en met co-vergister en verwerken van digestaat als afvalstof) vallen onder de Wet milieubeheer en daarmee binnen het **VROM**-domein afval. Wm-bevoegde gezagen houden toezicht, VI heeft stelselverantwoordelijkheid.

Betrokken toezichthouders/inspectiediensten

De volgende toezichthouders/inspectiediensten zijn betrokken bij de handhaving van wet- en regelgeving binnen de keten van co-vergisting:

- AID, nu nieuwe VWA: expertise positieve lijst, verantwoordelijk toezichthouder Meststoffenwet
- VI: verantwoordelijk toezichthouder Wet Milieubeheer; expertise milieu en externe veiligheid; opsporing van milieudelicten
- Provincies: bevoegd gezag Wet milieubeheer, expertise vergunning
- politie: opsporing van milieudelicten
- Agentschap NL: subsidievoorwaarden co-vergisting
- VWA, nu nieuwe VWA: toezichthouder dierlijke bijproducten

4. Risicoanalyse

Programmatisch handhaven is informatie gestuurd handhaven. Een risicoanalyse is een eerste stap om door middel van de gegenereerde informatie en de waardering die daaraan wordt toegekend (prioritering) te komen tot handhaven met effect.

Een risicoanalyse in een integraal toezichtplan heeft tot doel vast te stellen waar de risico's in de keten aanwezig zijn en vervolgens hoe daar het type en aard van interventies door de betrokken bevoegde gezagen op kunnen worden afgestemd.

Bij risico's wordt hierbij gedacht aan:

- milieuaspecten (afval, bodem, energie, (ext.-)veiligheid, geluid, lucht)
- fysieke (gezondheids-)veiligheid voor mens en dier
- kwaliteit (m.n. gevoel van veiligheid)
- financieel- economische schade (fraudegevoeligheid)
- bestuurlijk belang/imago

Dergelijk risicoaspecten kunnen worden gescoord op:

- o brancheniveau (basis vergunning/expert judgement)
- o inrichtingenniveau
- o ketenniveau

In het onderhavige project wordt gekozen voor een aanpak op brancheniveau (leveranciers en handelaren), waarbij de doorwerking van risico's als gevolg van de activiteiten van beiden in de hele keten nadrukkelijk de aandacht heeft.

Bij de geplande bedrijfsbezoeken (inrichtingenniveau) wordt getracht vast te stellen of de vastgestelde risico's in de hele (of een substantieel deel van de) branche voorkomen.

De volgende risico's worden benoemd in relatie tot co-vergisting

1. Onvoldoende zicht op de gehele keten
2. Onvoldoende zicht op aantal en kwaliteit van biovergisters
3. Onvoldoende zicht op en inzicht in de soort en kwaliteit van co-vergisting producten (dierlijke bijproducten).

De Vrom-Inspectie en de nieuwe VWA zullen zich tijdens een voorgenomen inspectie binnen het kader van dit project met name richten op de handelaren/producenten van co-vergistingsproducten

Risico's binnen de keten

Het is zoals gezegd van belang om zicht te hebben op alle activiteiten binnen de keten.

Het is van belang dat de samenstellende componenten van het bio-vergistingsmateriaal herkenbaar/traceerbaar zijn om een oordeel te kunnen geven over het al dan niet genoemd zijn op de positieve lijst. Materiaal dat onherkenbaar/ontraceerbaar is weggemengd vormt mogelijk een gezondheidsrisico. Het is daarom van evident belang dat het vergistingsmateriaal van producent tot inzet bij de co-vergister kan worden gevolgd.

Zicht op aantal en kwaliteit van de biovergisters

Hoewel dit project zich niet met name richt op aantal en kwaliteit van biovergisters, zal de tijdens het project vergaarde informatie (spin-off info) wel worden geregistreerd en in de rapportage worden vermeld.

Risico's in relatie tot dierlijke bijproducten

Dierlijke bijproducten zijn verdeeld in drie categorieën. Deze indeling is gebaseerd op het risico voor de volks- en diergezondheid. Per categorie is bepaald wat er met het dierlijke bijproduct mag gebeuren en welke bestemming het mag hebben. Zo kan een dierlijk bijproduct bijvoorbeeld worden vernietigd, omgezet tot brandstof of verwerkt tot diervoeder.

Categorie 1

Algemeen geldt dat categorie 1-materiaal alleen als afval mag worden verwijderd door middel van verbranding of door storten op een afvalstortplaats al dan niet na een voorgaande be- of verwerking in een erkend categorie 1 verwerkingsbedrijf. In Nederland is storten verboden.

Voor bepaalde gevallen zijn er uitzonderingen mogelijk; bijvoorbeeld dode gezelschapsdieren of dieren in zeer afgelegen gebieden.

De dierlijke bijproducten in deze categorie staan in artikel 4, lid 1 van de Europese Verordening 1774/2002. In het kort gaat het om dierlijke bijproducten die:

- een risico vormen door een overdraagbare encefalopathie (BSE/TSE);
- verboden stoffen bevatten zoals hormonen;
- residuen bevatten van milieuverontreinigende stoffen zoals dioxines en PCB's;
- dode gezelschapsdieren;
- proefdieren; en
- keukenafval van internationale middelen van vervoer zoals vliegtuigen en schepen.

Categorie 2

Dierlijke bijproducten (categorie 2-materiaal), waarvan moet worden vastgesteld of deze mogen worden gebruikt in biogas of composteersinstallaties

- mest en de inhoud van het maag-darmkanaal;
- slib van slachthuizen;
- dierlijke producten uit derde landen die niet voldoen aan de invoereisen van de Europese Unie;
- dierlijke producten die residuen bevatten van diergeneesmiddelen;
- dieren die anders dan door slachting, voor menselijke consumptie sterven of gedood worden. Bijvoorbeeld kadavers van boerderijen of dieren die gedood worden om dierziekte te bestrijden;
- dierlijke bijproducten die niet onder categorie 1- of categorie 3-materiaal vallen. Bijvoorbeeld bedorven voedingsmiddelen of vlees dat bij de keuring tijdens het slachten ongeschikt is verklaard voor humane en dierlijke consumptie.

Categorie 3

Dierlijke bijproducten in deze categorie staan in artikel 6, lid 1 van de Europese Verordening 1774/2002. In het kort gaat het om:

- dierlijke bijproducten afkomstig van gezonde dieren. Dat wil zeggen:
  - dieren die geslacht zijn in een slachthuis en na een inspectie overeenkomstig EU-wetgeving zijn goedgekeurd;
  - melk van gezonde dieren;
  - in volle zee gevangen vis.

Alleen dierlijke bijproducten die tot deze categorie behoren, kunnen na een adequate behandeling gebruikt worden als grondstof voor diervoeder.

- Dierlijke bijproducten die ontstaan bij de productie van voor menselijke consumptie bestemde levensmiddelen.
- Voormalige voedingsmiddelen. Dit zijn voedingsmiddelen waarvan bijvoorbeeld de houdbaarheidsdatum is overschreden maar die nog niet bedorven zijn.
- Keukenafval en etensresten die niet afkomstig zijn van internationale middelen van vervoer.

Verwerking

Categorie 3-materiaal mag onder bepaalde voorwaarden worden gebruikt voor de productie van diervoeder en technische producten, maar kan ook gebruikt worden in biogas- of composteerinstallaties.

Risico's met betrekking tot het op- of in de bodem brengen van afvalstoffen

Het is mogelijk dat de co-vergister producten oplevert die niet zijn in te zetten als meststof in de zin van de Meststoffenwet. In dat geval worden afvalstoffen op- of in de bodem gebracht in strijd met de Wet bodembescherming.

Andere risico's

Naast risico's die ontstaan voor de gezondheid van mens en dier en risico's voor het milieu indien niet voldaan wordt aan de afvalstoffenwetgeving, kunnen de volgende risico's worden genoemd:

- risico's voor de luchtkwaliteit, door emissies van bio-vergisters naar de lucht
- risico's binnen het kader van (externe) veiligheid, door drukopbouw binnen de bio-vergistingsinstallaties

Deze risico's worden binnen het kader van dit project vooralsnog niet verder onderzocht.

5. Kaders, werkwijze en tijdpad

Bij de handhaving van de keten van co-vergisting is het goed om vooraf de kaders af te spreken waarbinnen de handhaving wordt opgepakt.

We onderscheiden hierbij de kaders van de totale keten en de kaders van elke deelnemende toezichthouder/inspectiedienst.

Kaders van de totale keten

De keten van co-vergisting bestaat globaal uit de producenten van de vergistingsproducten, de inzamelaars, opbulters, be- en verwerkers, de handelaren, de vergistingsbedrijven en de afnemers van de producten van de vergisting. Daarbij komen de transporteurs en eventuele extra tussenhandelaren. Het is vanzelfsprekend ook mogelijk dat meerdere rollen bij 1 bedrijf zijn gepositioneerd. Dit project beperkt zich tot de handelaren (inzamelaars en/of leveranciers) en afhankelijk van de uitkomsten van de inspecties, mogelijk in een later stadium de vergistingsbedrijven. Het is een deel van de keten waarbinnen ogenschijnlijk de grootste risico's kunnen worden vastgesteld.

Kaders van de deelnemende inspectiediensten

Gemeenten

De gemeentelijke inspecteurs zullen zich beperken tot het inrichting gebonden toezicht van de kleinere vergisters, die zich veelal beperken tot het verwerken van binnen de inrichting ontstane meststoffen met daarbij co-vergistingsproducten van elders. Bij inrichting gebonden inspectiebezoeken door andere handhavingpartners wordt vooraf afgestemd met de betreffende gemeentelijke handhavingdienst

Provincies

De provinciale inspecteurs beperken zich tot toezicht en opsporing m.b.t. het bewerken of verwerken van buiten de inrichting afkomstige dierlijke meststoffen met een capaciteit van meer dan 25.000 m³ per jaar;

Indien co-substraten te bestempelen zijn als afval, deze afkomstig zijn van buiten de inrichting en indien de opslagcapaciteit voor afvalstoffen meer dan 1.000 m³ bedraagt;

Indien jaarlijks meer dan 15.000 m³ afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) afkomstig van buiten de inrichting wordt toegevoegd aan het vergistingsproces. Bij inrichting gebonden inspectiebezoeken wordt vooraf afgestemd met de betreffende provinciale handhavingdienst.

Algemene Inspectiedienst, nu nieuwe VWA (LNV)

De inspecteurs van de AID/nieuwe VWA inspecteren de correcte toepassing van de Meststoffenwet, bij het toepassen van de producten van co-vergisting op- of in de bodem. Zij werken daarbij zover als mogelijk is samen met de inspectiedienst van het bevoegd gezag voor de betreffende inrichting(en). Tot aan het moment (vermoedelijk rond 1 januari 2011) dat de positieve lijst is vernieuwd/aangepast danwel dat is onderzocht of er een andere systematiek is om te handhaven, zal deze dienst niet actief handhaven bij co-vergisters

Vrom-Inspectie (VI)

De VI-inspecteurs voeren hun onderzoek in eerste instantie uit bij nader te selecteren leveranciers/handelaren (en eventueel in een later stadium bij co-vergisters)

Voedsel- en Warenautoriteit, nu nieuwe VWA

De inspecteurs van de VWA/nieuwe VWA controleren de erkenningsregeling co-vergisters en de zogenoemde positieve lijst. Zij werken daarbij zoveel als mogelijk is samen met de inspectiedienst van het bevoegd gezag voor de inrichting(en)

Werkwijze

De trekker van dit project bewaakt de voortgang van het hele project en de afspraken die al dan niet gezamenlijkheid zijn gemaakt door de betrokken handhavingpartners (de helicopterview)

De bij dit project betrokken medewerkers van nVWA en de VI zullen gezamenlijk in kleine teams optrekken en inspectiebezoeken afleggen bij vooraf te selecteren handelaren/leveranciers van co-producten.

Zij zullen daarbij samenwerking zoeken bij gemeentelijke/provinciale handhavers die opereren namens het bevoegd gezag van de geselecteerde inrichtingen.

VI en nVWA zullen in gezamenlijkheid een achttal bedrijven selecteren die **zonder** voorafgaande aankondiging worden bezocht

De keuze van de te inspecteren handelaren zal worden bepaald aan de hand van een reeds bestaande lijst en handelaren die naar voren komen als resultaat van bezoeken aan co-vergisters. De werkwijze voorafgaand aan/bij de bedrijfsinspecties is als volgt:

- inventariseren van lijst van handelaren
- bezoeken aan aantal te selecteren handelaren (selectiecriteria worden nader bepaald)
- maken van afspraken tussen betrokken inspecteurs
- administratieve controle bij handelaren, met name op de lijst van debiteuren (afnemers van hun producten) en in- en verkooporders
- vaststellen welke producten door de handelaren worden verhandeld en deze producten vergelijken met de negatieve lijst
- vaststellen of synoniemen worden gebruikt voor producten bestemd voor bio-vergisters, dan wel dat dergelijke producten bewust worden omgekat (worden voorzien van een valse identiteit)
- fysieke inspectie indien de betrokken handelaar beschikt over een inrichting
- waar mogelijk vaststellen van ketens of samenwerkingsverbanden
- in voorkomend geval vaststellen van handhavingstraject (bestuurlijk/strafrechtelijk of twee poren)
- Per inspectie wordt een deelrapportage gemaakt aan de hand van items op een controlelijst
- Na de inspecties volgt een gezamenlijke bijeenkomst waarbij de resultaten van de inspecties kort worden geëvalueerd en waarbij de opzet en teneur van het eindrapport worden besproken
- De trekker van de VI maakt vervolgens de eindrapportage in concept, inclusief conclusies en aanbevelingen, dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de betrokken diensten
- Vervolgens wordt het rapport vastgesteld en gepubliceerd.

Tijdpad

Het ligt in de bedoeling om in de 3^e week van oktober (vanaf maandag 18 oktober) te starten met de inspecties. Er worden 8 bedrijven in de eerder genoemde doelgroep geselecteerd (zie bijlage 2). Er wordt van uit gegaan dat in totaal 12 werkdagen nodig zijn voor de inspecties en deelrapportages.

Dat betekent voor VI en nVWA, ervan uitgaande dat elk van deze diensten 2 ervaren inspecteurs inzet, gemiddeld 6 dagen (4 bezoeken en 2 dagen uitwerken) per deelnemende inspecteur.

De doorlooptijd van dit project is begroot op 5 weken (t/m/ 19 november).

Voor het samenstellen van de eindrapportage en het verwerken van de commentaren worden 2 dagen begroot voor de trekker.

Elk der betrokken deelnemers zullen naar verwachting 0,5 dag nodig hebben voor het bestuderen van de conceptrapportage en geven van commentaar.

Gelet op de feestdagen in december zal de vastgestelde rapportage niet eerder dan in januari 2011 gepubliceerd worden.

6. Sanctiestrategie

Voor dit project geldt bij aantreffen van overtredingen de volgende aanpak:

- Voor handhavers van het bevoegd gezag voor de inrichting (provincie)

Indien tijdens de inspecties in het kader van dit project overtredingen worden geconstateerd die een relatie hebben met de inrichting (bijv. handelen in strijd met de verleende vergunning), dan zal de handhaver van het betrokken bevoegde gezag voor de inrichting handelen overeenkomstig het voor die provincie vastgestelde Handhavings Uitvoerings Programma (HUP);

- Voor handhavers van de Algemene Inspectiedienst/nieuwe VWA(AID/nVWA)

Nader in te vullen door

- Voor handhavers van de VROM-Inspectie (VI)

De VI richt zich binnen het kader van dit project op afvalstoffen gerelateerde zaken. Indien een niet inrichting gebonden overtreding wordt vastgesteld vallende onder de werkingssfeer van de Wm wordt handhavend opgetreden. De handhaving kan bestaan uit strafrechtelijk optreden (opmaken van een proces-verbaal); al dan niet in combinatie met bestuursrechtelijk optreden (bestuursdwang of last onder dwangsom).

BIJLAGEN

- Wet- en regelgeving
- Leveranciers van co-vergisting producten
- Positieve lijst
- Controlelijst

BIJLAGE 1 WET EN REGELGEVING

Bij co-vergisting komen meerdere wetten, verordeningen en besluiten in beeld zoals de Wet milieubeheer, de Wet bodembescherming, de Meststoffenwet, de Deconstructiewet/het Deconstructiebesluit en de Verordening dierlijke bijproducten.

De **Wet milieubeheer** definieert o.m. de begrippen 'inrichting' en 'afvalstoffen' en is van toepassing indien er binnen of buiten die inrichting handelingen worden verricht met die afvalstoffen. In hoofdstuk 8 van de Wm vinden we twee brongerichte instrumenten: vergunningen en algemene regels.

De Wm kent vier soorten inrichtingen:

- IPPC-inrichtingen (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreinigingen of gpbv)
- Aangewezen vergunningplichtige inrichtingen
- Meldingsplichtige inrichtingen
- Niet-meldingsplichtige inrichtingen

In hoofdstuk 3 van dit handavingsplan is aangegeven welk bevoegd gezag voor welk soort inrichting bevoegd is.

Belangrijk voor dit project is verder:

- Art. 10.1 Wm, zorgplicht voor hen die zich met afvalstoffen bezig houden
- Art. 10.2 stortverbod buiten inrichtingen
- Art. 10.36 e.v. afgifte van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen
- Art. 10.55 regeling voor afvaibemiddelaars en afvalmakelaars
- Art. 10.60 basis voor de EVOA (grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen)

De **Wet bodembescherming** is van toepassing indien op of in de bodem bepaalde handelingen worden verricht waarvan hij wist of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat door die handelingen de bodem kan worden verontreinigd of aangetast.

Van belang voor dit project is:

- Besluit gebruik meststoffen, waarin staat aangegeven dat het gebruik van meststoffen verboden is, behalve indien die meststoffen voldoen aan de regels uit hoofdstuk III van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet (zie ook het Besluit kwaliteit en gebruik overige organische meststoffen en het Lozingenbesluit open teelt en veehouderij)

De **Meststoffenwet** is van toepassing wanneer het digestaat uit een co-vergister als meststof mag worden gebruikt, namelijk wanneer tot een maximum van 50% co-producten worden meevergist die op de zogenoemde positieve lijst staan (zie hieronder).

Voor de toepassing van digestaat volgens de Meststoffenwet treedt de Wet milieubeheer terug. Indien afvalstoffen die niet op de positieve lijst staan worden meevergist, dan is voor de verwerking van het digestaat het afvalstoffenregime van de Wet milieubeheer van toepassing. Dat afvalstoffenregime geldt ook voor de keten van ontdoener tot en met het accepteren en vergisten van afvalstoffen door een co-vergister.

Het **Destructiebesluit** komt voort uit de Europese verordening dierlijke bijproducten (nr 1774/2002/EG). Deze verordening is gericht op het scheiden en het traceerbaar maken van dierlijk materiaal om te voorkomen dat deze producten een risico vormen voor de gezondheid van mens of dier. De materialen zijn ingedeeld in 3 categorieën, afhankelijk van de risico's voor de gezondheid van mens of dier.

Op bijlage Aa onderdeel III (de positieve lijst van producten die gebruikt mogen worden voor vergisting) staan een aantal producten die ingedeeld zijn in categorie 3 van de Europese verordening dierlijke bijproducten.

Als iemand deze producten wil verwerken in een co-vergistingsinstallatie dan is op grond van artikel 15 van de Verordening Dierlijke Bijproducten een erkenning nodig van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA). De installatie en inrichting moeten in dat geval voldoen aan een aantal voorwaarden. De verordening stelt ook voorwaarden aan het gebruik als meststof.

Verordening (EG) Nr. 1774/2002 (regelgeving over de bestemming en verwerking van dierlijke bijproducten).

In artikel 4, lid 2, artikel 5, lid 2 en artikel 6, lid 2 staat wat er met de beschreven dierlijke bijproducten mag gebeuren (bestemming). Deze regelgeving is aangevuld met Verordening (EG) Nr. 92/2005 waarin alternatieve bestemmingen zijn vastgelegd per categorie materiaal.

De eisen die gelden voor de verwerking van dierlijke bijproducten staan in de bijlagen van Verordening (EG) Nr. 1774/2002: bijlage IV t/m VIII. Voor alternatieve bestemmingen staan de eisen in de bijlagen van Verordening (EG) Nr. 92/2005.

Aanvullende wetgeving

- Voor verbranding geldt: Richtlijn 2000/76/EG.
- Voor storten geldt: Richtlijn 1999/31/EG.
- Voor alternatieve methoden: Verordening (EG) nr. 92/2005.

Co-vergisting producten kunnen worden aangemeld bij het ministerie van LNV ter beoordeling waarna deze eventueel worden geplaatst op de **positieve lijst co-vergisting**.

Verordening 811/2003/EG voorziet in enkele afwijkingen van EG-verordening nr. 1774/2002 met betrekking tot het verbod op hergebruik binnen dezelfde soort voor via en tot de begraving en verbranding van dierlijke bijproducten.

Regeling scheiden en gescheiden houden van **gevaarlijke afvalstoffen** van 27 maart 1998, is een ministeriele regeling die zijn basis vindt in richtlijn nr. 91/689/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 12 december 1991 betreffende gevaarlijke afvalstoffen (PbEG L 377) en op de artikelen 8.44, 8.45 en 21.6, zesde lid, van de Wm. In de bijlage staan gevaarlijke afvalstoffen genoemd die onder deze regeling vallen.

Landelijk Afval Beheerplan II (LAP II)

Het LAP II is geldig van 2009 tot 2015. In het beleidskader van het LAP worden zaken behandeld als minimum standaarden, afvalscheiding, inzamelen, vervoeren, handelen en bemiddelen, mengen, storten etc.

Daarnaast staan in het LAP de sectorplannen. Sectorplan 19, handelt over dierlijk afval.

EVOA

De Verordening (EG) 1013/2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen bevat procedures en controleregelingen voor de overbrengingen van afvalstoffen. Onder

de Verordening valt niet de overbrenging die valt onder de erkenningseisen van de Verordening dierlijke bijproducten.

**BIJLAGE 2 LEVERANCIERS/HANDELAREN VAN CO-VERGISTING PRODUCTEN
(NIET LIMITATIEF)**

De orgaworld groep (mogelijk onderdeel van SHANKS):

- Rotie BV

Raasdorperweg 177

1175 KV Lijnden

inzamelen en verwijdering en verwerking van organisch afval zoals

verwerken van afgewerkt frituurvet/olie

verwerken van swill/AGF/ODOP

- Orgaworld, vergistingsinstallatie Biocel, Lelystad (onderdeel van Shanks)

Karperweg 20

Postbus 204

8200 AE LELYSTAD

tel. +31 (0)320 24 50 94

fax +31 (0)320 28 17 39

- Hoofdkantoor Orgaworld, 's-Hertogenbosch

Postbus 5076

Pettelaarpark 100

5216 PR 'S-HERTOGENBOSCH

tel. +31 (0)73 68 72 600

**- mogelijk reeds subject van onderzoek door RMT (indien dit zo blijkt te zijn
wordt het onderstaande bedrijf in het kader van dit project niet meegenomen)**

- P.F. Kamstra Recycling BV en Verwerkingsbedrijf P.F. Kamstra BV

Locatie 1 is:

Oosteinderlaan 60 2181HK Hillegom NL (tevens kantooradres)

Tel. 0031(0)252-516278

Fax.0031(0)252-524325

E-mal s.kamstra@zonnet.nl

Locatie 2 is:

Nijverheidsweg 4M 3881 LA Putten NL

Tel.0031(0)341-370338

Fax.0031(0)341-361781

E-mail recycling@orange.nl

- Enorgha BV (inzamelaar en verwerker van organische reststoffen)

Nijverheidsweg 4

3881 LA Putten

T 0341 35 23 75 F 0341 35 09 63

E info@enorgha.nl | www.enorgha.nl

- De Jong BV (food recycling)

De Wieken 5

8521 ME St. Nicolaasga

Tel: 0513 432 399

Fax: 0513 431 933

- van der Kooy Pijnacker B.V.

Klapwijkseweg 71 2641 RA Pijnacker

Postbus 140 2640 AC Pijnacker

T: 015-3694240 F: 015-3697871

E-mail: info@vdkoov.nl

(verwerken van olien en vetten leverancier van vloeibare en vaste biomassa)

- Van Vulpen biogas en diervoeders

Varakker 4 • 4043 JZ Opheusden

Telefoon: +31 (0)488 44 05 27

Website: www.vanvulpenbv.com

E-mail: info@vanvulpenbv.com

Fax: +31 (0)488 44 05 21

Mobiel: +31 (0)6 53 91 75 09

(verwerken van Glyserine, plantaardige vetten retour levensmiddelen groente en fruit restanten)

-VED milieuservice b.v.

Pioniersweg 84-86

8251 KR Dronten

Tel. 0321 381166

Fax: 0321 311771

E-mail: info@vedmilieu.nl

(inzameling en verwerking van organische reststromen)

-Van Wijk en Olthuis Dronten

Pioniersweg 84-86

8251 KR Dronten

Tel. 0321 381166

Fax: 0321 311771

E-mail: info@vedmilieu.nl

(verwerking van frituurvet, keukenafval en slurry's uit vet afscheiders tot biobrandstof)

- Van Kaathoven Groep (VKG)

hoofdvestiging:

Van Kaathoven Groep

Eversestraat 11

5491 SR Sint-Oedenrode

Verkoop: 0900 - 5228 468

Planning: 0413 - 47 49 27 (containers ledigen e.d.)

Transport: 0413 - 48 16 20 (Huisvuilinzameling e.d.)

Van Kaathoven Compostering Sint-Oedenrode (KCO)

Eversestraat 11

5491 SR Sint-Oedenrode

Van Kaathoven Compostering Bladel (KCB)

Rootven 34/36

5531 MB Bladel

Van Kaathoven Milieu Bladel

Nijverheidsstraat 9

5531 AA Bladel

Van Kaathoven Productrecycling Veghel (VKP)

Eisenhowerweg 34A

5466 AC Veghel

Van Kaathoven Overslag Uden Veghel (ORUV)

Vliegeniersstraat 27

5405 BH Uden

BIJLAGE 3 POSITIEVE LIJST

Onderdeel IV van de Bijlage Aa (positieve lijst)

1. Product dat is verkregen door vergisting van minstens 50% uitwerpselen van dieren met als nevenbestanddeel uitsluitend één of meer van de stoffen die genoemd zijn onder onderscheiden categorieën of subcategorieën (covergiste mest).

In de tabel ziet u de coproducten. U leest deze tabel als volgt. De tabel is ingedeeld in de categorieën A tot en met F. Deze categorieën zijn weer onderverdeeld in subcategorieën (A1, A2 enzovoort). Alleen de stoffen die specifiek genoemd worden onder de subcategorieën mag u covergisten tot covergiste mest.

A Stoffen van plantaardige herkomst afkomstig van een landbouwbedrijf

A1 Gewas(-producten) voor humane consumptie of diervoeders

1 Weidegras, weidekuilgras, snijmaïs, kuilmaïs/maïssilage, korrelmaïs, corn cob mix (CCM), gerstkorrels, haverkorrels, roggekorrels, tarwekorrels, aardappelen, suikerbieten, voederbieten, uien, witlofpennen, zaad van erwten, zaad van lupinen, bonen/peulen van veldbonen, zonnebloempitten, zaad van kool- of raapzaad, zaad van olievlas, zaad van vezelvlas, groente en fruit behorend tot de in bijlage A opgenomen bladgewassen, koolgewassen, kruiden, vruchtgewassen, stengel-/knol-/wortel gewassen en fruitteeltgewassen.

A2 Gewas(-producten) voor de biogasproductie

1 Energiemaïs

B Stoffen van plantaardige herkomst afkomstig van natuurterrein als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel e, van het Besluit gebruik meststoffen

B1 Weidegras afkomstig van grasland als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel c, van het Besluit gebruik meststoffen.

C Stoffen afkomstig uit de voedings- en genotmiddelenindustrie

C1 Stoffen van plantaardige herkomst

1 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig verwerken van aardappelen tot zetmeel, vezels en eiwit en die bestaat uit ingedikt onteiwit aardappelvruchtwater met een droge stofpercentage van minimaal 50% (protamylasse).

2 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig verwerken van aardappelen tot zetmeel, vezels en eiwit en die bestaat uit resten aardappelzetmeel die met een bezinker zijn afgescheiden uit het vrijkomende afvalwater (primair aardappel zetmeelslib).

3 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige vergisting van tarwezetmeel ten behoeve van alcoholproductie (tarwegistconcentraat).

4 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van schillen met behulp van stoom van vooraf gewassen aardappelen en die bestaat uit aardappelschillen in water (aardappelstoomschillen).

5 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van schillen met behulp van stoom van vooraf gewassen wortelen en die bestaat uit wortelschillen in water (wortelstoomschillen).

6 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige winning van zetmeel, eiwit, kiemen en vezel van maïs en die bestaat uit ingedampt (geconcentreerd) weekwater met een drogestofgehalte van minimaal 50% (geconcentreerd maïsweekwater).

7 Reststof die als mengsel is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte frisdranken of licht alcoholische dranken die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor humane consumptie. Het mengsel bestaat uit uitgekookte frisdranken of licht-alcoholische dranken en is vrij van verpakkingsmateriaal (vloeibaar mengsel van frisdranken en licht alcoholische dranken).

8 Reststof die met behulp van water en fysische processen al dan niet als ingedikte vloeibare reststroom is vrijgekomen bij de fabrieksmatige scheiding van tarwebloem in tarwezetmeel en tarwe-eiwit (gluten) bestemd voor de levensmiddelenindustrie (tarwezetmeel).

9 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige productie van conserven en die bestaat uit een mengsel van uitgeselecteerde droge witte bonen of uitgeselecteerde geweekte geblancheerde witte bonen die ongeschikt zijn voor humane consumptie (mengsel van witte bonen).

10 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige bewerking van tarwebloem tot gluten, zemelen en zetmeel bestemd voor de levensmiddelenindustrie en die bestaat uit een geconcentreerde suikerrijke deelstroom (tarweindampconcentraat).

11 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig mechanisch schillen van gewassen sinaasappelen voor de productie van sinaasappelsap bestemd voor menselijke consumptie (schilresten van sinaasappelen).

12 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig ontslijmen van ruwe, niet ontslijmde, plantaardige olie – uitsluitend afkomstig van zaden van koolzaad, raapzaad, sojaboon of zonnebloem – door middel van fysische scheiding en waarbij het hydrofiel gedeelte van de olie in water oplost dan wel een zwak zure oplossing vormt en die bestaat uit fosfolipiden, wateroplosbare vetten, olie en eventueel zuurresten in water (waterig lecithine-oliemengsel).

13 Reststof die is vrijgekomen bij het filteren door mechanische scheiding van zuiver plantaardige olie, waarin voorgesneden en geblancheerde patat van aardappelen met vooraf aangebracht beslag, battermix of kruiden is vorgebakken en die bestaat uit resten beslag/battermix met zetmeel- en olieresten.(aardappelvetkruim).

14 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige productie van sojadranken door verwerking van ontpelde sojabonen en die bestaat uit een mengsel van kookvocht en de afgescheiden slecht oplosbare fractie (mengsel van okara en kookvocht).

15 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwerking van vooraf gewassen aardappelen, gele koolraap, witte koolraap, witte bieten en knolselderij tot luchtgedroogde groenten waarbij deze met een stoomschiller worden geschild, afgeborsteld en met water afgespoeld en vervolgens gedroogd met lucht. De reststof bestaat uit de vaste delen die met een zeefbocht zijn afgescheiden van de afvalwaterstroom die uit de stoomschiller komt en uit de knollen die na het schillen vanwege rot of kleurafwijking zijn uitgesorteerd. (stoomschillen van knolgewassen).

16 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwerking van suikerbieten en die bestaat uit gereinigde brokstukken van de biet, met name de dunne uiteinden, en delen van bietenbladeren, al dan niet ingekuuld. (bietenpunten).

C2 Stoffen van dierlijke herkomst al dan niet gecombineerd met stoffen van plantaardige herkomst

1 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte vloeibare zuivelproducten die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor humane consumptie. De reststof bestaat uit uitgepakte vloeibare zuivelproducten of mengsels daarvan en is vrij van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (uitgepakte vloeibare zuivelproducten en mengsels daarvan).

2 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige bereiding van consumptie-ijs en die bestaat uit grondstofresten, ijsmixresten en afgekeurde ijsproducten en vrij is van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (ijsafval).

3 Reststof die als mengsel is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte voedingsmiddelen die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor humane consumptie. Het mengsel bestaat uit uitgepakte voedingsmiddelen die oorspronkelijk bestemd waren voor humane consumptie en is vrij van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (uitgepakte voedingsmiddelen voor humane consumptie).

4 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van lactose door scheiding uit het permeaat dat is verkregen door ultrafiltratie van zoete kaaswei (delactosed permeate liquid).

D Stoffen afkomstig uit de diervoederindustrie

Er zijn uit de diervoeder industrie geen stoffen die gebruikt mogen worden.

E Stoffen afkomstig uit andere industrieën

1 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige winning van biodiesel uit raapzaadolie of koolzaadolie door omestering met methanol en scheiding onder invloed van de zwaartekracht (glycerine).

F Hulpstoffen of toevoegmiddelen

1 Slib of steekvast slib dat vrijkomt bij de bereiding van drinkwater uit grondwater of oppervlaktewater en dat bestaat uit ijzer(III)hydroxide en water (ijzerwater)

BIJLAGE 4 CONTROLELIJST

De VI zal de volgende controlelijst gebruiken bij het uitvoeren van de inspecties binnen het kader van dit project

Vrom-inspectie	
Bodem en afval nationaal	Volgnummer:
Controlelijst project handhaving leveranciers afvalstoffen toegepast bij co-vergisting	
Bij de inspectie betrokken handhavers:	
Van de provincie: Tel. nr. / e-mail	
Van de AID: Tel. nr. / e-mail	
Van de VI: Tel. nr. / e-mail	
Datum en tijdstip inspectie	
Aard van de inspectie	Geplande controle Hercontrole Anders
A. NAW-gegevens	
naam bedrijf:	
adres bedrijf:	
vestigingsplaats bedrijf:	
telefoonnummer(s):	
e-mail adres(sen):	
directeur/bedrijfsleider:	
Eigenaar:	
bedrijf is zelfstandig/onderdeel van:	
Gesproken met:	
Functie binnen het bedrijf:	

B. Soort bedrijf	
-co-vergister -inzamelaar -opbulker/groothandelaar -handelaar -be-verwerker -transporteur -producent van vergistingsmat. (meerdere antwoorden mogelijk)	
Vinden binnen de inrichting nog andere activiteiten plaats dan de hiervoor genoemde? Indien ja, welke?	
bevoegd gezag voor de inrichting	
Vergunning afgegeven door: Datum van afgifte: Geldig tot:	
Dekt de vergunning de uitgevoerde activiteiten binnen de inrichting?	
Maken acceptatiecriteria deel uit van de vergunning? Maakt een AO/IC deel uit van de vergunning?	
Is sprake van gedogen? Indien ja, met gedoogbeschikking?	
meerdere vestigingen binnen of buiten Nederland (indien ja, adressen vermelden)	
C. Uitgevoerde inspecties	
C1 administratieve controle	
opvragen lijst van debiteuren	wel/niet aanwezig; kopie overhandigd
onderzoek van voor project relevante inkoop/verkoop gegevens (orders, vrachtbrieven,	aangeven wat werd onderzocht

correspondentie, facturen enz.	
aangeven van welke administratieve bescheiden afschrift werd genomen	de volgende bescheiden werden terplaatse gekopieerd/meeegenomen onder afgifte van ontvangstbewijs:
Zijn zaken aangetroffen in strijd met de vigerende vergunningvoorwaarden? Indien ja, welke?	
Opgevraagde gegevens bleken niet op locatie aanwezig, maar worden centraal bewaard namelijk:	
C2 fysieke controle	
Wat is geïnspecteerd tijdens de fysieke controle van de inrichting?	
Zijn zaken aangetroffen in strijd met de vigerende vergunningvoorwaarden? Indien ja, welke?	
D genomen maatregelen	
Welke maatregelen zijn genomen ter zake de hiervoor genoemde onregelmatigheden/overtredingen?	Stopzetten activiteiten (voorlopige maatregel) Bestuursrechtelijke aanpak Strafrechtelijke aanpak
Welke afspraken zijn gemaakt? Met wie? Voor welke datum uit te voeren?	
E Nazorg/follow-up	
Volgt een hercontrole? Indien ja, door wie? Doel hercontrole? Voor welke datum?	

VROM-Inspectie
*Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer*

Integrale handhaving bij leveranciers van afvalstoffen gebruikt bij co-vergisting

Versie 03

Datum	4 mei 2010
Status	Concept

Colofon

Versie 03
Contactpersoon [REDACTED]
T 010 2244444
M [REDACTED]
F [REDACTED]
VROM-Inspectie
directie Uitvoering
Bodem en Afval Nationaal
Weena 723
Postbus 29036
3001 GA Rotterdam

Auteur [REDACTED]

Inhoud

Inleiding.....	4
1.1 Algemeen	4
1.2 Achtergrond en doel.....	4
3. Branche- en procesbeschrijving	6
3. Betrokken bevoegde gezagen.....	7
4. Risicoanalyse	8
5. Kader en werkwijze.....	11
6. Sanctiestrategie.....	13

Bijlagen

Wet- en regelgeving

Leveranciers van co-vergisting producten

Positieve lijst

Controlelijst

Inleiding

1.1

Algemeen

In januari 2010 heeft de VROM-Inspectie het rapport "Co-vergisting van mest in Nederland, beperking van risico's voor de leefomgeving" gepubliceerd. Dit rapport bevat o.m. een rapportage van het in beeld brengen van de in Nederland operationele co-vergistingsinstallaties en het onderzoek naar een aantal ongewenste situaties/calamiteiten met betrekking tot het onderwerp. Een van de aanbevelingen was:

'Laat periodieke controles door de AID, VWA en provinciaal en gemeentelijk bevoegd gezag uitvoeren op het naleven van de milieu- en meststoffen-regelgeving door exploitanten van co-vergisters en de leveranciers van bijproducten. Geadviseerd wordt om hiervoor een gezamenlijk actieprogramma op te stellen'. Dit document, een integraal toezichtplan voorziet in deze aanbeveling.

Co-vergisting wat is het?

Co-vergisting is het door vergisting van mest en co-produkten maken van biogas dat in een warmtekrachtinstallatie (WKK-installatie) wordt omgezet in warmte en elektriciteit of dat (mogelijk over enige tijd) rechtstreeks wordt geleverd op het aardgasnet. De warmte wordt gedeeltelijk benut om de vergister op temperatuur te houden. Het overschot aan warmte kan bijvoorbeeld worden gebruikt voor ruimteverwarming of elders nuttig worden toegepast. De elektriciteit kan gedeeltelijk door het eigen bedrijf worden benut, het overgrote deel wordt als duurzame elektriciteit verkocht aan het energiebedrijf. De vergiste mest kan op het land worden uitgereden of verder worden bewerkt, gehygiëniseerd en dan als verwerkte mest geëxporteerd of gescheiden en verwerkt tot specifieke meststoffen. Voor vergistingsprocessen wordt in de meeste gevallen dunne mest (verpompbaar) afkomstig van varkens en/of runderen gebruikt. In het geval van co-vergisting worden daar organische reststromen aan toegevoegd die de productie van biogas (sterk) doen toenemen. Dit is afhankelijk van de co-produkten die worden toegepast.

Co-vergisting wordt op verschillende schaalgroottes toegepast. Het kan op boerderijniveau plaatsvinden waarbij bijvoorbeeld mest en organisch materiaal uit het eigen bedrijf wordt vergist. Het andere uiterste betreft grote centrale co-vergistingsinstallaties met verwerkingscapaciteiten van meer dan 100.000 m³/jaar. Een tussenvorm ontstaat wanneer een aantal boeren die in eikaars nabijheid zijn gevestigd samen besluiten een gezamenlijke vergistingsinstallatie op te richten. De schaalgrootte waarop de mestverwerking plaatsvindt, is van invloed op de regulering op het gebied van de ruimtelijke ordening en het milieu.

1.2

Achtergrond en doel

De **achtergrond** van een integraal landelijk toezichtplan gericht op leveranciers van afvalstoffen gebruikt bij co-vergisting is de noodzaak daarvan, die werd aanbevolen in de rapportage van de VROM-Inspectie "Co-vergisting van mest in Nederland, beperking van risico's voor de leefomgeving" van januari 2010.

Vastgesteld is dat meerdere bevoede gezagen en inspectiediensten een rol hebben binnen de keten van co-vergisting. Het ligt daarom voor de hand dat gezamenlijk wordt opgetrokken danwel dat in gezamenlijkheid wordt afgesproken welke dienst welk onderdeel van de keten oppakt.

Het **doel** van een integraal landelijk toezichtplan co-vergisting is:

1. Inventarisatie welke (afval)stoffen er **verhandeld** worden aan co-vergisters, hoeveel van die (afval)stoffen op de positieve lijst staan en wat het risico is van stoffen die worden/zijn verhandeld en die niet op de positieve lijst staan;
2. (Hoe vaak) komt het voor dat stoffen worden omgekat (worden voorzien van een andere identiteit)?
3. (Hoe vaak) komt het voor dat bepaalde stoffen die niet op de positieve lijst staan in andere partijen (stoffen) worden weggemengd?
4. Is de administratie van afvalstoffen bij de betrokken bedrijven uit de keten op orde?
5. Wat is de invloed op dit toezichtplan van de in de nabije toekomst aan te passen positieve lijst?

3. Branche- en procesbeschrijving

De branche

de branche van co-vergisters is divers, van eenvoudige vergistinginstallaties op boerenbedrijven tot meer complexe installaties bij gespecialiseerde bedrijven. Daarnaast zijn er de inzamelaars, opbulkers, be- en verwerkers van het co-vergistingsmateriaal en de handelaren. Soms zijn meerdere rollen binnen één bedrijf verenigd. Zij vormen een keten waarvan het voor de inspectiediensten van belang is dat zij daar inzicht in krijgen en vervolgens vaststellen welk type van interventie de voorkeur moet krijgen. Binnen het kader van dit project zal bij vaststelling van strafbare feiten overigens handhavend worden opgetreden.

Dit project zal zich met name richten op de leveranciers van co-vergistingproducten aan de co-vergisters.

De oorspronkelijke producent levert aan een inzamelaar. De inzamelaar kan volstaan met opbulken en als groothandelaar optreden en doorverkopen aan een bedrijf dat be- en/of verwerkt. Het is ook mogelijk dat de inzamelaar zelf de be- en verwerkingsstappen uitvoert en rechtstreeks aan de co-vergister verkoopt. Daarnaast komt het voor dat alle stappen inclusief het vergistingsproces binnen een bedrijf verenigd zijn.

Via de leverancier van de co-vergistingproducten kan worden terug gegaan in de keten, waarbij door middel van fysieke en administratieve onderzoeken kan worden vastgesteld door wie, wat is gedaan in het voortraject. Met name het vaststellen van het zogenoemde omkatten van producten die niet op de positieve lijst staan is daarbij voor dit onderzoek interessant.

Het vergistingsproces

Vergisten heeft tot doel organische stof met behulp van micro-organismen om te zetten in biogas. In het algemeen zijn alle soorten mest en organische reststoffen geschikt voor vergisting. Het proces vindt plaats in afwezigheid van zuurstof (anaëroob). Bij vergisting worden alleen eenvoudig afbreekbare organische stoffen afgebroken. De moeilijk afbreekbare organische stoffen zoals houtige plantendelen, blijven in de mest aanwezig.

Biogas bestaat uit een mengsel van voornamelijk methaan (55-65%) en kooldioxide (35-40%). Verder is het verzadigd met waterdamp en bevat het sporen van waterstof, zwavelwaterstof en ammoniak.

Biogas is een brandstof die geschikt is voor verbranding in vrijwel alle verbrandingsinstallaties waarin ook aardgas kan worden verbrand. De installaties dienen wel aangepast/afgesteld te worden op het gebruik van laagcalorisch gas. Doorgaans wordt biogas verstoekt in een aangepaste of speciale warmtekracht-installatie voor biogas, waarbij elektriciteit en warmte worden geproduceerd.

Biogas heeft een lage energiedichtheid. Om die reden is de opslagcapaciteit van het biogas doorgaans beperkt tot de productie van enkele uren.

Omdat biogas corrosief is, moeten zwavelwaterstof en, in mindere mate, ammoniak worden verwijderd.

Voor de productiesnelheid van biogas zijn diverse factoren van belang, waaronder de temperatuur, de zuurgraad, de koolstof/stikstofverhouding, het drogestofgehalte en de verblijftijd.

Vergistinginstallaties kunnen in vele vormen worden uitgevoerd, van eenvoudig geroerde tanks tot geavanceerde vergisters.

3. Betrokken bevoegde gezagen

Bij het proces van co-vergisting zijn meerdere bevoegde gezagen betrokken:

De **gemeente** is bevoegd gezag voor de milieuvergunning:

- voor het bewerken, verwerken, opslaan of overslaan van dierlijke of overige organische meststoffen (cat. 7.1 Ivb.).

De **provincie** is bevoegd gezag:

- indien er sprake is van het bewerken of verwerken van buiten de inrichting afkomstige dierlijke meststoffen met een capaciteit van meer dan 25.000 m³ per jaar (categorie 7.4 van het Ivb);
- Indien co-substraten te bestempelen zijn als afval, voor de opslag en verwerking boven een bepaalde capaciteit (zie hierna)
- indien de opslagcapaciteit voor afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) meer dan 1.000 m³ bedraagt en deze afvalstoffen afkomstig zijn van buiten de inrichting (categorie 28.4,a, 6° Ivb);
- Indien jaarlijks meer dan 15.000 m³ afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) afkomstig van buiten de inrichting wordt toegevoegd aan het vergistingsproces (categorie 28,4,c,1° Ivb).

Het ministerie van **Landbouw Natuurbeheer en Voedselkwaliteit** (LNV). Bij het toepassen als meststof vallend onder de Meststoffenwet valt het digestaat van de co-vergisters binnen het domein van LNV, met als toezichthouder de **AID**;

LNV is samen met het ministerie van **Volksgesondheid Welzijn en Sport** opdrachtgever van de **Voedsel en Warenautoriteit** (VWA). Bepaalde dierlijke bijproducten mogen behandeld worden in een erkende biogas -of composteerinstallatie. De erkenningseisen die aan deze bedrijven gesteld worden staan in artikel 15 en Bijlage VI, Hoofdstuk II van de Verordening (EG) Nr. 1774/2002. Ten aanzien van de verwerkingseisen is Bijlage VI van deze verordening aangepast door Verordening (EG) Nr. 208/2006.

Alle overige ovetredingen/tekortkomingen (in de keten tot en met co-vergister en verwerken van digestaat als afvalstof) vallen onder de Wet milieubeheer en daarmee binnen het **VROM**-domein afval. Wm-bevoegde gezagen houden toezicht, VI heeft stelselverantwoordelijkheid.

Betrokken toezichthouders/inspectiediensten

De volgende toezichthouders/inspectiediensten zijn betrokken bij de handhaving van wet- en regelgeving binnen de keten van co-vergisting:

- AID: expertise positieve lijst, verantwoordelijk toezichthouder Meststoffenwet
- VI: verantwoordelijk toezichthouder Wet Milieubeheer; expertise milieu en externe veiligheid; opsporing van milieudelicten
- Provincies: bevoegd gezag Wet milieubeheer, expertise vergunning
- politie: opsporing van milieudelicten
- Agentschap NL: subsidievoorwaarden co-vergisting
- VWA: toezichthouder dierlijke bijproducten

4. Risicoanalyse

Programmatisch handhaven is informatie gestuurd handhaven. Een risicoanalyse is een eerste stap om door middel van de gegenereerde informatie en de waardering die daaraan wordt toegekend (prioritering) te komen tot handhaven met effect.

Een risicoanalyse in een integraal toezichtplan heeft tot doel vast te stellen waar de risico's in de keten aanwezig zijn en vervolgens hoe daar het type en aard van interventies door de betrokken bevoegde gezagen op kunnen worden afgestemd.

Bij risico's wordt hierbij gedacht aan:

- milieuaspecten (afval, bodem, energie, (ext.-)veiligheid, geluid, lucht)
- fysieke (gezondheids-)veiligheid voor mens en dier
- kwaliteit (m.n. gevoel van veiligheid)
- financieel- economische schade (fraudegevoeligheid)
- bestuurlijk belang/imago

Dergelijk risicoaspecten kunnen worden gescoord op:

- o brancheniveau (basis vergunning/expert judgement)
- o inrichtingenniveau
- o ketenniveau

In het onderhavige project wordt gekozen voor een aanpak op brancheniveau (co-vergisters en handelaren), waarbij de doorwerking van risico's als gevolg van de activiteiten van beide branches in de hele keten nadrukkelijk de aandacht heeft. Bij de geplande bedrijfsbezoeken (inrichtingenniveau) wordt getracht vast te stellen of de vastgestelde risico's in de hele (of een substantieel deel van de) branche voorkomen.

De volgende risico's worden benoemd in relatie tot co-vergisting

1. Onvoldoende zicht op de gehele keten
2. Onvoldoende zicht op aantal en kwaliteit van biovergisters
3. Onvoldoende zicht op en inzicht in de soort en kwaliteit van co-vergisting producten (dierlijke bijproducten).

De Vrom-Inspectie zal zich tijdens een voorgenomen inspectie/quick scan binnen het kader van dit project met name richten op de handelaren/producenten van co-vergistingproducten

Risico's binnen de keten

Het is zoals gezegd van belang om zicht te hebben op alle activiteiten binnen de keten.

Het is van belang dat de samenstellende componenten van het bio-vergistingsmateriaal herkenbaar/traceerbaar zijn om een oordeel te kunnen geven over het al dan niet genoemd zijn op de positieve lijst. Materiaal dat onherkenbaar/ontraceerbaar is weggemengd vormt een gezondheidsrisico. Het is daarom van evident belang dat het vergistingsmateriaal van producent tot inzet bij de co-vergister kan worden gevolgd.

Zicht op aantal en kwaliteit van de biovergisters

Hoewel dit project zich niet met name richt op aantal en kwaliteit van biovergisters, zal de tijdens het project vergaarde informatie (spin-off info) wel worden geregistreerd en in de rapportage worden vermeld.

Risico's in relatie tot dierlijke bijproducten

Dierlijke bijproducten zijn verdeeld in drie categorieën. Deze indeling is gebaseerd op het risico voor de volks- en diergezondheid. Per categorie is bepaald wat er met het dierlijke bijproduct mag gebeuren en welke bestemming het mag hebben. Zo kan een dierlijk bijproduct bijvoorbeeld worden vernietigd, omgezet tot brandstof of verwerkt tot diervoeder.

Categorie 1

Algemeen geldt dat categorie 1-materiaal alleen als afval mag worden verwijderd door middel van verbranding of door storten op een afvalstortplaats al dan niet na een voorgaande be- of verwerking in een erkend categorie 1 verwerkingsbedrijf. In Nederland is storten verboden.

Voor bepaalde gevallen zijn er uitzonderingen mogelijk; bijvoorbeeld dode gezelschapsdieren of dieren in zeer afgelegen gebieden.

De dierlijke bijproducten in deze categorie staan in artikel 4, lid 1 van de Europese Verordening 1774/2002. In het kort gaat het om dierlijke bijproducten die:

- een risico vormen door een overdraagbare encefalopathie (BSE/TSE);
- verboden stoffen bevatten zoals hormonen;
- residuen bevatten van milieuverontreinigende stoffen zoals dioxines en PCB's;
- dode gezelschapsdieren;
- proefdieren; en
- keukenafval van internationale middelen van vervoer zoals vliegtuigen en schepen.

Categorie 2

Dierlijke bijproducten (categorie 2-materiaal), waarvan moet worden vastgesteld of deze mogen worden gebruikt in biogas of composteerinstallaties

- mest en de inhoud van het maag-darmkanaal;
- slib van slachthuizen;
- dierlijke producten uit derde landen die niet voldoen aan de invoereisen van de Europese Unie;
- dierlijke producten die residuen bevatten van diergeneesmiddelen;
- dieren die anders dan door slachting, voor menselijke consumptie sterven of gedood worden. Bijvoorbeeld kadavers van boerderijen of dieren die gedood worden om dierziekte te bestrijden;
- dierlijke bijproducten die niet onder categorie 1- of categorie 3-materiaal vallen. Bijvoorbeeld bedorven voedingsmiddelen of vlees dat bij de keuring tijdens het slachten ongeschikt is verklaard voor humane en dierlijke consumptie.

Categorie 3

Dierlijke bijproducten in deze categorie staan in artikel 6, lid 1 van de Europese Verordening 1774/2002. In het kort gaat het om:

- dierlijke bijproducten afkomstig van gezonde dieren. Dat wil zeggen:
  - dieren die geslacht zijn in een slachthuis en na een inspectie overeenkomstig EU-wetgeving zijn goedgekeurd;
  - melk van gezonde dieren;
  - in volle zee gevangen vis.

Alleen dierlijke bijproducten die tot deze categorie behoren, kunnen na een adequate behandeling gebruikt worden als grondstof voor diervoeder.

- Dierlijke bijproducten die ontstaan bij de productie van voor menselijke consumptie bestemde levensmiddelen.
- Voormalige voedingsmiddelen. Dit zijn voedingsmiddelen waarvan bijvoorbeeld de houdbaarheidsdatum is overschreden maar die nog niet bedorven zijn.
- Keukenafval en etensresten die niet afkomstig zijn van internationale middelen van vervoer.

Verwerking

Categorie 3-materiaal mag onder bepaalde voorwaarden worden gebruikt voor de productie van diervoeder en technische producten, maar kan ook gebruikt worden in biogas- of composteerinstallaties.

Risico's met betrekking tot het op- of in de bodem brengen van afvalstoffen

Het is mogelijk dat de co-vergister producten oplevert die niet zijn in te zetten als meststof in de zin van de Meststoffenwet. In dat geval worden afvalstoffen op- of in de bodem gebracht in strijd met de Wet bodembescherming.

Andere risico's

Naast risico's die ontstaan voor de gezondheid van mens en dier en risico's voor het milieu indien niet voldaan wordt aan de afvalstoffenwetgeving, kunnen de volgende risico's worden genoemd:

- risico's voor de luchtkwaliteit, door emissies van bio-vergisters naar de lucht
- risico's binnen het kader van (externe) veiligheid, door drukopbouw binnen de bio-vergistingsinstallaties

Deze risico's worden binnen het kader van dit project vooralsnog niet verder onderzocht.

5. Kader en werkwijze

Bij de handhaving van de keten van co-vergisting is het goed om vooraf de kaders af te spreken waarbinnen de handhaving wordt opgepakt.

We onderscheiden hierbij de kaders van de totale keten en de kaders van elke deelnemende toezichthouder/inspectiedienst.

Kaders van de totale keten

De keten van co-vergisting bestaat globaal uit de producenten van de vergistingsproducten, de inzamelaars, opbulkers, be- en verwerkers, de handelaren, de vergistingsbedrijven en de afnemers van de producten van de vergisting. Daarbij komen de transporteurs en eventuele extra tussenhandelaren. Het is vanzelfsprekend ook mogelijk dat meerdere rollen bij 1 bedrijf zijn gepositioneerd. Dit project beperkt zich tot de handelaren (inzamelaars en/of leveranciers) en afhankelijk van de uitkomsten van de inspecties, de vergistingsbedrijven. Het is een deel van de keten waarbinnen ogenschijnlijk de grootste risico's kunnen worden vastgesteld.

Kaders van de deelnemende inspectiediensten

Gemeenten

De gemeentelijke inspecteurs zullen zich beperken tot het inrichting gebonden toezicht van de kleinere vergisters, die zich veelal beperken tot het verwerken van binnen de inrichting ontstane meststoffen met daarbij co-vergistingsproducten van elders. Bij inrichting gebonden inspectiebezoeken door andere handhavingpartners wordt vooraf afgestemd met de betreffende gemeentelijke handhavingdienst

Provincies

De provinciale inspecteurs beperken zich tot toezicht en opsporing m.b.t. het bewerken of verwerken van buiten de inrichting afkomstige dierlijke meststoffen met een capaciteit van meer dan 25.000 m³ per jaar;

Indien co-substraten te bestempelen zijn als afval, deze afkomstig zijn van buiten de inrichting en indien de opslagcapaciteit voor afvalstoffen meer dan 1.000 m³ bedraagt;

Indien jaarlijks meer dan 15.000 m³ afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) afkomstig van buiten de inrichting wordt toegevoegd aan het vergistingsproces. Bij inrichting gebonden inspectiebezoeken wordt vooraf afgestemd met de betreffende provinciale handhavingdienst.

Algemene Inspectiedienst (LNV)

De inspecteurs van de AID inspecteren de correcte toepassing van de Meststoffenwet, bij het toepassen van de producten van co-vergisting op- of in de bodem. Zij werken daarbij zover als mogelijk is samen met de inspectiedienst van het bevoegd gezag voor de betreffende inrichting(en). Tot aan het moment (vermoedelijk rond de zomer van 2010) dat de positieve lijst is vernieuwd/aangepast danwel dat is onderzocht of er een andere systematiek is om te handhaven, zal deze dienst niet actief handhaven bij co-vergisters

Vrom-Inspectie (VI)

De VI-inspecteurs starten hun onderzoek bij nader te selecteren co-vergisters en vandaar naar leveranciers/handelaren (en eventueel weer terug naar andere covergisters; U-bocht); Het is ook mogelijk om te starten bij de leveranciers/handelaren

Voedsel- en Warenautoriteit

De inspecteurs van de VWA controleren de erkenningsregeling co-vergisters en de zogenoemde positieve lijst. Zij werken daarbij zoveel als mogelijk is samen met de inspectiedienst van het bevoegd gezag voor de inrichting(en)

Werkwijze

De trekker van dit project bewaakt de voortgang van het hele project en de afspraken die al dan niet gezamenlijk zijn gemaakt door de betrokken handhavingpartners (de helicopterview)

Elk der diensten zal zijn eigen activiteiten verwoorden in een door die dienst aan te leveren deel projectplan, waarin staan aangegeven:

- naam van de dienst
- aanspreekpunt binnen die dienst
- aantal bij het project in te zetten inspecteurs
- startdatum, beschikbare tijd en doorlooptijd

In deze versie van het projectplan zal de werkwijze van de VI worden aangegeven: De VI zal, naar verwachting in samenwerking met een handhaver van de betrokken provincie(s) en een handhaver van de AID, in de vorm van een quick scan een tiental leveranciers/handelaren inspecteren. De keuze van de te inspecteren handelaren zal worden bepaald aan de hand van een reeds bestaande lijst en handelaren die naar voren komen als resultaat van bezoeken aan co-vergisters. De werkwijze voorafgaand aan/bij de bedrijfsinspecties is als volgt:

- Invenaliseren van lijst van co-vergisters
- inventariseren van lijst van handelaren
- bezoeken aan aantal te selecteren handelaren (selectiecriteria worden nader bepaald)
- administratieve controle bij handelaren, met name op de lijst van debiteuren (afnemers van hun producten) en in- en verkooporders
- vaststellen welke producten door de handelaren worden verhandeld en deze producten vergelijken met de negatieve lijst
- vaststellen of synoniemen worden gebruikt voor producten bestemd voor bio-vergisters, dan wel dat dergelijke producten bewust worden omgekat (worden voorzien van een valse identiteit)
- fysieke inspectie indien de betrokken handelaar beschikt over een inrichting
- selecteren van te inspecteren co-vergisters aan de hand van door hen ontvangen en verwerkte producten in de co-vergisters
- vaststellen wat er met het residu van de co-vergisting gebeurt
- bij op- of in de bodem brengen van niet toegestane meststoffen (afvalstoffen) handhavend optreden
- vaststellen van handhavingstraject (bestuurlijk/strafrechtelijk of twee poren)

6. Sanctiestrategie

Voor dit project geldt bij aantreffen van overtredingen de volgende aanpak:

- Voor handhavers van het bevoegd gezag voor de inrichting (provincie)

Indien tijdens de inspecties in het kader van dit project overtredingen worden geconstateerd die een relatie hebben met de inrichting (bijv. handelen in strijd met de verleende vergunning), dan zal de handhaver van het betrokken bevoegde gezag voor de inrichting handelen overeenkomstig het voor die provincie vastgestelde Handhavings Uitvoerings Programma (HUP);

- Voor handhavers van de Algemene Inspectiedienst (AID)

Nader in te vullen door AID

- Voor handhavers van de VROM-Inspectie (VI)

De VI richt zich binnen het kader van dit project op afvalstoffen gerelateerde zaken. Indien een niet inrichting gebonden overtreding wordt vastgesteld vallende onder de werkingssfeer van de Wm wordt handhavend opgetreden. De handhaving kan bestaan uit strafrechtelijk optreden (opmaken van een proces-verbaal); al dan niet in combinatie met bestuursrechtelijk optreden (bestuursdwang of last onder dwangsom).

BIJLAGEN

- Wet- en regelgeving
- Leveranciers van co-vergisting producten
- Positieve lijst
- Controlelijst

BIJLAGE 1 WET EN REGELGEVING

Bij co-vergisting komen meerdere wetten, verordeningen en besluiten in beeld zoals de Wet milieubeheer, de Wet bodembescherming, de Meststoffenwet, de Deconstructiewet/ het Deconstructiebesluit en de Verordening dierlijke bijproducten.

De **Wet milieubeheer** definieert o.m. de begrippen 'inrichting' en 'afvalstoffen' en is van toepassing indien er binnen of buiten die inrichting handelingen worden verricht met die afvalstoffen. In hoofdstuk 8 van de Wm vinden we twee brongerichte instrumenten: vergunningen en algemene regels.

De Wm kent vier soorten inrichtingen:

- IPPC-inrichtingen (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreinigingen of gpbv)
- Aangewezen vergunningplichtige inrichtingen
- Meldingsplichtige inrichtingen
- Niet-meldingsplichtige inrichtingen

In hoofdstuk 3 van dit handavingsplan is aangegeven welk bevoegd gezag voor welk soort inrichting bevoegd is.

Belangrijk voor dit project is verder:

- Art. 10.1 Wm, zorgplicht voor hen die zich met afvalstoffen bezig houden
- Art. 10.2 stortverbod buiten inrichtingen
- Art. 10.36 e.v. afgifte van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen
- Art. 10.55 regeling voor afvalbemiddelaars en afvalmakelaars
- Art. 10.60 basis voor de EVOA (grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen)

De **Wet bodembescherming** is van toepassing indien op of in de bodem bepaalde handelingen worden verricht waarvan hij wist of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat door die handelingen de bodem kan worden verontreinigd of aangetast.

Van belang voor dit project is:

- Besluit gebruik meststoffen, waarin staat aangegeven dat het gebruik van meststoffen verboden is, behalve indien die meststoffen voldoen aan de regels uit hoofdstuk III van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet (zie ook het Besluit kwaliteit en gebruik overige organische meststoffen en het Lozingenbesluit open teelt en veehouderij)

De **Meststoffenwet** is van toepassing wanneer het digestaat uit een co-vergister als meststof mag worden gebruikt, namelijk wanneer tot een maximum van 50% co-producten worden meevergist die op de zogenoemde positieve lijst staan (zie hieronder).

Voor de toepassing van digestaat volgens de Meststoffenwet treedt de Wet milieubeheer terug. Indien afvalstoffen die niet op de positieve lijst staan worden meevergist, dan is voor de verwerking van het digestaat het afvalstoffenregime van de Wet milieubeheer van toepassing. Dat afvalstoffenregime geldt ook voor de keten van ontdoener tot en met het accepteren en vergisten van afvalstoffen door een co-vergister.

Het **Destructiebesluit** komt voort uit de Europese verordening dierlijke bijproducten (nr 1774/2002/EG). Deze verordening is gericht op het scheiden en het traceerbaar maken van dierlijk materiaal om te voorkomen dat deze producten een risico vormen voor de gezondheid van mens of dier. De materialen zijn ingedeeld in 3 categorieën, afhankelijk van de risico's voor de gezondheid van mens of dier.

Op bijlage Aa onderdeel III (de positieve lijst van producten die gebruikt mogen worden voor vergisting) staan een aantal producten die ingedeeld zijn in categorie 3 van de Europese verordening dierlijke bijproducten.

Als iemand deze producten wil verwerken in een co-vergistingsinstallatie dan is op grond van artikel 15 van de Verordening Dierlijke Bijproducten een erkenning nodig van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA). De installatie en inrichting moeten in dat geval voldoen aan een aantal voorwaarden. De verordening stelt ook voorwaarden aan het gebruik als meststof.

Verordening (EG) Nr. 1774/2002 (regelgeving over de bestemming en verwerking van dierlijke bijproducten).

In artikel 4, lid 2, artikel 5, lid 2 en artikel 6, lid 2 staat wat er met de beschreven dierlijke bijproducten mag gebeuren (bestemming). Deze regelgeving is aangevuld met Verordening (EG) Nr. 92/2005 waarin alternatieve bestemmingen zijn vastgelegd per categorie materiaal.

De eisen die gelden voor de verwerking van dierlijke bijproducten staan in de bijlagen van Verordening (EG) Nr. 1774/2002: bijlage IV t/m VIII. Voor alternatieve bestemmingen staan de eisen in de bijlagen van Verordening (EG) Nr. 92/2005.

Aanvullende wetgeving

- Voor verbranding geldt: Richtlijn 2000/76/EG.
- Voor storten geldt: Richtlijn 1999/31/EG.
- Voor alternatieve methoden: Verordening (EG) nr. 92/2005.

Co-vergisting producten kunnen worden aangemeld bij het ministerie van LNV ter beoordeling waarna deze eventueel worden geplaatst op de **positieve lijst co-vergisting**.

Verordening 811/2003/EG voorziet in enkele afwijkingen van EG-verordening nr. 1774/2002 met betrekking tot het verbod op hergebruik binnen dezelfde soort voor via en tot de begraving en verbranding van dierlijke bijproducten.

Regeling scheiden en gescheiden houden van **gevaarlijke afvalstoffen** van 27 maart 1998, is een ministeriele regeling die zijn basis vindt in richtlijn nr. 91/689/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 12 december 1991 betreffende gevaarlijke afvalstoffen (PbEG L 377) en op de artikelen 8.44, 8.45 en 21.6, zesde lid, van de Wm. In de bijlage staan gevaarlijke afvalstoffen genoemd die onder deze regeling vallen.

Landelijk Afval Beheerplan II (LAP II)

Het LAP II is geldig van 2009 tot 2015. In het beleidskader van het LAP worden zaken behandeld als minimum standaarden, afvalscheiding, inzamelen, vervoeren, handelen en bemiddelen, mengen, storten etc.

Daarnaast staan in het LAP de sectorplannen. Sectorplan 19, handelt over dierlijk afval.

EVOA

De Verordening (EG) 1013/2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen bevat procedures en controleregelingen voor de overbrengingen van afvalstoffen. Onder

de Verordening valt niet de overbrenging die valt onder de erkenningseisen van de Verordening dierlijke bijproducten.

**BIJLAGE 2 LEVERANCIERS VAN CO-VERGISTING PRODUCTEN (NIET
LIMITATIEF)**

De orgaworld groep:

- Rotie BV

Raasdorperweg 177

1175 KV Lijnden

verwijdering en verwerking van organisch afval zoals

verwerken van afgewerkt frituurvet/olie

verwerken van swill/AGF/ODOP

- Orgaworld, vergistingsinstallatie Biocel, Lelystad (onderdeel van Shanks)

Karperweg 20

Postbus 204

8200 AE LELYSTAD

tel. +31 (0)320 24 50 94

fax +31 (0)320 28 17 39

- Orgaworld vergistingsinstallatie, Elsendorp

Elsendorpseweg 6

5424 TB GEMERT-BAKEL

tel. +31 (0)492 35 93 13

fax +31 (0)492 35 93 36

- Hoofdkantoor Orgaworld, 's-Hertogenbosch

Postbus 5076

Pettelaarpark 100

5216 PR 'S-HERTOGENBOSCH

tel. +31 (0)73 68 72 600

- P.F. Kamstra Recycling BV en Verwerkingsbedrijf P.F. Kamstra BV

Locatie 1 is:

Oosteinderlaan 60 2181HK Hillegom NL (tevens kantooradres)

Tel. 0031(0)252-516278

Fax.0031(0)252-524325

E-mal s.kamstra@zonnet.nl

Locatie 2 is:

Nijverheidsweg 4M 3881 LA Putten NL

Tel.0031(0)341-370338

Fax.0031(0)341-361781

E-mail recycling@orange.nl

- Enorgha BV (inzamelaar en verwerker van organische reststoffen)

Nijverheidsweg 4

3881 LA Putten

T 0341 35 23 75 F 0341 35 09 63

E info@enoroha.nl | www.enoroha.nl

- De Jong BV (food recycling)

De Wieken 5
8521 ME St. Nicolaasga
Tel: 0513 432 399
Fax: 0513 431 933

van der Kooy Pijnacker B.V.

Klapwijkseweg 71 2641 RA Pijnacker
Postbus 140 2640 AC Pijnacker
T: 015-3694240 F: 015-3697871
Email: info@vdkoov.nl
(verwerken van olien en vetten leverancier van vloeibare en vaste biomassa)

- Van Vulpen biogas en diervoeders

Varakker 4 • 4043 JZ Opheusden
Telefoon: +31 (0)488 44 05 27
Website: www.vanvulpenbv.com
E-mail: info@vanvulpenbv.com
Fax: +31 (0)488 44 05 21
Mobiel: +31 (0)6 53 91 75 09
(verwerken van Glyserine, plantaardige vetten retour levensmiddelen groente en fruit restanten)

BIJLAGE 3 POSITIEVE LIJST

Onderdeel IV van de Bijlage Aa (positieve lijst)

1. Product dat is verkregen door vergisting van minstens 50% uitwerpselen van dieren met als nevenbestanddeel uitsluitend één of meer van de stoffen die genoemd zijn onder onderscheiden categorieën of subcategorieën (covergiste mest).

In de tabel ziet u de coproducten. U leest deze tabel als volgt. De tabel is ingedeeld in de categorieën A tot en met F. Deze categorieën zijn weer onderverdeeld in subcategorieën (A1, A2 enzovoort). Alleen de stoffen die specifiek genoemd worden onder de subcategorieën mag u covergisten tot covergiste mest.

A Stoffen van plantaardige herkomst afkomstig van een landbouwbedrijf

A1 Gewas(-producten) voor humane consumptie of diervoeders

1 Weidegras, weidekuilgras, snijmaïs, kuilmaïs/maïssilage, korrelmaïs, corn cob mix (CCM), gerstkorrels, haverkorrels, roggekorrels, tarwekorrels, aardappelen, suikerbieten, voederbieten, uien, witlofpennen, zaad van erwten, zaad van lupinen, bonen/peulen van veldbonen, zonnebloempitten, zaad van kool- of raapzaad, zaad van olievlas, zaad van vezelvlas, groente en fruit behorend tot de in bijlage A opgenomen bladgewassen, koolgewassen, kruiden, vruchtgewassen, stengel-/knol-/wortel gewassen en fruitteeltgewassen.

A2 Gewas(-producten) voor de biogasproductie

1 Energiemaïs

B Stoffen van plantaardige herkomst afkomstig van natuurterrein als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel e, van het Besluit gebruik meststoffen

B1 Weidegras afkomstig van grasland als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel c, van het Besluit gebruik meststoffen.

C Stoffen afkomstig uit de voedings- en genotmiddelenindustrie

C1 Stoffen van plantaardige herkomst

1 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig verwerken van aardappelen tot zetmeel, vezels en eiwit en die bestaat uit ingedikt onteiwit aardappelvruchtwater met een droge stofpercentage van minimaal 50% (protamylasse).

2 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig verwerken van aardappelen tot zetmeel, vezels en eiwit en die bestaat uit resten aardappelzetmeel die met een bezinker zijn afgescheiden uit het vrijkomende afvalwater (primair aardappel zetmeelslib).

3 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige vergisting van tarwezetmeel ten behoeve van alcoholproductie (tarwegistconcentraat).

4 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van schillen met behulp van stoom van vooraf gewassen aardappelen en die bestaat uit aardappelschillen in water (aardappelstoomschillen).

5 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van schillen met behulp van stoom van vooraf gewassen wortelen en die bestaat uit wortelschillen in water (wortelstoomschillen).

6 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige winning van zetmeel, eiwit, kiemen en vezel van maïs en die bestaat uit ingedampt (geconcentreerd) weekwater met een drogestofgehalte van minimaal 50% (geconcentreerd maïsweekwater).

7 Reststof die als mengsel is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte frisdranken of licht alcoholische dranken die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor humane consumptie. Het mengsel bestaat uit uitgepakte frisdranken of licht-alcoholische dranken en is vrij van verpakkingsmateriaal (vloeibaar mengsel van frisdranken en licht alcoholische dranken).

8 Reststof die met behulp van water en fysische processen al dan niet als ingedikte vloeibare reststroom is vrijgekomen bij de fabrieksmatige scheiding van tarwebloem in tarwezetmeel en tarwe-eiwit (gluten) bestemd voor de levensmiddelenindustrie (tarwezetmeel).

9 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige productie van conserven en die bestaat uit een mengsel van uitgeselecteerde droge witte bonen of uitgeselecteerde geweekte geblancheerde witte bonen die ongeschikt zijn voor humane consumptie (mengsel van witte bonen).

10 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige bewerking van tarwebloem tot gluten, zemelen en zetmeel bestemd voor de levensmiddelenindustrie en die bestaat uit een geconcentreerde suikerrijke deelstroom (tarweindampconcentraat).

11 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig mechanisch schillen van gewassen sinaasappelen voor de productie van sinaasappelsap bestemd voor menselijke consumptie (schilresten van sinaasappelen).

12 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig ontslijmen van ruwe, niet ontslijmde, plantaardige olie – uitsluitend afkomstig van zaden van koolzaad, raapzaad, sojaboon of zonnebloem – door middel van fysische scheiding en waarbij het hydrofiel gedeelte van de olie in water oplost dan wel een zwak zure oplossing vormt en die bestaat uit fosfolipiden, wateroplosbare vetten, olie en eventueel zuurresten in water (waterig lecithine-oliemengsel).

13 Reststof die is vrijgekomen bij het filteren door mechanische scheiding van zuiver plantaardige olie, waarin voorgesneden en geblancheerde patat van aardappelen met vooraf aangebracht beslag, battermix of kruiden is vorgebakken en die bestaat uit resten beslag/battermix met zetmeel- en olieresten.(aardappelvetkrum).

14 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige productie van sojadranken door verwerking van ontpelde sojabonen en die bestaat uit een mengsel van kookvocht en de afgescheiden slecht oplosbare fractie (mengsel van okara en kookvocht).

15 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwerking van vooraf gewassen aardappelen, gele koolraap, witte koolraap, witte bieten en knolselderij tot luchtgedroogde groenten waarbij deze met een stoomschiller worden geschild, afgeborsteld en met water afgespoeld en vervolgens gedroogd met lucht. De reststof bestaat uit de vaste delen die met een zeefbocht zijn afgescheiden van de afvalwaterstroom die uit de stoomschiller komt en uit de knollen die na het schillen vanwege rot of kleurafwijking zijn uitgesorteerd. (stoomschillen van knolgewassen).

16 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwerking van suikerbieten en die bestaat uit gereinigde brokstukken van de biet, met name de dunne uiteinden, en delen van bietenbladeren, al dan niet ingekuuld. (bietenpunten).

C2 Stoffen van dierlijke herkomst al dan niet gecombineerd met stoffen van plantaardige herkomst

1 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte vloeibare zuivelproducten die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor humane consumptie. De reststof bestaat uit uitgepakte vloeibare zuivelproducten of mengsels daarvan en is vrij van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (uitgepakte vloeibare zuivelproducten en mengsels daarvan).

2 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige bereiding van consumptie-ijs en die bestaat uit grondstofresten, ijsmixresten en afgekeurde ijsproducten en vrij is van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (ijsafval).

3 Reststof die als mengsel is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte voedingsmiddelen die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor humane consumptie. Het mengsel bestaat uit uitgepakte voedingsmiddelen die oorspronkelijk bestemd waren voor humane consumptie en is vrij van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (uitgepakte voedingsmiddelen voor humane consumptie).

4 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van lactose door scheiding uit het permeaat dat is verkregen door ultrafiltratie van zoete kaaswei (delactosed permeate liquid).

D Stoffen afkomstig uit de diervoederindustrie

Er zijn uit de diervoeder industrie geen stoffen die gebruikt mogen worden.

E Stoffen afkomstig uit andere industrieën

1 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige winning van biodiesel uit raapzaadolie of koolzaadolie door omestering met methanol en scheiding onder invloed van de zwaartekracht (glycerine).

F Hulpstoffen of toevoegmiddelen

1 Slib of steekvast slib dat vrijkomt bij de bereiding van drinkwater uit grondwater of oppervlaktewater en dat bestaat uit ijzer(III)hydroxide en water (ijzerwater)

BIJLAGE 4 CONTROLELIJST

De VI zal de volgende controlelijst gebruiken bij het uitvoeren van de inspecties binnen het kader van dit project

Vrom-inspectie	
Bodem en afval nationaal	Volgnummer:
Controlelijst project handhaving leveranciers afvalstoffen toegepast bij co-vergisting	
Bij de inspectie betrokken handhavers:	
Van de provincie: Tel. nr. / e-mail	
Van de AID: Tel. nr. / e-mail	
Van de VI: Tel. nr. / e-mail	
Datum en tijdstip inspectie	
Aard van de inspectie	Geplande controle Hercontrole Anders
A. NAW-gegevens	
naam bedrijf:	
adres bedrijf:	
vestigingsplaats bedrijf:	
telefoonnummer(s):	
e-mail adres(sen):	
directeur/bedrijfsleider:	
Eigenaar:	
bedrijf is zelfstandig/onderdeel van:	
Gesproken met:	
Functie binnen het bedrijf:	

B. Soort bedrijf	
-co-vergister -inzamelaar -opbulker/groothandelaar -handelaar -be-verwerker -transporteur -producent van vergistingsmat. (meerdere antwoorden mogelijk)	
Vinden binnen de inrichting nog andere activiteiten plaats dan de hiervoor genoemde? Indien ja, welke?	
bevoegd gezag voor de inrichting	
Vergunning afgegeven door: Datum van afgifte: Geldig tot:	
Dekt de vergunning de uitgevoerde activiteiten binnen de inrichting?	
Maken acceptatiecriteria deel uit van de vergunning? Maakt een AO/IC deel uit van de vergunning?	
Is sprake van gedogen? Indien ja, met gedoogbeschikking?	
meerdere vestigingen binnen of buiten Nederland (indien ja, adressen vermelden)	
C. Uitgevoerde inspecties	
C1 administratieve controle	
opvragen lijst van debiteuren	wel/niet aanwezig; kopie overhandigd
onderzoek van voor project relevante inkoop/verkoop gegevens (orders, vrachtbrieven,	aangeven wat werd onderzocht

correspondentie, facturen enz.	
aangeven van welke administratieve bescheiden afschrift werd genomen	de volgende bescheiden werden terplaatse gekopieerd/meegenomen onder afgifte van ontvangstbewijs:
Zijn zaken aangetroffen in strijd met de vigerende vergunningvoorwaarden? Indien ja, welke?	
Opgevraagde gegevens bleken niet op locatie aanwezig, maar worden centraal bewaard namelijk:	
C2 fysieke controle	
Wat is geïnspecteerd tijdens de fysieke controle van de inrichting?	
Zijn zaken aangetroffen in strijd met de vigerende vergunningvoorwaarden? Indien ja, welke?	
D genomen maatregelen	
Welke maatregelen zijn genomen ter zake de hiervoor genoemde onregelmatigheden/overtredingen?	Stopzetten activiteiten (voorlopige maatregel) Bestuursrechtelijke aanpak Strafrechtelijke aanpak
Welke afspraken zijn gemaakt? Met wie? Voor welke datum uit te voeren?	
E Nazorg/follow-up	
Volgt een hercontrole? Indien ja, door wie? Doel hercontrole? Voor welke datum?	

VROM-Inspectie
Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Integrale handhaving bij leveranciers van afvalstoffen gebruikt bij co-vergisting

Versie 02

Datum	3 mei 2010
Status	Concept

Colofon

Versie 02
Contactpersoon [REDACTED]
T 010 2244444
M [REDACTED]
F [REDACTED]
VROM-Inspectie
directie Uitvoering
Bodem en Afval Nationaal
Weena 723
Postbus 29036
3001 GA Rotterdam

Auteurs [REDACTED]

Inhoud

Inleiding.....	4
1.1 Algemeen	4
1.2 Achtergrond en doel.....	4
2 Branche en procesbeschrijving	6
3 Betrokken bevoegde gezagen.....	7
4 Risicoanalyse	8
5 Kader en werkwijze.....	11

Bijlagen

Wet- en regelgeving

Leveranciers van co-vergisting producten

Positieve lijst

Controlelijst

Inleiding

1.1

Algemeen

In januari 2010 heeft de VROM-Inspectie het rapport "Co-vergisting van mest in Nederland, beperking van risico's voor de leefomgeving" gepubliceerd. Dit rapport bevat onder meer een rapportage van het in beeld brengen van de in Nederland operationele co-vergistingsinstallaties en het onderzoek naar een aantal ongewenste situaties/calamiteiten met betrekking tot het onderwerp. Een van de aanbevelingen was:

'Laat periodieke controles door de AID, VWA en provinciaal en gemeentelijk bevoegd gezag uitvoeren op het naleven van de milieu- en meststoffen-regelgeving door exploitanten van co-vergisters en de leveranciers van bijproducten. Geadviseerd wordt om hiervoor een gezamenlijk actieprogramma op te stellen'. Dit document, een integraal toezichtplan voorziet in deze aanbeveling.

Co-vergisting wat is het?

Co-vergisting is het door vergisting van mest en co-producten maken van biogas dat in een warmtekrachtinstallatie (WKK-installatie) wordt omgezet in warmte en elektriciteit of dat (mogelijk over enige tijd) rechtstreeks wordt geleverd op het aardgasnet. De warmte wordt gedeeltelijk benut om de vergister op temperatuur te houden. Het overschot aan warmte kan bijvoorbeeld worden gebruikt voor ruimteverwarming of elders nuttig worden toegepast. De elektriciteit kan gedeeltelijk door het eigen bedrijf worden benut, het overgrote deel wordt als duurzame elektriciteit verkocht aan het energiebedrijf. De vergiste mest kan op het land worden uitgereden of verder worden bewerkt, gehygiëniseerd en dan als verwerkte mest geëxporteerd of gescheiden en verwerkt tot specifieke meststoffen. Voor vergistingsprocessen wordt in de meeste gevallen dunne mest (verpompbaar) afkomstig van varkens en/of runderen gebruikt. In het geval van co-vergisting worden daar organische reststromen aan toegevoegd die de productie van biogas (sterk) doen toenemen. Dit is afhankelijk van de co-producten die worden toegepast.

Co-vergisting wordt op verschillende schaalgroottes toegepast. Het kan op boerderijniveau plaatsvinden waarbij bijvoorbeeld mest en organisch materiaal uit het eigen bedrijf wordt vergist. Het andere uiterste betreft grote centrale co-vergistingsinstallaties met verwerkingscapaciteiten van meer dan 100.000 m³/jaar. Een tussenvorm ontstaat wanneer een aantal boeren die in elkaars nabijheid zijn gevestigd samen besluiten een gezamenlijke vergistingsinstallatie op te richten. De schaalgrootte waarop de mestverwerking plaatsvindt, is van invloed op de regulering op het gebied van de ruimtelijke ordening en het milieu.

1.2

Achtergrond en doel

De **achtergrond** van een integraal landelijk toezichtplan gericht op de leveranciers van afvalstoffen in gebruik bij co-vergisters is de noodzaak daarvan die werd aanbevolen in de rapportage van de VROM-Inspectie "Co-vergisting van mest in Nederland, beperking van risico's voor de leefomgeving" van januari 2010. Vastgesteld is dat meerdere bevoegde gezagen en inspectiediensten een rol hebben binnen de keten van co-vergisting. Het ligt daarom voor de hand dat gezamenlijk wordt opgetrokken dan wel dat in gezamenlijkheid wordt afgesproken welke dienst welk onderdeel van de keten oppakt.

Het **doel** van genoemd integraal landelijk toezichtplan is:

1. Inventariseren welke stoffen er **verhandeld** worden aan co-vergisters, hoeveel van die stoffen op de positieve lijst staan en wat het risico is van stoffen die worden/zijn verhandeld en die niet op de lijst staan;
2. Vaststellen of (en hoe vaak) het voorkomt dat in co-vergisters toegepaste (afval)stoffen worden omgekat (worden voorzien van andere identiteit);
3. Vaststellen of (en hoe vaak) het voorkomt dat bepaalde stoffen die niet op de positieve lijst staan in andere partijen worden weggemengd;
4. Vaststellen of de administratie van (afval)stoffen bij de betrokken bedrijven uit de keten op orde is;
5. Vaststellen wat de invloed op op de voorgestelde aanpak/dit toezichtplan is van de in de nabije toekomst aan te passen positieve lijst.

2 Branche en procesbeschrijving

De branche

de branche van co-vergisters is divers, van eenvoudige vergistingsinstallaties op boerenbedrijven tot meer complexe installaties bij gespecialiseerde bedrijven. Daarnaast zijn er de inzamelaars, opbulkers, be- en verwerkers van het co-vergistingsmateriaal, de handelaren. Het komt ook voor dat meerdere van de genoemde rollen in één bedrijf verenigd zijn, of dat meerdere tussenhandelaren het materiaal verhandelen, zowel met- als zonder bewerkingsstap. Zij vormen een keten waarvan het voor de inspectiediensten van belang is dat zij daar inzicht in krijgen en vervolgens bij vermoeden van overtreding, vaststellen welk type van interventie de voorkeur moet krijgen.

Het vergistingsproces

Vergisten heeft tot doel organische stof met behulp van micro-organismen om te zetten in biogas. In het algemeen zijn alle soorten mest en organische reststoffen geschikt voor vergisting. Het proces vindt plaats in afwezigheid van zuurstof (anaëroob). Bij vergisting worden alleen eenvoudig afbreekbare organische stoffen afgebroken. De moeilijk afbreekbare organische stoffen zoals houtige plantendelen, blijven in de mest aanwezig.

Biogas bestaat uit een mengsel van voornamelijk methaan (55-65%) en kooldioxide (35-40%). Verder is het verzadigd met waterdamp en bevat het sporen van waterstof, zwavelwaterstof en ammoniak.

Biogas is een brandstof die geschikt is voor verbranding in vrijwel alle verbrandingsinstallaties waarin ook aardgas kan worden verbrand. De installaties dienen wel aangepast/afgesteld te worden op het gebruik van laagcalorisch gas. Doorgaans wordt biogas verstoekt in een aangepaste of speciale warmtekracht-installatie voor biogas, waarbij elektriciteit en warmte worden geproduceerd.

Biogas heeft een lage energiedichtheid. Om die reden is de opslagcapaciteit van het biogas doorgaans beperkt tot de productie van enkele uren.

Omdat biogas corrosief is, moeten zwavelwaterstof en, in mindere mate, ammoniak worden verwijderd.

Voor de productiesnelheid van biogas zijn diverse factoren van belang, waaronder de temperatuur, de zuurgraad, de koolstof/stikstofverhouding, het drogestofgehalte en de verblijftijd.

Vergistingsinstallaties kunnen in vele vormen worden uitgevoerd, van eenvoudig geroerde tanks tot geavanceerde vergisters.

3 Betrokken bevoegde gezagen

Bij het proces van co-vergisting zijn meerdere bevoegde gezagen betrokken:

De **gemeente** is bevoegd gezag voor de milieuvergunning:

- voor het bewerken, verwerken, opslaan of overslaan van dierlijke of overige organische meststoffen (cat. 7.1 Ivb.).

De **provincie** is bevoegd gezag:

- indien er sprake is van het bewerken of verwerken van buiten de inrichting afkomstige dierlijke meststoffen met een capaciteit van meer dan 25.000 m³ per jaar (categorie 7.4 van het Ivb);
- Indien co-substraten te bestempelen zijn als afval, voor de opslag en verwerking boven een bepaalde capaciteit (zie hierna)
- indien de opslagcapaciteit voor afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) meer dan 1.000 m³ bedraagt en deze afvalstoffen afkomstig zijn van buiten de inrichting (cat 28.4,a, 6°Ivb);
- Indien jaarlijks meer dan 15.000 m³ afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) afkomstig van buiten de inrichting wordt toegevoegd aan het vergistingsproces (cat 28,4,c,1° Ivb).

Het ministerie van **Landbouw Natuurbeheer en Voedselkwaliteit** (LNV) bij het toepassen als meststof vallend onder de Meststoffenwet en daarmee binnen het domein van LNV, met als toezichthouder de **AID**;

LNV is samen met het ministerie van **Volksgesondheid Welzijn en Sport** opdrachtgever van de **Voedsel en Warenautoriteit** (VWA). Bepaalde dierlijke bijproducten mogen behandeld worden in een erkende biogas –of composteerinstallatie. De erkenningseisen die aan deze bedrijven gesteld worden staan in artikel 15 en Bijlage VI, Hoofdstuk II van de Verordening (EG) Nr. 1774/2002. Ten aanzien van de verwerkingseisen is Bijlage VI van deze verordening aangepast door Verordening (EG) Nr. 208/2006.

Alle overige overtredingen/tekortkomingen (in de keten tot en met Co-vergister en verwerken van digestaat als afvalstof) vallen onder de Wet milieubeheer en daarmee binnen het **VROM**-domein afval. Wm-bevoegde gezagen houden toezicht, VI heeft stelselverantwoordelijkheid.

Betrokken toezichthouders/inspectiediensten

De volgende toezichthouders/inspectiediensten zijn betrokken bij de handhaving van wet- en regelgeving binnen de keten van co-vergisting:

- AID: expertise positieve lijst, verantwoordelijk toezichthouder Meststoffenwet
- VI: verantwoordelijk toezichthouder Wet Milieubeheer; expertise milieu en externe veiligheid; opsporing van milieudelicten
- Provincies: bevoegd gezag Wet milieubeheer, expertise vergunning
- politie: opsporing van milieudelicten
- Agentschap NL: subsidievoorwaarden covergisting
- VWA: toezichthouder dierlijke bijproducten

4 Risicoanalyse

Programmatisch handhaven is informatiegestuurd handhaven. Een risicoanalyse is een eerste stap om door middel van de gegenereerde informatie en de waardering die daaraan wordt toegekend (prioritering) te komen tot handhaven met effect.

Een risicoanalyse in een integraal toezichtplan heeft tot doel vast te stellen waar de risico's in de keten aanwezig zijn en vervolgens hoe daar het type en aard van interventies door de betrokken bevoegde gezagen op kunnen worden afgestemd.

Bij risico's wordt hierbij gedacht aan:

- milieuaspecten (afval, bodem, energie, (ext.-)veiligheid, geluid, lucht)
- fysieke (gezondheids-)veiligheid voor mens en dier
- kwaliteit (m.n. gevoel van veiligheid)
- financieel- economische schade (fraudegevoeligheid)
- bestuurlijk belang/imago

Dergelijk risicoaspecten kunnen worden gescoord op:

- o brancheniveau (basis vergunning/expert judgement)
- o inrichtingenniveau
- o ketenniveau

In het onderhavige project wordt gekozen voor een aanpak op brancheniveau (co-vergisters en handelaren), waarbij de doorwerking van risico's als gevolg van de activiteiten van beide branches in de hele keten nadrukkelijk de aandacht heeft.

Bij de geplande bedrijfsbezoeken (inrichtingenniveau) wordt getracht vast te stellen of de vastgestelde risico's in de hele (of een substantieel deel van de) branche voorkomen.

De volgende risico's worden benoemd in relatie tot co-vergisting

1. Onvoldoende zicht op de gehele keten
2. Onvoldoende zicht op aantal en kwaliteit van bio vergisters
3. Onvoldoende zicht op en inzicht in de soort en kwaliteit van co-vergisting producten (dierlijke bijproducten).

De Vrom-Inspectie zal zich tijdens een voorgenoemen quick scan met name richten op de handelaren/producenten van co-vergistingsproducten

Risico's in relatie tot dierlijke bijproducten

Dierlijke bijproducten zijn verdeeld in drie categorieën. Deze indeling is gebaseerd op het risico voor de volks- en diergezondheid. Per categorie is bepaald wat er met het dierlijke bijproduct mag gebeuren en welke bestemming het mag hebben. Zo kan een dierlijk bijproduct bijvoorbeeld worden vernietigd, omgezet tot brandstof of verwerkt tot diervoeder.

Categorie 1

Algemeen geldt dat categorie 1-materiaal alleen als afval mag worden verwijderd door middel van verbranding of door storten op een afvalstortplaats al dan niet na een voorgaande be- of verwerking in een erkend categorie 1 verwerkingsbedrijf. Maar in Nederland is storten verboden.

Voor bepaalde gevallen zijn er uitzonderingen mogelijk: bijvoorbeeld dode gezelschapsdieren of dieren in zeer afgelegen gebieden.

De dierlijke bijproducten in deze categorie staan in artikel 4, lid 1 van de Europese Verordening 1774/2002. In het kort gaat het om dierlijke bijproducten die:

- een risico vormen door een overdraagbare encefalopathie (BSE/TSE);
- verboden stoffen bevatten zoals hormonen;
- residuen bevatten van milieuverontreinigende stoffen zoals dioxines en PCB's;
- dode gezelschapsdieren;
- proefdieren; en
- keukenafval van internationale middelen van vervoer zoals vliegtuigen en schepen.

Categorie 2

Dierlijke bijproducten (categorie 2-materiaal), waarvan moet worden vastgesteld of deze mogen worden gebruikt in biogas of composteerinstallaties

- mest en de inhoud van het maag-darmkanaal;
- slib van slachthuizen;
- dierlijke producten uit derde landen die niet voldoen aan de invoereisen van de Europese Unie;
- dierlijke producten die residuen bevatten van diergeneesmiddelen;
- dieren die anders dan door slachting, voor menselijke consumptie sterven of gedood worden. Bijvoorbeeld kadavers van boerderijen of dieren die gedood worden om dierziekte te bestrijden;
- dierlijke bijproducten die niet onder categorie 1- of categorie 3-materiaal vallen. Bijvoorbeeld bedorven voedingsmiddelen of vlees dat bij de keuring tijdens het slachten ongeschikt is verklaard voor humane en dierlijke consumptie.

Categorie 3

De dierlijke bijproducten in deze categorie staan in artikel 6, lid 1 van de Europese Verordening 1774/2002. In het kort gaat het om:

- dierlijke bijproducten afkomstig van gezonde dieren. Dat wil zeggen:
  - dieren die geslacht zijn in een slachthuis en na een inspectie overeenkomstig EU-wetgeving zijn goedgekeurd;
  - melk van gezonde dieren;
  - in volle zee gevangen vis.

Alleen dierlijke bijproducten die tot deze categorie behoren, kunnen na een adequate behandeling gebruikt worden als grondstof voor diervoeder.

- Dierlijke bijproducten die ontstaan bij de productie van voor menselijke consumptie bestemde levensmiddelen.
- Voormalige voedingsmiddelen. Dit zijn voedingsmiddelen waarvan bijvoorbeeld de houdbaarheidsdatum is overschreden maar die nog niet bedorven zijn.
- Keukenafval en etensresten die niet afkomstig zijn van internationale middelen van vervoer.

Verwerking

Categorie 3-materiaal mag onder bepaalde voorwaarden worden gebruikt voor de productie van diervoeder en technische producten, maar kan ook gebruikt worden in biogas- of composteerinstallaties.

Risico's met betrekking tot het op- of in de bodem brengen van afvalstoffen

Het is mogelijk dat de co-vergister producten oplevert die niet zijn in te zetten als meststof in de zin van de Meststoffenwet. In dat geval worden afvalstoffen op- of in de bodem gebracht in strijd met de Wet bodembescherming.

Andere risico's....

5 Kader en werkwijze

Bij de handhaving van de keten van co-vergisting is het goed om vooraf de kaders af te spreken waarbinnen de handhaving wordt opgepakt.

We onderscheiden hierbij de kaders van de totale keten en de kaders van elke deelnemende toezichthouder/inspectiedienst.

Kaders van de totale keten

De keten van co-vergisting bestaat globaal uit de producenten van de vergistingsproducten, de inzamelaars be- en verwerkers, de handelaren, de vergistingsbedrijven en de afnemers van de producten van de vergisting. Daarbij komen de transporteurs en eventuele extra tussenhandelaren. Het is vanzelfsprekend ook mogelijk dat meerdere rollen bij 1 bedrijf zijn gepositioneerd. Dit project beperkt zich tot de inzamelaars (be- verwerkers) en de vergistingsbedrijven. Het is een deel van de keten waarbinnen ogenschijnlijk de grootste risico's kunnen worden vastgesteld.

Kaders van de deelnemende inspectiediensten

Gemeenten

De gemeentelijke inspecteurs zullen zich beperken tot het inrichting geboden toezicht van de kleinere vergisters, die zich veelal beperken tot het verwerken van binnen de inrichting ontstane meststoffen met daarbij co-vergistingsproducten van elders. Bij inrichting geboden inspectiebezoeken door andere handhavingpartners wordt vooraf afgesdtemd met de betreffende gemeentelijke handhavingdienst

Provincies

De provinciale inspecteurs beperken zich tot toezicht en opsporing m.b.t. het bewerken of verwerken van buiten de inrichting afkomstige dierlijke meststoffen met een capaciteit van meer dan 25.000 m³ per jaar;

Indien co-substraten te bestempelen zijn als afval, deze afkomstig zijn van buiten de inrichting en indien de opslagcapaciteit voor afvalstoffen meer dan 1.000 m³ bedraagt;

Indien jaarlijks meer dan 15.000 m³ afvalstoffen (bijvoorbeeld bepaalde soorten co-substraten) afkomstig van buiten de inrichting wordt toegevoegd aan het vergistingsproces.

Algemene Inspectiedienst (LNV)

De inspecteurs van de AID inspecteren de correcte toepassing van de Meststoffenwet, bij het toepassen van de producten van co-vergisting op- of in de bodem. Zij werken daarbij zover als mogelijk is samen met de inspectie van het bevoegd gezag voor de betreffende inrichting(en)

Vrom-Inspectie (VI)

De VI-inspecteurs starten hun onderzoek bij nader te selecteren co-vergisters en vandaar naar leveranciers/handelaren (en eventueel weer terug naar andere covergisters; U-bocht); Het is ook mogelijk om te starten bij de leveranciers/handelaren

Voedsel- en Warenautoriteit

De inspecteurs van de VWA controleren de erkenningsregeling co-vergisters en de zogenoemde positieve lijst. Zij werken daarbij zoveel als mogelijk is samen met de inspectiedienst van het bevoegd gezag voor de inrichting(en)

Werkwijze

De trekker van dit project bewaakt de voortgang van het hele project en de afspraken die al dan niet gezamenlijkheid zijn gemaakt door de betrokken handghavingspartners (de helicopterview)

Ei der diensten zal zijn eigen activiteiten verwoorden in een door die dienst aante leveren deel projectplan, waarin staan aangegeven:

- naam van de dienst
- aanspreekpunt binnen die dienst
- aantal bij het project in te zetten inspecteurs
- startdatum, beschikbare tijd en doorlooptijd

In deze versie van het projectplan zal de werkwijze van de VI worden aangegeven: De VI zal in de vorm van een quick scan een tiental leveranciers/handelaren inspecteren. De keuze van de te inspecteren handelaren zal worden bepaald aan de hand van een reeds bestaande lijst en handelaren die naar voren komen als resultaat van bezoeken aan co-vergisters. De werkwijze voorafgaand aan/bij de bedrijfsinspecties is als volgt:

- Invenatriseren van lijst van co-vergisters
- inventarisweren van lijst van handelaren
- bezoeken aan aantal te selecteren handelaren (selectiecriteria worden nader bepaald)
- administratieve controle bij handelaren, met name op de lijst van debiteuren (afnemers van hun producten) en in- en verkooporders
- vaststellen welke producten door de handelaren worden verhandeld en deze producten vergelijken met de negatieve lijst
- vaststellen of synoniemen worden gebruikt voor producten bestemd voor bio-vergisters, dan wel dat dergelijke producten bewust worden omgekat (worden voorzien van een valse identiteit)
- selecteren van te inspecteren co-vergisters aan de hand van door hen ontvangen en verwerkte producten in de co-vergisters
- vaststellen wat er met het residu van de co-vergisting gebeurt
- bij op- of in de bodem brengen van niet toegestane meststoffen (afvalstoffen) handhavend optreden
- vaststellen van handhavingstraject (bestuurlijk/strafrechtelijk of twee poren)

BIJLAGEN

- Wet- en regelgeving
- Leveranciers van co-vergisting producten
- Positieve lijst
- Controlelijst

WET EN REGELGEVING

Bij co-vergisting komen meerdere wetten, verordeningen en besluiten in beeld zoals de Wet milieubeheer, de Wet bodembescherming, de Meststoffenwet, de Deconstructiewet/het Deconstructiebesluit en de Verordening dierlijke bijproducten.

De Wet milieubeheer is

De Wet bodembescherming is

De **Meststoffenwet** is van toepassing wanneer het digestaat uit een co-vergister als meststof mag worden gebruikt, namelijk wanneer tot een maximum van 50% co-producten worden meevergist die op de zogenoemde positieve lijst staan (zie hieronder).

Voor de toepassing van digestaat volgens de Meststoffenwet treedt de Wet milieubeheer terug. Indien afvalstoffen die niet op de positieve lijst staan worden meevergist, dan is voor de verwerking van het digestaat het afvalstoffenregime van de Wet milieubeheer van toepassing. Dat afvalstoffenregime geldt ook voor de keten van ondoener tot en met het accepteren en vergisten van afvalstoffen door een co-vergister.

Het **Destructiebesluit** komt voort uit de Europese verordening dierlijke bijproducten (nr 1774/2002/EG). Deze verordening is gericht op het scheiden en het traceerbaar maken van dierlijk materiaal om te voorkomen dat deze producten een risico vormen voor de gezondheid van mens of dier. De materialen zijn ingedeeld in 3 categorieën, afhankelijk van de risico's voor de gezondheid van mens of dier.

Op bijlage Aa onderdeel III (de positieve lijst van producten die gebruikt mogen worden voor vergisting) staan een aantal producten die ingedeeld zijn in categorie 3 van de Europese verordening dierlijke bijproducten.

Als iemand deze producten wil verwerken in een co-vergistingsinstallatie dan is op grond van artikel 15 van de Verordening Dierlijke Bijproducten een erkenning nodig van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA). De installatie en inrichting moeten in dat geval voldoen aan een aantal voorwaarden. De verordening stelt ook voorwaarden aan het gebruik als meststof.

Verordening (EG) Nr. 1774/2002 (regelgeving over de bestemming en verwerking van dierlijke bijproducten).

In artikel 4, lid 2, artikel 5, lid 2 en artikel 6, lid 2 staat wat er met de beschreven dierlijke bijproducten mag gebeuren (bestemming). Deze regelgeving is aangevuld met Verordening (EG) Nr. 92/2005 waarin alternatieve bestemmingen zijn vastgelegd per categorie materiaal.

De eisen die gelden voor de verwerking van dierlijke bijproducten staan in de bijlagen van Verordening (EG) Nr. 1774/2002: bijlage IV t/m VIII. Voor alternatieve bestemmingen staan de eisen in de bijlagen van Verordening (EG) Nr. 92/2005.

Aanvullende wetgeving

- Voor verbranding geldt: Richtlijn 2000/76/EG.
- Voor storten geldt: Richtlijn 1999/31/EG.
- Voor alternatieve methoden: Verordening (EG) nr. 92/2005.

Co-vergisting producten kunnen worden aangemeld bij het ministerie van LNV ter beoordeling waarna deze eventueel worden geplaatst op de **positieve lijst co-vergisting**.

Verordening 811/2003/EG voorziet in enkele afwijkingen van EG-verordening nr. 1774/2002 met betrekking tot het verbod op hergebruik binnen dezelfde soort voor via en tot de begraving en verbranding van dierlijke bijproducten.

LEVERANCIERS VAN CO-VERGISTING PRODUCTEN (NIET LIMITATIEF)

- Rotle BV

Raasdorperweg 177

1175 KV Lijnden

verwijdering en verwerking van organisch afval zoals

verwerken van afgewerkt frituurvet/olie

verwerken van swill/AGF/ODOP

- Orgaworld, vergistingsinstallatie Blocel, Lelystad (onderdeel van Shanks)

Karperweg 20

Postbus 204

8200 AE LELYSTAD

tel. +31 (0)320 24 50 94

fax +31 (0)320 28 17 39

- Orgaworld vergistingsinstallatie, Elsendorp

Elsendorpseweg 6

5424 TB GEMERT-BAKEL

tel. +31 (0)492 35 93 13

fax +31 (0)492 35 93 36

- Hoofdkantoor Orgaworld, 's-Hertogenbosch

Postbus 5076

Pettelaarpark 100

5216 PR 'S-HERTOGENBOSCH

tel. +31 (0)73 68 72 600

- P.F. Kamstra Recycling BV en Verwerkingsbedrijf P.F. Kamstra BV

Locatie 1 is:

Oosteinderlaan 60 2181HK Hillegom NL (tevens kantooradres)

Tel. 0031(0)252-516278

Fax.0031(0)252-524325

E-mal s.kamstra@zonnet.nl

Locatie 2 is:

Nijverheidsweg 4M 3881 LA Putten NL

Tel.0031(0)341-370338

Fax.0031(0)341-361781

E-mail recycling@orange.nl

- Enorgha BV (inzamelaar en verwerker van organische reststoffen)

Nijverheidsweg 4

3881 LA Putten

T 0341 35 23 75 F 0341 35 09 63

E info@enorgha.nl | www.enorgha.nl

- De Jong BV (food recycling)

De Wieken 5

8521 ME St. Nicolaasga

Tel: 0513 432 399

Fax: 0513 431 933

van der Kooy Pijnacker B.V.

Klapwijkseweg 71 2641 RA Pijnacker

Postbus 140 2640 AC Pijnacker

T: 015-3694240 F: 015-3697871

Email: info@vdkoov.nl

(verwerken van olien en vetten leverancier van vloeibare en vaste biomassa)

- Van Vulpen biogas en diervoeders

Varakker 4 • 4043 JZ Opheusden

Telefoon: +31 (0)488 44 05 27

Website: www.vanvulpenbv.com

E-mail: info@vanvulpenbv.com

Fax: +31 (0)488 44 05 21

Mobiel: +31 (0)6 53 91 75 09

(verwerken van Glyserine, plantaardige vetten retour levensmiddelen groente en fruit restanten)

POSITIEVE LIJST

Onderdeel IV van de Bijlage Aa (positieve lijst)

1. Product dat is verkregen door vergisting van minstens 50% uitwerpselen van dieren met als nevenbestanddeel uitsluitend één of meer van de stoffen die genoemd zijn onder onderscheiden categorieën of subcategorieën (covergiste mest).

In de tabel staan co-producten. De tabel is ingedeeld in de categorieën A tot en met F. Deze categorieën zijn weer onderverdeeld in subcategorieën (A1, A2 enzovoort). Alleen de stoffen die specifiek genoemd worden onder de subcategorieën mogen Co-vergist worden tot co-vergiste mest.

A Stoffen van plantaardige herkomst afkomstig van een landbouwbedrijf

A1 Gewas(-producten) voor humane consumptie of diervoeders:

1 Weidegras, weidekuilgras, snijmaïs, kuilmaïs/maïssilage, korrelmaïs, corn cob mix (CCM), gerstkorrels, haverkorrels, roggekorrels, tarwekorrels, aardappelen, suikerbieten, voederbieten, uien, witlofpennen, zaad van erwten, zaad van lupinen, bonen/peulen van veldbonen, zonnebloempitten, zaad van kool- of raapzaad, zaad van olievlas, zaad van vezelvlas, groente en fruit behorend tot de in bijlage A opgenomen bladgewassen, koolgewassen, kruiden, vruchtgewassen, stengel-/knol-/wortelgewassen en fruitteeltgewassen.

A2 Gewas(-producten) voor de biogasproductie

1 Energiemaïs

B Stoffen van plantaardige herkomst afkomstig van natuurterrein als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel e, van het Besluit gebruik meststoffen

B1 Weidegras afkomstig van grasland als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel c, van het Besluit gebruik meststoffen.

C Stoffen afkomstig uit de voedings- en genotmiddelenindustrie

C1 Stoffen van plantaardige herkomst

1 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig verwerken van aardappelen tot zetmeel, vezels en eiwit en die bestaat uit ingedikt onteiwit aardappelvruchtwater met een droge stofpercentage van minimaal 50% (protamylasse).

2 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig verwerken van aardappelen tot zetmeel, vezels en eiwit en die bestaat uit resten aardappelzetmeel die met een bezinker zijn afgescheiden uit het vrijkomende afvalwater (primair aardappelzetmeelslib).

3 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige vergisting van tarwezetmeel ten behoeve van alcoholproductie (tarwegistconcentraat).

4 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van schillen met behulp van stoom van vooraf gewassen aardappelen en die bestaat uit aardappelschillen in water (aardappelstoomschillen).

5 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van schillen met behulp van stoom van vooraf gewassen wortelen en die bestaat uit wortelschillen in water (wortelstoomschillen).

6 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige winning van zetmeel, eiwit, kiemen en vezel van maïs en die bestaat uit ingedampt (geconcentreerd) weekwater met een drogestofgehalte van

minimaal 50% (geconcentreerd maïsweekwater).

7 Reststof die als mengsel is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe

gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte frisdranken of licht alcoholische dranken die

afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding

van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden

voor humane consumptie. Het mengsel bestaat uit uitgepakte frisdranken of licht-alcoholische

dranken en is vrij van verpakkingsmateriaal (vloeibaar mengsel van frisdranken en licht alcoholische

dranken).

8 Reststof die met behulp van water en fysische processen al dan niet als ingedikte vloeibare

reststroom is vrijgekomen bij de fabrieksmatige scheiding van tarwebloem in tarwezetmeel en

tarwe-eiwit (gluten) bestemd voor de levensmiddelenindustrie (tarwezetmeel).

9 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige productie van conserven en die bestaat uit een

mengsel van uitgeselecteerde droge witte bonen of uitgeselecteerde geweekte geblancheerde

witte bonen die ongeschikt zijn voor humane consumptie (mengsel van witte bonen).

10 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige bewerking van tarwebloem tot gluten,

zemelen en zetmeel bestemd voor de levensmiddelenindustrie en die bestaat uit een geconcentreerde suikerrijke deelstroom (tarweindampconcentraat).

11 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig mechanisch schillen van gewassen sinaasappelen voor de productie van sinaasappelsap bestemd voor menselijke consumptie

(schilresten van sinaasappelen).

12 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig ontslijmen van ruwe, niet ontslijmde,

plantaardige olie – uitsluitend afkomstig van zaden van koolzaad, raapzaad, sojaboon of

zonnebloem – door middel van fysische scheiding en waarbij het hydrofiel gedeelte van de olie in

water oplost dan wel een zwak zure oplossing vormt en die bestaat uit fosfolipiden, wateroplosbare vetten, olie en eventueel zuurresten in water (waterig lecithine-oliemengsel).

13 Reststof die is vrijgekomen bij het filteren door mechanische scheiding van zuiver plantaardige

olie, waarin voorgesneden en geblancheerde patat van aardappelen met vooraf aangebracht

beslag, battermix of kruiden is

voorgebakken en die bestaat uit resten beslag/battermix met zetmeel- en olieresten. (aardappelvetkruid).

14 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige productie van sojadranken door verwerking

van ontpelde

sojabonen en die bestaat uit een mengsel van kookvocht en de afgescheiden slecht oplosbare fractie (mengsel van okara en kookvocht).

15 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwerking van vooraf gewassen aardappelen, gele koolraap, witte koolraap, witte bieten en knolselderij tot luchtgedroogde groenten waarbij deze met een stoomschiller worden geschild, afgeborsteld en met water afgespoeld en vervolgens gedroogd met lucht. De reststof bestaat uit de vaste delen die met een zeefbocht zijn afgescheiden van de afvalwaterstroom die uit de stoomschiller komt en uit de knollen die na het schillen vanwege rot of kleurafwijking zijn uitgesorteerd. (stoomschillen van knolgewassen).

16 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwerking van suikerbieten en die bestaat uit gereinigde brokstukken van de biet, met name de dunne uiteinden, en delen van bietenbladeren, al dan niet ingekuuld. (bietenpunten).

C2 Stoffen van dierlijke herkomst al dan niet gecombineerd met stoffen van plantaardige herkomst

1 Reststof die is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte vloeibare zuivelproducten die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor humane consumptie. De reststof bestaat uit uitgepakte vloeibare zuivelproducten of mengsels daarvan en is vrij van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (uitgepakte vloeibare zuivelproducten en mengsels daarvan).

2 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige bereiding van consumptie-ijs en die bestaat uit grondstofresten, ijsmixresten en afgekeurde ijsproducten en vrij is van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (ijsafval).

3 Reststof die als mengsel is vrijgekomen bij het fabrieksmatig uitpakken door een daartoe gespecialiseerd bedrijf van uitsluitend verpakte voedingsmiddelen die afkomstig zijn van detailhandel, groothandel of producenten en uitsluitend wegens overschrijding van de houdbaarheidsdatum, verpakkingsfouten of verkeerde bewaring ongeschikt zijn geworden voor

humane consumptie. Het mengsel bestaat uit uitgepakte voedingsmiddelen die oorspronkelijk bestemd waren voor humane consumptie en is vrij van verpakkingsmateriaal en reinigingswater (uitgepakte voedingsmiddelen voor humane consumptie).
 4 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige verwijdering van lactose door scheiding uit het permeaat dat is verkregen door ultrafiltratie van zoete kaaswei (delactosed permeate liquid).

D Stoffen afkomstig uit de diervoederindustrie

Er zijn uit de diervoeder industrie geen stoffen die gebruikt mogen worden.

E Stoffen afkomstig uit andere industrieën

1 Reststof die is vrijgekomen bij de fabrieksmatige winning van biodiesel uit raapzaadolie of koolzaadolie door omestering met methanol en scheiding onder invloed van de zwaartekracht (glycerine).

F Hulpstoffen of toevoegmiddelen

1 Slib of steekvast slib dat vrijkomt bij de bereiding van drinkwater uit grondwater of oppervlaktewater en dat bestaat uit ijzer(III)hydroxide en water (ijzerwater)

CONTROLELIJST

De VI zal de volgende controlelijst gebruiken bij het uitvoeren van de inspecties binnen het kader van dit project

Vrom-Inspectie	
Bodem en afval nationaal	
Controlelijst project co-vergisting	
A. NAW-gegevens	
naam bedrijf	
adres bedrijf	
vestigingsplaats bedrijf	
telefoonnummer(s)	
e-mail adres(sen)	
directeur/bedrijfsleider	
eigenaar	
bedrijf is zelfstandig/onderdeel van	

B. Soort bedrijf	
co-vergister inzamelaar handelaar be-verwerker transporteur producent van vergistingsmat. (meerdere antwoorden mogelijk)	
bevoegd gezag voor de inrichting	
meerdere vestigingen binnen of buiten Nederland (indien ja, adressen vermelden)	
C. Uitgevoerde inspecties	
C1 administratieve controle	
opvragen lijst van debiteuren	wel/niet aanwezig; kopie overhandigd
onderzoek van voor project relevante inkoop/verkoop gegevens (orders, vrachtbrieven, correspondentie, facturen enz.)	aangeven wat werd onderzocht
aangeven van welke administratieve bescheiden afschrift werd genomen	de volgende bescheiden werden terplaatse gekopieerd/meegenomen onder afgifte van ontvangstbewijs:
vervolg nader in te vullen	